

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLE BÜYÜKŞEHİR İLÇE
BELEDİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN 6360 SAYILI
YASANIN GEREKÇELERİ BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ: BALIKESİR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enes KARATAŞLAR

Balıkesir, 2019

T.C.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI

**BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLE BÜYÜKŞEHİR İLÇE
BELEDİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN 6360 SAYILI
YASANIN GEREKÇELERİ BAĞLAMINDA
DEĞERLENDİRİLMESİ: BALIKESİR ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Enes KARATAŞLAR

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Lutfi YALÇIN

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

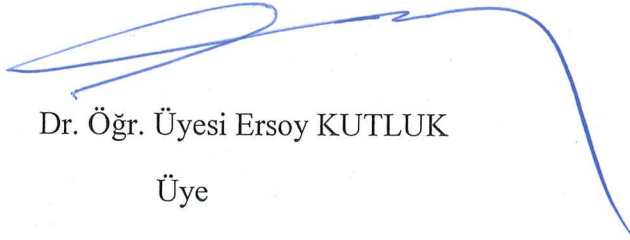
TEZ ONAYI

Enstitünüzün Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda 201412529003 numaralı Enes KARATAŞLAR 'ın hazırladığı "Büyükşehir Belediyesi ile Büyükşehir İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkilerin 6360 Sayılı Yasanın Gerekçeleri Bağlamında Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği" Konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 22.08.2019 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ /~~OY~~ ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

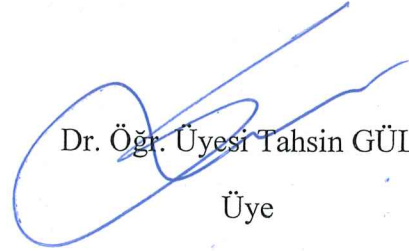
Dr. Öğr. Üyesi Lutfi YALÇIN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ersoy KUTLUK

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tahsin GÜLER

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

09./09/2019

Enstitü Müdürü

Prof.Dr.Kenan Ziya TAŞ

ÖNSÖZ

“Büyükşehir Belediyesi ile Büyükşehir İlçe Belediyeleri Arasındaki İlişkilerin 6360 Sayılı Yasanın Gerekçeleri Bağlamında Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği” başlıklı tez çalışmasında 6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelenmektedir. 6360 sayılı yasa sonrası Balıkesir ilinde yaşanan değişimler ele alınmaktadır. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri, yerel yöneticilerin görüşleri ele alınarak değerlendirilmektedir. Yerel yöneticilerin, görev ve sorumlulukları alanında yaşadıkları olaylar çalışmaya katkı sağlamaktadır.

Çalışma esnasında fikirleri ve görüşleriyle desteklerini esirgemeyen Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel YILMAZ 'a teşekkür ediyorum. Tez çalışmasına vermiş oldukları mülakatlarla katkı sağlayan İlçe Belediye Başkanlarına, meclis üyelerine, belediye yöneticilerine, mahalle muhtarlarına ve mesai arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim. Yine çalışma boyunca her zaman fikir ve görüşleri doğrultusunda yönlendiren danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Lutfi YALÇIN'a teşekkür ederim. Tez savunması sürecinde jüride görev alan hocalarım Prof. Dr. Gökhan ORHAN'a, Dr. Öğr. Üyesi Ersoy KUTLUK'a, Dr. Öğr. Üyesi Tahsin GÜLER'e ve Dr. Öğr. Üyesi Esat PINARBAŞI'ya müteşekkirim. Hayatımın her anında eğitim ve öğretimime katkı sağlayan başta sevgili ailem olmak üzere tüm öğretmenlerime şükranlarımı sunarım.

Enes KARATAŞLAR

ÖZET

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İLE BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN 6360 SAYILI YASANIN GEREKÇELERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: BALIKESİR ÖRNEĞİ

KARATAŞLAR, Enes

Yüksek Lisans, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Lutfi YALÇIN

2019, Sayfa 157

Ülkemizde, Büyükşehir Belediyeciliğine ilişkin düzenlemeler 1982 anayasası çerçevesinde gerçekleşmiştir. 2012 yılında 6360 sayılı yasa ile birlikte yeni bir yapılanma süreci başlamış, büyükşehir sayısı 16'dan 30'a yükselmiştir. Yasa ile büyükşehir sınırı il mülki sınırına kadar genişlemiştir; bu bağlamda il özel idareleri, belde belediyeleri ve köyler kaldırılmış, üçlü yerel yönetim anlayışı yerine yalnızca belediyelerin bulunduğu tekli yerel yönetim yapısına geçilmiştir.

6360 sayılı yasa ile birlikte Balıkesir'de yerel yönetimler alanında idari yapı ve mali yapıda değişim gerçekleşmiştir. Belediyelerin sayısı azaltılarak merkezde daha fazla kaynağın toplanması ve halka götürülen hizmetlerin daha iyi planlanması hedeflenmiştir. Bu çalışmada yerel yönetim alanında yapılan hizmetlerin 6360 sayılı yasanın öncesinde ve sonrasında yaşanan olaylar çerçevesinde mukayese edilmesi amaçlanmıştır. 6360 sayılı yasanın gerekçelerinin yaşanan olaylar boyutunda değerlendirilmesi için belediye başkanları, başkan yardımcıları, meclis üyeleri, genel müdürler, daire başkanları, muhtarlar ve personellerle birebir görüşmeler yapılmıştır. Büyükşehir yönetimine geçişin öncesinde ve sonrasında Balıkesir ilinde yaşanan gelişmeler ve olaylar çalışmada incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyükşehir Belediyeleri, Büyükşehir İlçe Belediyeleri, 6360 Sayılı Yasa, Balıkesir, Yerel Yönetim

ABSTRACT

THE EVALUATION OF THE RELATIONS BETWEEN METROPOLITAN MUNICIPALITY AND METROPOLITAN MUNICIPALITIES IN THE CONTEXT OF THE LAW NO 6360: THE CASE OF BALIKESIR

KARATAŞLAR, Enes

Master of Arts, Political Science and Public Administration

Thesis Advisor: Assist. Prof. Lutfi YALÇIN

2019, 157 pages

In our country, arrangements related to metropolitan municipalities have been realized within the framework of 1982 constitution. In 2012, a new restructuring process started with the Law No. 6360 and the number of metropolitan cities increased from 16 to 30. The law enlarged the metropolitan border to provincial civil border; in this context, special provincial administrations, town municipalities and villages were abolished and instead of tripartite local government approach, only local municipalities with only municipalities were replaced.

With the Law No. 6360, there has been a change in administrative and financial structure in the field of local governments in Balıkesir. By reducing the number of municipalities, it is aimed to gather more resources in the center and to better plan the services provided to the public. In this study, it is aimed to compare the services provided in the field of local government within the framework of the events that occurred before and after the Law No. 6360. One-on-one meetings were held with the mayors, deputy mayors, councilors, general managers, department heads, mukhtars and personnel in order to evaluate the reasons of Law No. 6360 in terms of events. The developments and events experienced in Balıkesir before and after the transition to metropolitan administration are examined in this study.

Key Words: Metropolitan Municipalities, Metropolitan District Municipalities, Law No. 6360, Balıkesir, Local Government

İÇİNDEKİLER LİSTESİ

ÖNSÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER LİSTESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem	3
1.2. Amaç	3
1.3. Önem.....	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2. İLGİLİ ALANYAZIN	6
2.1. Kuramsal Çerçeve	6
2.1.1. Yerel Yönetim Kavramı.....	6
2.1.2. Yerel Yönetimlerin Tarihçesi	9
2.1.3. Yerel Yönetimlerin Var Olma Nedenleri.....	11
2.1.3.1. Ekonomik Faktörler	12
2.1.3.2. Siyasal Faktörler	13
2.1.3.3. Yönetimsel Faktörler.....	14
2.1.4. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısı	15
2.1.4.1. İl Özel İdaresi.....	16

2.1.4.2.	Belediyeler	19
2.1.4.3.	Büyükşehir Belediyesi	20
2.1.4.4.	Köyler	21
2.1.5.	Büyükşehir Yönetimi	22
2.1.5.1.	Büyükşehir Yönetiminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi	24
2.1.5.2.	Büyükşehir Yönetimine Geçişin Nedenleri	25
2.1.5.3.	Türkiye’de Büyükşehir Örgütlenmesi ve Uygulamaları	26
2.1.5.4.	Büyükşehir Yönetim Sorunları	27
2.1.6.	6360 Sayılı Yasanın Analizi	29
2.1.6.1.	6360 Sayılı Yasanın Amacı	29
2.1.6.2.	6360 Sayılı Yasanın Çıkarılma Nedenleri	31
2.1.6.2.1.	Ölçek Ekonomisi, Hizmet Koordinasyonu ve Etkinlik	33
2.1.6.2.2.	İmar ve Planlama Uygulamalarında Bütünlük ve Uyum Sağlanması	34
2.1.6.2.3.	Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi Gerekliliği	35
2.1.6.3.	6360 Sayılı Yasanın İçeriği ve Etkileri	36
2.1.6.4.	Türkiye’de Büyükşehir Yapılanması ve Modeli	39
2.1.6.4.1.	6360 Sayılı Yasa Öncesi BŞB Uygulaması	39
2.1.6.4.2.	6360 sayılı Yasa Dönemi ve Yasanın Değerlendirilmesi	41
2.2.	İlgili Araştırmalar	42
3.	YÖNTEM	44
3.1.	Araştırmanın Modeli	44
3.2.	Evren ve Örneklem	45
3.3.	Veri Toplama Araç ve Teknikleri	45
3.4.	Verilerin Toplama Süreci	46
3.5.	Verilerin Analizi	46
4.	BULGULAR VE YORUMLAR	47
4.1.	6360 Sayılı Yasanın Balıkesir İli Açısından İncelenmesi	47
4.2.	6360 Sayılı Yasanın Gerekçeleri	47
4.2.1.	Medyada Öne Çıkan Olaylar Bağlamında Elde Edilen Bulgular	49

4.2.2. Meclis Görüşmelerinde Yaşanan Olaylar Bağlamında Elde Edilen Bulgular.....	53
4.2.3. Mülakatlardan Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi	57
4.2.3.1. Belediye Yöneticileri ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	57
4.2.3.2. Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	93
4.2.3.3. Mahalle Muhtarları ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	10
0	
4.2.3.4. Mahalli İdareler Müdürlüğü ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	105
4.2.3.5. Belediye Meclis Üyeleri ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	109
4.2.3.6. İlçe Belediye Başkanları ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular	112
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	137
5.1. Sonuçlar	137
5.2. Öneriler	146
KAYNAKÇA	151

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Yerel Yönetimlerin Var Oluş Nedenleri	15
Tablo 2. Yerel Yönetimlerdeki Yasal Düzenlemeler	32
Tablo 3. Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Sayısı.....	37
Tablo 4. Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı	38
Tablo 5. 6360 Sayılı Yasanın Düzenlenme Gerekçeleri	49
Tablo 6. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 1 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri....	60
Tablo 7. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 2 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri....	63
Tablo 8. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 3 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri....	66
Tablo 9. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 4 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri....	69
Tablo 10. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 5 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri..	72
Tablo 11. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 6 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri..	75
Tablo 12. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 7 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri..	79
Tablo 13. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 8 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri..	82
Tablo 14. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 9 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri..	86
Tablo 15. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 10 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri.....	89
Tablo 16. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 11 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri.....	92
Tablo 17. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 12 Numaralı Yetkilinin Değerlendirmeleri..	95
Tablo 18. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 13 Numaralı Yetkilinin Değerlendirmeleri..	98

Tablo 19. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 14 Numaralı Kırsal Mahalle Muhtarının Değerlendirmeleri.....	102
Tablo 20. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 15 Numaralı Mahalle Muhtarının Değerlendirmeleri.....	104
Tablo 21. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 16 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri.....	108
Tablo 22. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 17 Numaralı Meclis Üyesinin Değerlendirmeleri.....	111
Tablo 23. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 18 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri.....	114
Tablo 24. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 19 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri.....	119
Tablo 25. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 20 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri.....	124
Tablo 26. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik Mülakat Katılımcılarının Genel Değerlendirmeleri.....	125
Tablo 27. Yönetmelik Kavramı Açısından Mülakat Katılımcılarının Genel Değerlendirmeleri.....	136

KISALTMALAR LİSTESİ

AYKOME	:Alt Yapı Koordinasyon Merkezi
BASKİ	:Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi
BBB	:Balıkesir Büyükşehir Belediyesi
BŞB	:Büyükşehir Belediyesi
GSYİH	:Gayrisafi Yurtiçi Hasıla
İİBF	:İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
KAYFOR	:Kamu Yönetimi Forumu
KSU	:Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
OECD	:Organisation for Economic Cooperation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
S.	:Sayı
s.	:Sayfa
TBB	:Türkiye Belediyeler Birliği
TBMM	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
TODAİE	:Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
TOKİ	:Toplu Konut İdaresi
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
UKOME	:Ulaşım Koordinasyon Merkezi
vb.	: Ve Benzerleri

1. GİRİŞ

Yerel yönetimler, insan hayatının her alanına dokunan önemli kurumların başında gelmektedir. Geçmişten günümüze vatandaşlar ile yerel yönetimler her zaman iç içe olmuşlardır. Yerleşim yerlerinin planlanmasından, cadde ve sokakların tasarımlarına, sosyal yaşantı merkezlerinden yeşil alanlara kadar birçok bölgede belediyeler çalışmalar yapmaktadır. Dolayısıyla insanların her şeyden öte bir vatandaş olarak en çok muhatap olduğu kurumların başında belediyeler gelmektedir. Bu noktada gelişen teknoloji ve iletişim araçlarının birçok konuda yerel yönetimler ile insanlar arasında aracı konumda olduğu söylenebilir. İnsanlar sosyal medya üzerinden, iletişim merkezlerinden, web sayfalarından ve hatta belediyelerin mobil hizmet araçlarından taleplerini gidermeye çalışmaktadırlar. Halkın talepleri, şehirlerin ihtiyaçları, günümüzün hızlı gelişmeleri artarak devam ederken yerel yönetimler alanında değişimler ve yenilikler yapıldığı görülmektedir. Yerel yönetimler alanında yapılan yenilikler, şehirlerin beklentilerinin en hızlı ve en etkili şekilde yerine getirilmesini amaçlamaktadır.

Toplumun ortak yaşam alanları içerisinde bulunan şehirler, güzelleşirse şehirde yaşayan halkın yaşam standartları da gelişir. Şehirler insanlarla, insanlarda şehirlerle etkileşim halindedir. Tarihi süreç içerisinde küreselleşme ile birlikte artık ülkeler değil şehirler yarışmaktadır. Bugün, insanlar Fransa yerine Paris demeyi tercih etmektedir. Şehirlerin kimliklerinin oluşmasında nitelikli çalışmalar yapmak şehirlerin dünyadaki imajının iyi yönde duyurulmasına yardımcı olmaktadır.

Dünya'daki hızlı gelişmeler sonucunda insanların beklentilerinin zamana ve mekâna göre farklılık gösterdiği bilinmektedir. Yerel yönetimler ise; halkın en küçük sorunundan en büyük sorununa kadar destek vermektedir. Merkezi yönetim, vatandaşların taleplerini merkezden takip etmekte oldukça zorlanmaktadır. Yerinden yönetim anlayışı uygulanarak şehirlerin sorunlarına hızlı çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Belediyeler, yerinden yönetim anlayışını yerine getirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Merkezi yönetimin vatandaşın sorunlarına yetişemediği yerlerde yerel yönetimler devreye girmektedir. Yerinden yönetim anlayışını harekete geçirmek için vatandaşların yönetime katkıda bulunarak aktif rol oynaması gerekmektedir. Katılımcı belediyecilik anlayışı temel alınarak yapılacak her çalışma toplumun genelinin memnuniyetini arttırmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimler

alanında yapılan yasal düzenlemeler halkın talepleri ön plana alınarak gerçekleştirilirse başarıya ulaşma oranı yüksek olabilir. Halkın talepleri ön plana alınmadan yapılan her düzenleme toplumda olumlu yönde karşılık bulmayabilir.

Tarihsel açıdan bakıldığında belediyeler köklü bir geçmişe sahiptir. Dünden bugüne yerel yönetimler alanında birçok yenilikler ve değişimler gerçekleştirilmiştir. Şehirlerin büyümesi, nüfusunun artması, nüfus dağılımının dengesinin değişmesi, vatandaşların beklentilerinin farklılaşması, göç sorunları v.b. nedenlerle yerel yönetimlerde yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Yerel yönetimlerde sık sık yaşanan değişim ve yenilikler şehirlerin geleceğini olumsuz etkileyebilmektedir. Bir yerleşim yerinin idari yapısının değişikliğe uğraması vatandaşın ve şehrin nezdinde uyumun yakalanmasında sorunlar oluşturabilmektedir. Şehirlerin yönetimine dair bugüne kadar birçok yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelenmiştir. Bunun neticesinde yerel yöneticilerin yaşadıkları olaylar çalışmaya aktarılmıştır. Bu çalışmada, yerel yöneticilerin 6360 sayılı yasaya yönelik algıları değerlendirilmektedir. Çalışmanın yapılmasına ilham veren ve merak konusu oluşturan en önemli unsur 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrası süreçte gündeme yansıyan olaylar ve konulardır.

8 Ekim 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6360 sayılı yasayla Balıkesir ilinin de aralarında bulunduğu 13 il büyükşehir olmuştur. 23 Mart 2013 tarihinde yürürlüğe giren 6447 sayılı yasayla Ordu ili de büyükşehir olarak resmî gazetede ilan edilmiştir. 6360 sayılı yasanın birinci maddesine göre; büyükşehir olan illerde il özel idaresi, belde belediyeleri ve köylerin tüzel kişilikleri ortadan kaldırılmıştır. 6360 sayılı yasanın dördüncü maddesine göre; merkezi yönetimin yerelde yürüttüğü çalışmalarda hizmetlerin etkinliğinin ve verimliliğin artırılması, kaynakların yerinde kullanılmasına rehberlik edilmesi açısından yatırım izleme ve koordinasyon merkezlerinin kurulması gerçekleştirilmiştir. Yerel yönetimler alanında yapılan düzenlemelerle yerinden yönetim anlayışı ile hizmetlerin kalitesi arttırılmaya çalışılırken uygulama da merkeziyetçi anlayışa doğru yönelmelerde bulunmaktadır. Şehirde uygulanan idari düzenlemeler tez çalışmasının temelini oluşturmaktadır.

6360 sayılı yasanın gerekçeleri çerçevesinde 2014-2019 yılları arasında yaşanan değişimler ve gelişimler belediye başkanları, belediye yöneticileri, kurum müdürleri, meclis üyeleri, mahalle muhtarlarının görüşleri doğrultusunda

değerlendirilmektedir. Çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde, giriş başlığı altında araştırmanın yapılaş amacının, öneminin ve probleminin ne olduğu açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu bölümde araştırmayı yapma eğilimine yönelten sebepler ortaya konulmaktadır. Bu çalışma sürecinde hangi sorulara cevap arandığına dair görüşler bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin öneminin vurgulandığı ve geçmişten bugüne yapılan yerel yönetim çalışmalarına yer verilmektedir. 2012 yılında yapılan yasal düzenleme ile büyükşehir olma yoluna yönelten gerekçelerin üzerinde inceleme yapılmaktadır. 6360 sayılı yasanın, büyükşehir olan iller arasında bulunan Balıkesir ili çerçevesinde incelemesi yapılmaktadır. Yapılan alan araştırması ile yerel yöneticilerin yaşadıkları olaylara örnekler verilmektedir. Bu örnekler çerçevesinde 6360 sayılı yasanın gerekçelerinin değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Bu yapılan çalışmalardan elde edilen veriler ile sonuçları değerlendirilerek öneriler sunulmaktadır. 6360 sayılı yasada bulunan boşluklara ve yaşanan aksaklıklara yönelik tavsiye niteliğinde görüşler bulunmaktadır.

1.1. Problem

Çalışmada, 6360 sayılı yasanın büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkileri nasıl etkilediği incelenmiştir. Çalışmanın problemleri 6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelenerek ve yasanın uygulamacıları ile görüşülerek belirlenmiştir. Bunlar şunlardır:

6360 sayılı yasanın gerekçeleri ile yasa uygulayıcılarının yaşadıkları olaylar incelenmektedir. 6360 sayılı yasanın Balıkesir ili açısından uygulanabilirliği yasa uygulayıcıları tarafından değerlendirilmektedir. 6360 sayılı yasanın yerel yönetimlerde hizmetlerin etkin ve verimli kullanılmasını incelemektedir. Çalışmada, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri yasa uygulayıcılarının fikir ve görüşleri doğrultusunda değerlendirilmektedir. 6360 sayılı yasanın öncesinde ve sonrasında yaşanan olaylar yasanın gerekçeleri çerçevesinde incelenmektedir.

1.2. Amaç

Balıkesir ilinde yerel kamu hizmetleri alanında çalışmalar yapan büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin 6360 sayılı yasanın gerekçeleri

bağlamında değerlendirilmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacına ulaşması açısından belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, daire başkanları, ilgili müdür ya da yöneticilerin görüşleri incelenmiştir. Yerel yöneticilerin, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri açısından bu yasanın uygulamada doğurduğu sonuçlara yönelik algıları değerlendirilmektedir.

Çalışmanın amacına yönelik şu sorulara cevap aranmaktadır.

1. 6360 sayılı yasanın Balıkesir ili açısından uygulanabilirliği nedir?
2. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri ile Balıkesir ilinin büyükşehir hizmetleri arasında uyum var mıdır?
3. İlçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasında hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon sorunu yaşanmakta mıdır?
4. Büyükşehir belediye yönetimine geçişin öncesinde ve sonrasında Balıkesir ilinde yaşanan sorunlar nelerdir?
5. Belediye hizmetlerinin etkililiği ve verimliliği açısından 6360 sayılı yasanın önemi nedir?

1.3. Önem

Yerel yönetimler, halkla doğrudan doğruya temas edebilen önde gelen kurumlar arasındadır. Halkın isteklerinin karşılık bulabilmesi ve sorunlarının çözüme ulaşması için yerel yönetimlerin aktif çalışması gerekmektedir. Çalışma, yerel yönetimler alanında yaşanan sorunların ortaya çıkarılmasına, çözüm üretilmesine yönelik fikir ve görüşleri ortaya koymaktadır. Bu çalışma; 6360 sayılı yasanın gerekçeleri açısından yaşanan olayların mukayese edilmesine yönelik önemli bir adımdır.

1.4. Varsayımlar

Çalışma kapsamında yapılandırılmamış mülakata katılan kişilerin, belediyelerin görev ve sorumluluklarını bildikleri ve gerçek görüşlerini yansıttıkları varsayılmıştır. Yerel yönetimlerde aktif görev alan ve mülakata katılan kişilerin, Balıkesir ilinin sorunlarına yönelik bilgi ve tecrübelerinin olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın veri kaynağı, Balıkesir ilinde yaşayan yerel yönetim alanında görev ve sorumluluk alan 20 kişiden oluşmaktadır. Araştırma süreci 27 Mayıs 2019 - 14 Temmuz 2019 tarihleri ile sınırlıdır. Yerel yöneticiler ile yapılan görüşmeler 30-35 dakika süre boyunca gerçekleştirilmiştir. Yerel yöneticilerle yapılan görüşmeler, çalışmada temel unsur olarak yer almaktadır. Mülakat tekniği ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler çalışmanın içerisinde örneklerle anlatılmaktadır. Bu araştırma, nitel veri toplama yöntemlerinden yapılandırılmamış mülakat tekniği ile sınırlıdır. Bu nedenle araştırma bulgularının genellenebilirliği sınırlıdır. Çalışmadaki asıl amaç; genellenebilir sonuçlar elde etmekten ziyade 6360 sayılı yasanın gerekçelerine ilişkin yapılacak çalışmalara katkı sağlamaktır.

1.6. Tanımlar

Çalışmanın bu başlığı altında anahtar kelime grubunu oluşturan terimlerin tanımlamasına yer verilmektedir. Yerel yönetim alanında gerçekleştirilen bu çalışmada 6360 sayılı yasa, büyükşehir ve yerel yönetim kavramları üzerinde en sık sözü edilen terimler olmaktadır. Yerel yönetim, yerinden yönetim anlayışının uygulanarak halkın beklenti ve taleplerinin yerine getirilmesini sağlamaktadır. Merkezi yönetim anlayışından ziyade yerinden yönetim anlayışı ile kaynakların daha etkin ve hizmetlerin daha verimli olması amaçlanmaktadır.

Yine 2012 yılında çıkartılan 6360 sayılı yasa, 13 ilin büyükşehir olmasını kapsayan bir çalışmadır. Çalışmanın kapsamı içerisinde yer alan Balıkesir ili bu yasa ile büyükşehir yönetimine dahil edilmiştir. Büyükşehir; nüfus bakımında belli bir düzeye ulaşmış şehirlerdir. Büyükşehir, kaynakların daha verimli kullanılarak il mülki sınırları içerisinde hizmet veren bir anlayışın yerine getirilmesidir. Şehrin yönetiminin bütüncül bir bakış açısı ile yapılmasını ifade etmektedir. Kırsal ve şehir merkezi ayrımı gözetmeksizin vatandaş odaklı hizmetin şehrin tamamına yayılmasını planlamaktadır.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Yerel yönetimler kavramı üzerine bu başlık altında inceleme yapılmaktadır. Yerel yönetim tanımı, ortaya çıkış tarihi, yerel yönetimlerin ortaya çıkış faktörleri, Türkiye’de yerel yönetimlerin yapısı değerlendirilmektedir. Daha sonrasında ise; Büyükşehir yönetimi kavramı, Büyükşehir yönetimine ilişkin yaklaşımlar, Büyükşehir yönetiminin sorunları, Büyükşehir yönetimine yönelik sorunların çözümünde idari örgütlenmelere yer verilmektedir.

2.1.1. Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetim kavramı, kamusal ihtiyaçların giderilmesi için yöre halkının iradesi ile belirlediği yönetim organizasyonunu içermektedir. Yerel yönetim birimi, belirlenen sınırlar içerisinde kurallar koyma yetki ve sorumluluğuna sahiptir. Yerel yönetimler, yetki ve sorumluluklarını yerine getirirken bir yerel meclisin gözetimi ve denetimi altında bulunarak çalışmalarına devam etmektedir. Yerel yönetimler, belli hedeflere ulaşmak, belli ihtiyaçları karşılamak için ortaya çıkmış yönetimlerdir (Keleş 2016: 26).

Büyük bir hızla artan şehirleşme, nüfus ve göç neticesinde şehirli nüfusun artan kamusal ihtiyaçlarının yanında teknolojik gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan nüfusun talepleri de yerel yönetimler tarafından giderilmektedir. Bu durum, yerel yönetimlerin değerini her geçen gün artırmaktadır. Dünya çapında hizmetlerin yerinden ve halkla iç içe yönetim organları tarafından gerçekleştirilmesi düşüncesinin yaygınlaşması da yerel yönetimlerin değerini gittikçe artırmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2009: 260). Günümüzde yerel yönetimler, kamusal mal ve hizmet ile kaynak kullanımında etkinliğin sağlanması, işlem maliyetlerinin düşürülmesi, kamu kesiminde üretilen mal ve hizmetlerin yöresel halkın isteklerine uygun olması gibi sebeplerle önemli kurumlardır.

Yerel yönetimlerin var olması değişik nedenlere dayanmaktadır. Bunlardan ilki, demokrasi ve çoğulculuk (pluralizm) ile alakalıdır. Demokrasi kavramının kökü eski Yunanca Demokratia kelimesinden türemiştir. Demos ise eski Yunanca’da deme

(mahalle) kelimesinden türetilmiş olup “*mahallede yaşayan halk*” manası taşımaktadır. Eski Yunanca’da kratia ya da cratos kelimesi ise İngilizce’de “*government*” kelimesinin eş anlamlısı olup “*yönetim*” manasına gelmektedir (Şenel, 1995: 44). Özetle demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesidir.

İlk olarak yerel yönetimler yöresel halkın kendi kendisini yönetme arzusunun bir sonucudur. Merkezi idareye istedikleri vakit sesini duyuramayan, taleplerini ve varlığını sezdiremeyen halk, yerel yönetimler aracılığıyla merkezi yönetimle kendisi arasında köprü görevi de görecektir ama daha ziyade ortak problemlere odaklanacak bir yönetsel birimi benimseme meyillindedirler. İkinci olarak, yerel yönetimlerin yöresel halkın politik eğitim ve daha bilinçli hale gelmesinde sağladığı katkı gösterilebilir. Halk ülke çapında meydana gelen her olaya müdahale etme isteğini bilinçli ve teşkilatlı bir biçimde yerel yönetimler vasıtasıyla merkezi idareye duyurma meyillindedir. Yerel politikada başarılı olanların, merkezi genel siyasette önemli yerlere gelmesi sıklıkla gözlemlenmektedir (Aydın, 2011: 13). Üçüncü olarak yerel yönetimlerin halkın gereksinimlerini daha iyi ve daha çabuk yanıtlayabilecekleri noktasında oluşan genel görüştür. Yerel idarecilerin halk ile daha iç içe oluşu ve yöresel halkın idarecinin seçiminde büyük bir rol oynaması yerel yönetimleri halka daha sıcak davranmaya yöneltmektedir (Aydın, 2011: 11). Yöresel siyasetin merkezi idare üzerindeki etkisini görmek ve aynı zamanda bilinçli bir yerelleşme ve organize olmuş bir toplumun yerel üzerinden merkezi yönetimi etkileme gücüne şahit olmak açısından Türk politik yaşamı önemli bir örnek oluşturmaktadır.

Yerel yönetimlere yalnızca birtakım gereksinimlerin karşılanması maksadıyla oluşturulmuş kurumlar şeklinde bakmak yanlıştır. Çünkü yerel yönetimlerin oluşmasına yol açan etkenlere bakıldığında demokrasinin sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlayacak önemli bir yönetim organı olduğu görülmektedir. Ancak yerel yönetimlerin demokrasi için sağladığı imkânların hayata geçirilebilmesi için pek çok düzenlemenin de gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Karar alma ve alınan kararların uygulama aşamasında yöneten ve yönetilen arasındaki ilişkinin boyutu yerel demokrasinin gücünü belirlemektedir (Çiçek, 2014: 52).

Yerel yönetimler, demokrasinin yöresel siyasetten milli siyasete sirayet etmesinde hayli etkilidir. Seçim, kontrol ve mesuliyet prensipleri gibi demokrasiyi ayakta tutan özellikler en uygun şekilde yerel seviyede uygulanmaktadır. Demokrasiyi etkin ve fonksiyonel biçimde bir ortamda buluşturan, temsil ve iştirak etmeyi yapısında barındıran mahalli idarelerin tamamen fonksiyonel olması yerel demokrasiyi kuvvetlendirmektedir. Tersine durumda mevzuatların uygulanması ve yalnızca demokratik bir idare varmış algısının yayılmasından öteye gitmeyen bir durum oluşmaktadır. Bu durum da yerel demokrasinin özü ile uyuşmamaktadır (Çukurçayır, 2008: 26).

Yerel yönetimler ve yerel demokrasi arasında oluşmuş olan güçlü bağ, yerel yönetimlerin birtakım özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Yerel yönetimlerin demokratik birimler olmasının gerekçesini seçim ve temsil prensiplerinin varlığı oluşturmaktadır. Zira yerel yönetimler, merkezi idarenin taşra organları ile kıyaslandığında karar ve yürütme organlarının seçim yoluyla belirlenmesi sebebiyle demokratik kurumlar olarak nitelendirilmektedir. Yerel yönetimlerin bir başka üstünlüğü de sınırları içinde yaşayan yurttaşlar ile direkt olarak iletişim kurabilmesidir. Yerel yönetimlerin kişilerin kimliklerine, kültürlerine, iktisadi ve toplumsal durumlarına uygun bir şekilde hizmet vermesinde yurttaşlar ile kurduğu yakın iletişimin büyük bir payı vardır. Yurttaşlar problemlerinin çözümünde ilk olarak yerel yönetim organlarına müracaat etmektedir. Yerel yönetimlerin bir başka üstünlüğü ise vazife ve yetkisi altında olan alan ve hizmet büyüklüğünün merkezi idare ile karşılaştırıldığında daha düşük olmasıdır. Bunun neticesinde gereksinimler ve istekler daha sağlıklı bir biçimde belirlenebilmektedir. Yerel yönetimlerin sahip olduğu bu avantajlar ayrıca yerel demokrasinin uygulanmasında da ciddi bir rol oynamaktadır (Görgün, 2006:162).

Yerel yönetimler, bir ülkede demokrasinin yerleşmesinde aktif bir rol oynayarak devletin sınırsız imkânlarının tek bir kişide toplanmasını önler. Böylelikle devletin gücünün dengelenmesini sağlar. Merkezi idarelerin çok kuvvetli olduğu ülkelerde yerel demokrasi yeterince gelişmemektedir. Yerel yönetimler, katılımcı yönetim anlayışı nedeniyle antidemokratik uygulamaların önüne geçmektedir. Yerel yönetimlerin bir ülkede kuvvetli olması merkezi idarenin kuvvetini göreceli olarak azaltmaktadır. Yerel yönetimler, kamu politikalarına halkın katılımını teşvik ederek

özgürlük duygusunu geliştirmektedirler. Ayrıca toplumun ihtiyaçlarını doğru bir şekilde belirleyip bunları karşılamak için çalışmalarda bulunarak yörenin refahını artırmaktadırlar (Köse, 2004: 14).

2.1.2. Yerel Yönetimlerin Tarihçesi

Yerel yönetimlerin ortaya çıkışının tarihsel açıdan ele alındığı bu başlık altında farklı görüşlere sahip kişilerin konu hakkındaki görüşlerine yer verilmektedir. Yerel yönetimlerin kavramsal açıklamasına dair bir önceki bölümde yerinden yönetim anlayışına dayandığı ve kamusal ihtiyaçlara yanıt verildiğine yönelik ifadelerle değinilmişti. Burada yerel yönetimlerin tarihsel süreci incelenmekle birlikte yerel yönetimlerin ortaya çıkış nedenleri hakkında da inceleme yapılmaktadır. Ekonomik, siyasi ve yönetsel faktörler ele alınarak yerel yönetimlerin var olma nedenleri ortaya çıkarılmaktadır.

Yerel yönetimler kavram olarak; merkezi idarenin dışında, toplumun müşterek gereksinimlerini gidermek maksadıyla kurulmuş, karar birimlerini direkt olarak halkın seçtiği, demokratik bir yönetim yapısına sahip olan ve yerel teşkilatlanma modeli olarak adlandırılan bir idare şeklidir. Bu özellikleriyle mahalli idareler demokratik idare yapısının esas öğelerinden birisini teşkil etmekte ve bilhassa yerel kamusal hizmetlerin yerine getirilmesinde etkinliği sağlamak maksadıyla neredeyse her toplumda organize olmuş kurumlar olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Mevzubahis bu teşkilatlanmalar, yerel toplulukta belli hedefleri yakalamak ve belli gereksinimlere yanıt vermek amacıyla, toplumların tarihsel gelişmelerine paralel olarak ortaya çıkmışlardır (Keleş, 2012: 29).

Tarihsel olayların paralelinde yerel yönetimlerin gelişimini şu biçimde anlatmak mümkün olmaktadır. Antik dönemde, kendi kendini idare etmeye çalışan, belirli topraklarda hayat mücadelesi veren insanların ortaya koyduğu en ufak ve demokrasiye uygun olarak hareket eden yönetsel birimler olarak “site”ler vardır. Roma İmparatorluğunda birtakım yerel ve politik yetkileri olmakla beraber daha ziyade bir yönetsel özerklikten faydalanan “municipe”ler bulunmaktaydı. Antik Yunan’da politik görüşün ana kavramlarından biri kabul edilen, sosyal hayatın en gelişmiş teşkilatlanma şekli ve ideal toplumu oluşturmaya en uygun ortam olarak

algılanan “polis” kent devletleri, yerel yönetimlerin tarihteki ilk örneklerini teşkil etmektedir (Keleş, 2012: 33-34).

Tarihsel süreç içerisinde municipale ve polis kent devletlerinin etkilerini kaybetmeleri neticesinde, kentlerin özgürlüklerini elde etmesinde ciddi görevler üstlenmiş olan “komün”lerin ortaya çıkması, yerel yönetimlerin önemini artırmıştır. Günümüzde komünlere halkın katılımını tüm manasıyla sağlaması, yönetsel, politik ve toplum bilimsel birimler olması nedeniyle yerel yönetimlerin tam anlamıyla kurumsallaştığı ilk örnekler olarak bakılmaktadır (Tortop ve diğerleri, 2008: 2).

16. asırdan sonra ulus-devletlerin gelişmeye başlaması ile beraber devlet tek hâkim güç haline dönüşmüş, komünler etkinliklerini yitirerek bir ara kurum olarak varlıklarını sürdürmüştür. Bu devirde iki asır süresince bir ara kurum olarak incelenen yerel yönetimlerin Jeremy Bentham ve Turgot gibi düşünürler tarafından önemine temas edilmesi yerel yönetimlerin bugünkü haline kavuşmasında büyük bir rol oynamıştır. Yine bu devirde yerel yönetimlerin gelişme aşamasına, bilhassa Webbler, Fabian Sosyalistler, Amerika’da ortaya çıkan Özerk Belediyecilik akımı ve Alexis de Tocqueville, Pierre-Joseph Proudhon, Emmanuel-Joseph Sieyès gibi Fransız düşünürlerinin de önemli katkıları olmuştur. 18. asrın sonu ve 19. asrın başlarında gerçekleştirilen reform çalışmaları ile birlikte yerel yönetimler yerel hizmet birimleri şeklinde düzenlenmiştir. Bu devirde devletin bir parçası olarak görülen yerel yönetimler ayrıca merkezi yönetimin yerel büroları olarak hizmet sunmuşlardır (Ökmen ve Parlak, 2010: 25-26).

20. asrın başlarında ise yerel yönetimler en parlak çağını yaşamıştır. Bu devirde yerel yönetimler, yerine getirilmesi gereken hizmetleri için kaynak bulabilmiş ve yöresel halka merkezi idareden daha fazla hizmet sağlayabilmiştir. 21. asır ile beraber artık yerel yönetimler, milletlerarası organizasyonların ve küreselleşmenin etkisiyle her geçen gün güçlenmiş ve fonksiyonelliğini arttırmıştır (Keleş, 2012: 40). Yerel yönetimler çağın ihtiyaçlarına cevap vermek maksadıyla yerinden yönetim anlayışını hedef alarak birçok bölgede uygulanmaya başlamıştır.

2.1.3. Yerel Yönetimlerin Var Olma Nedenleri

Yerel yönetimlerin var olma nedenlerinin incelendiği bu başlık altında; 6360 sayılı yasanın gerekçeleri içerisinde bulunan kaynakların verimli kullanılması, mali açıdan yerel yönetimlerin güçlendirilmesi yerel yönetimlerin var olma nedenlerinden ekonomik faktörlerine dayanmaktadır. Yine 6360 sayılı yasanın gerekçeleri arasında bulunan güçlü yerel yönetim yapılarının kurulması, bütüncül hizmet anlayışının sağlanması, yetkilerinin il mülki sınırlarına genişletilmesi gibi gerekçeler yönetsel faktörlere dayanmaktadır. Aynı zamanda katılımcı belediyeçilik anlayışının tüm şehirde hakim kılınması gerekçesi siyasi faktörlere dayanmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerin var olma nedenleri incelenmektedir.

Yerel yönetimlerin devletlerin kamu yönetimi içerisindeki varlığına ait siyasi, ekonomik ve yönetsel bazı gerekçelerinden söz etmek mümkündür. Öncelikle, yerel yönetimler tarihsel süreç içinde demokrasi anlayışının oluşmasına öncülük etmeleri sebebiyle vazgeçilmez kurumlar olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimler, iktidarın merkezden yerele doğru dağılımını sağlayarak kişisel hürriyeti özendirilmektedir. Bununla birlikte hemşeriliğin ve demokrasinin esas kavramları sayılan hürriyet, eşitlik ve iştirakin yerel seviyede tatbik edilmesine yardımcı olmaktadır. Ayrıca, politik eğitim yerel yönetimler seviyesinde başlamakta ve politikacıların ciddi bir bölümü önce mahalli yönetim birimlerinde deneyim kazanarak kendilerini milli politikaya hazırlamaktadır (Köseoğlu, 2013: 372).

Yerel yönetimler, yararı belirli bir coğrafi bölgede kısıtlı olan ortak kamu hizmetlerinin yöresel halkın isteklerine uygun bir şekilde yerine getirilmesini sağlamaktadır. Yerel yönetimler katı atıkların toplanması, şehir içi aydınlatma ve temizlik, altyapı ve ulaşım, sosyal hizmetler ve yangınla mücadele gibi yerel özellikli hizmetleri, merkezi yönetimle kıyaslandığında daha çabuk, randımanlı ve kaynaklarda savurganlık yapmadan gerçekleştirirler. Aynı zamanda çağdaş devletin üstlendiği işlevlerin büyüklüğü dikkate alındığında, yerel yönetimler merkezi idarenin yükünü azaltmaktadır. Gereğinden fazla merkezileşmenin oluşturduğu problemleri çözmede de önemli bir role sahiptir (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 54). Yerinden yönetim anlayışının merkeziyetçi anlayışa göre sorunları çözme de etkili olduğuna değinilmektedir.

2.1.3.1. Ekonomik Faktörler

Yerel yönetimlerin varlıklarının temelinde yatan ekonomik gerekçelerden ilki, kamusal mal ve hizmetlerin halkın istekleri doğrultusunda yerine getirilmesidir. Yerel yönetimler, yöresel hizmet taleplerini iyi bir biçimde tayin ettikleri gibi, hizmetlerin halkın tercihlerine uygun bir şekilde yerine getirilmesinde de büyük rol oynamaktadırlar. Aynı zamanda yerel yönetimler, hizmet sunumu açısından da merkezi idareye kıyasla daha yerinde kararlar verebilmektedirler. Ekonomik gerekçelerin biri de kimi mal ve hizmetlerin yararının belli bir yöreye yönelik olmasıdır. Bu gerekçeyi izah etmek için kamusal mal ve hizmetler kavramının ne anlama geldiğini bilmekte büyük yarar vardır. Kamusal mal ve hizmetlerin ana özelliği bölünmez olmasıdır. Toplumdaki bütün kişiler kamusal mal ve hizmetlerden eşit bir biçimde istifade ettiklerinden dolayı kimin ne kadar (kaç birim) yararlanacağı saptanamaz, bu sebeple de fiyatlandırılmaz. Kamusal mal ve hizmetler vergilerle finanse edilmektedir. Fakat bu durumda, hiç vergi vermeyenler de kamusal mal ve hizmetlerden istifade edeceği için bedavacılık problemi ortaya çıkmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 48-49).

Kamusal mal ve hizmetlerden istifade edilmesine dair yapılan mülakatlarda 20 numaralı belediye başkanının görüşleri önem arz etmektedir. Çünkü vergi olarak en fazla ödeme yapan ilçelerin kamusal mal ve hizmetlerden daha az istifade edildiği düşünülmektedir. Yine gelişmişlik düzeyi az olan ilçelere kamusal mal ve hizmetler daha fazla sunulmaktadır. 18 numaralı belediye başkanının açıklamalarına göre; ülkemizde yerel yönetim sisteminin vergilerle yönetildiği düşünülmektedir.

Ekonomik gerekçelerin diğerini ise çöplerin toplanması, çevre sağlığı, sokak lambalarının bakımı ve onarımı, yangınla mücadele gibi yöresel özellikli kamu hizmetlerinin yerel yönetimler aracılığıyla daha etkin bir biçimde yapılması oluşturmaktadır. Bu çeşit hizmetlerin özellikleri gereği merkezi idare eliyle gerçekleştirilmesi pek randımanlı olmamaktadır. Bir diğer ekonomik gerekçe ise yerel yönetimlerin, otonom yapıları ve halka yakınlıkları sebebiyle girişimciliği ön planda olan birimler olmalarıdır. Elleri bulundurdukları teşebbüs gücünden yararlanarak yeni hizmet metotları geliştirmede büyük avantajlara sahiptirler. Hatta bu hususta merkezi idareye oranla daha dinamiktirler (Nadaroğlu, 2001: 30).

Yine 19 numaralı mülakatta görüşülen belediye başkanının, kamusal mal ve hizmetlerin yerine getirilmesinde yerinden yönetim anlayışı ile yaşanan sıkıntılara yönelik görüşleri bulunmaktadır. Burada şehirlerin coğrafi yapıları ön plana çıkmaktadır. Coğrafi yapısı dağınık ve geniş olan bölgelerde ekonomik anlamda kamusal mal ve hizmetlerin sunumunun pahalı olduğu görüşleri bulunmaktadır. Buna dair görüşler, 4. Bölümde yer almaktadır.

2.1.3.2. Siyasal Faktörler

Tarihsel süreç içerisinde yerel yönetimlere demokrasi anlayışının yaygınlaşması için önemli görevler yüklenmiştir. Yerel yönetimlerin güçlü bir biçimde önem kazandığı toplumlarda merkezi güç sınırlandırılmakta, yasaya, yol ve yöntemlere uymayan uygulamalara karşı kişiler ve gruplar korunmaktadır. Halkın taleplerini giderme ve yönetsel iştirak sağlama gereksinimi yerel yönetimlerin ortaya çıkmasının gerekçesini oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerin oluşmasında önemli bir etkiye sahip diğer bir siyasi etken ise tercih sorunudur. Yerel yönetimler, bireylerin “*tercih hakkını*” kullanmalarına müsaade etmesi nedeniyle büyük bir öneme sahiptir. Yerel yönetimler, merkezi yönetim gibi hep aynı biçimde kendini yineleyen hizmet sunumunu hedeflemezler. Tersine özerklik ve halka yakınlık prensipleri doğrultusunda yerel halka kamu hizmetleri hususunda alternatifler sunarlar. Aynı zamanda yerel yönetim organlarının aza ve idarecileri, söz konusu yöre halkının arasından seçildiğinden, bu bireyler yaşadıkları yörenin problemlerini daha sağlıklı değerlendirebilir ve gerekli çözümleri daha çabuk ve etkili bir şekilde hayata geçirebilirler. Tercihle alakalı diğer bir durum ise, yerel halkın kendi idarecilerini seçmeleri noktasında yaşanmaktadır. Merkezi idarede olduğu gibi yerel yönetimlerde yöresel özellikli kamusal mal ve hizmetlerin sunumuna politik süreç yani seçimler vasıtasıyla karar verilmektedir. Bu sebeple, devletler, genel seçimlerin yanında belli aralıklarla yerel seçime giderler. Yerel yönetimler, hemşerilik duygularının ve demokratik değerlerin yaygınlaşmasında ciddi bir etkiye sahip kurumlardır (Çalış, 2012: 34).

Yerel yönetimlerin siyasal bir eğitime katkı sağladığı ve yerel siyasetin genel siyaset açısından eğitici ve öğretici olduğu bilinmektedir. Yerel yönetim alanlarında sorunlara karşı yapılacak çözüm önerileri genel siyasetin sorunlarını çözme de alt

yapı sağlayacak bir tecrübe kazandırmaktadır. Küçük bir yerleşim yerinin sorunu büyük ölçekteki genel sorunlarla karşılaştırılamayabilir. Fakat bu hususta elde edilecek tecrübe veya deneyim küçümsenmeyecek derecede büyük bir öneme sahiptir (Özden, 2013: 37). Bu nedenle siyasi faktörün önemi yerel yönetimlerin var olma gerekçesi açısından değerlidir.

2.1.3.3. Yönetmel Faktörler

Şehirlerin yöresel sorunlarının çözümünde yerel yönetimler önemli bir görevi yerine getirmektedir. Kırsal bölgelere ve şehir merkezlerine yapılan çalışmalarda yerel yönetimler aktif rol almaktadırlar. Yerinden yönetim anlayışı ile en büyük nüfusa sahip şehirlerde dahi sorunların çözümüne yönelik arayışlara gidilmektedir. Bu nedenle şehirlerin yönetiminde yerel yönetimlerin var olması gereklidir. Merkezi yönetimin ulaşamadığı veya çözüme kavuşturamadığı sorunlarda yerel yönetimler devreye girmelidir.

Yerel yönetimlerin idari (yönetmel) veya hukuki bakımdan varoluş gerekçesi, devlet hizmetlerinin tümünün merkezi idare vasıtasıyla etkin ve randımanlı bir biçimde yerine getirilmesinin mümkün olmamasıdır. Devlet hizmetlerinin miktar ve kalite olarak artması, bunların idaresinin yalnızca merkezi yönetim tarafından yapılmasını olanaksız bir hale getirmektedir. Aynı zamanda yatırımların tamamlanmasında meydana gelen gecikmeler ve kırtasiyecilik de ciddi bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezi idare, taşra örgütlenmesi yoluyla bu problemleri çözüme kavuşturamadığı için kendi örgütlenmesi haricindeki otonom (özerk) kuruluşlara yetki aktarmak mecburiyetinde kalmış ve bu biçimde coğrafi ve yerel yerinden yönetim kuruluşları oluşmuştur. Bu durumda yerel yönetimler, idari yerinden yönetim yani adem-i merkezîyetçilik prensibinin bir neticesidir. Yerel yönetimler, yerel özellikteki vazifeleri merkezi yönetimin üzerinden alarak onun yükünü hafifletmektedir. Yerel yönetimler, böylelikle aşırı olarak merkezîleşmiş devletin beraberinde getirdiği tehlikeleri bertaraf etmede ciddi bir rol üstlenmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 50).

Tablo 1. Yerel Yönetimlerin Var Oluş Nedenleri

YEREL YÖNETİMLERİN VAR OLUŞ NEDENLERİ	
EKONOMİK NEDENLER	1.Kamusal mal ve hizmetlerin yerinden yönetim anlayışı ile verimli kullanılması 2.Kamusal mal ve hizmetlerin yörelere yönelik olması 3.Kamusal mal ve hizmetlerin fiyatlandırılmaması
SİYASİ NEDENLER	1.Halkın taleplerini gidermede yönetime katılabilmek 2.Katılımcı yönetim anlayışının sağlanması 3.Yerel siyaset, genel siyaset açısından tecrübe elde etmeye imkan sağlamaktadır
YÖNETSEL NEDENLER	1.Merkezi yönetimin hizmetlerin götürülmesinde yetersiz kalması 2.Yerinden yönetim anlayışının hakim kılınarak hizmetlerin sağlanması 3.Merkezi yönetimin yükümlülüklerini hafifletmektedir

Kaynak 1: Ulusoy ve Akdemir, 2013: 50.

Kaynak 2: Çalış, 2012: 34.

2.1.4. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısı

Türkiye’de yerel yönetimler; büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri, belediyeler ve köyler olmak üzere farklı büyüklükte görev ve sorumluluğa sahip dört çeşit kurumdan oluşmaktadır. Son yıllarda yapılan yasal çalışmalarla, şehirlerde artan nüfus oranına bağlı olarak yönetsel değişiklikler yapılmaktadır. Bu noktada büyükşehir sayılarının artış göstermesi önemlidir. Çalışmanın içerisinde yerel yönetimler alanında yasal düzenleme yapılan 6360 sayılı yasa irdelenmektedir. Bu

bölümde yerel yönetim birimlerinin görev ve sorumlulukları incelenerek çalışmaya katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Özellikle köylerin mahalleye dönüştürülmesi, belde belediyelerinin ve il özel idarelerin kapatılması hususunda incelemeye geçmeden önce bu kavramlar üzerinde durulmaktadır.

2.1.4.1. İl Özel İdaresi

Yerinden yönetim anlayışı ile sorunların daha hızlı çözülmesini amaçlayarak kurulan il özel idareleri, bu başlık altında incelenmektedir. Merkezi yönetim anlayışından uzak olarak kurulması amaçlanan il özel idareler yapısı, merkezi yönetim anlayışı ile iç içe çalışmaktadır. Vali, il genel meclisi, il encümeni organlarından oluşan il özel idareleri, 2005 yılında çıkarılan 5302 sayılı yasa ile yeniden düzenlenmiştir. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olan illerde il özel idareleri ortadan kaldırılmıştır. Çalışmanın bu başlığında il özel idareleri incelenmektedir.

İl özel idareleri, yüz elli beş senelik bir maziye sahip, Osmanlı Devletinden bize miras kalan bir yerel yönetim organıdır. İlk kez 1864 senesinde Tuna Vilayeti Nizamnamesi ile oluşturulan “*vilayet umum meclisi*” ile yönetim sistemimize girmiş olan il özel idareleri Fransız il (department) sistemi örnek alınarak kurulmuştur. 1876 Kanun-i Esasi ile tüzel kişilik elde eden bu kurumlar, 1913 senesinden 1987 senesine kadar geçici kanun ile idare edilmişlerdir. 1987 senesinde yürürlüğe giren kanun, gereksinimlere yanıt vermeyince en son 2005 senesinde 5302 sayılı kanun çıkarılmıştır. Bu kanun ile birlikte mahalli idarelerin daha otonom ve daha güçlü bir örgüt yapısına sahip olması amaçlanmıştır (Köseçik ve Özgür, 2005: 175).

İl özel idarelerine devletin kendine ilişkin hedef ve işlevlerini içeren vazifeler yanında vilayetin yerel ve özel gereksinimlerini giderecek görev ve sorumluluklar verilmiştir. Getirilen ikili sistemle vilayet idaresi gerek devleti gerek yerel halkı temsil etmektedir. Merkezi idarenin, yerinden yönetim prensibine göre verilen vazifeler ile yerelin talep ve gereksinimlerine yanıt veren vazifeleri iç içe geçmiştir. Eğitim, sağlık, bayındırlık, tarım, ekonomi, çevre, turizm bunlar arasında yer almaktadır (Narinoğlu, 2006: 46).

İl özel idaresi halk tarafından en az bilinen ve konuşulan bir yerel yönetim birimidir. Ülkede yaşanan hızlı şehirleşme hareketi kentsel problemleri de ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanında bu idarelerde merkezi vesayetinin sürmesi de il özel idarelerine daha az önem verilmesine yol açmaktadır. Bu özelliğinden dolayı İl özel idareleri, yerel yönetim birimi olmaktan ziyade merkezi yönetimin bir uzantısıdır. 6360 sayılı yasa ile birlikte il özel idareleri büyükşehir kurulan vilayetlerde kaldırılmakta ve yetkilerinin bir kısmı büyükşehirlere devredilmektedir. Bu sebeple 2014 yılının Mart ayında gerçekleştirilen yerel seçimlerin ardından büyükşehir olan vilayetlerde bu yönetimlerin varlıkları son bulmuştur. Böylelikle 81 ilin 51 'inde il özel idareleri varlığını devam ettirmektedir. Türkiye nüfusunun %76 'sı 30 büyükşehir sınırları dâhilinde yaşamaktadır. İl özel idareleri sınırlarında yaşayan nüfus oranı azalmaktadır (Toksöz, 2014: 34).

İl özel idaresinin vali, il genel meclisi ve il encümeni olmak üzere üç organı bulunmaktadır.

Vali: Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi olup onun sevkinden ve yönetiminden sorumludur. Vali, il özel idaresinin yönetiminde stratejik planı esas alır. Bu plan doğrultusunda yapılacak işleri, çalışanların performans kriterlerini düzenler ve bunları uygular. En sonunda da değerlendirmesini yaparak bunlarla alakalı raporları meclisin bilgisine sunar. 2005 yılından önce il genel meclisine vali başkanlık ederken 2005 senesindeki düzenleme ile birlikte meclis başkanı, üyeler tarafından meclisin içinden seçilmeye başlanmıştır. Böylelikle vali, meclisin gündemini tayin etme yetkisiyle direk olarak yönettiği meclis üzerindeki kuvvetini kaybetmiştir (Güler, 2009: 287).

İl encümeni başkanlığı görevi ise hala sürmektedir. Vali, vilayette merkezi idare tarafından belirlenen politikaların tatbik edilip edilmediğini takip ederek, uygulamada bir hata görürse ilgilileri ikaz edecek, hatta bazı hallerde yerel yönetimlerin yerini alarak aksayan hizmetlerin yerine getirilmesini sağlayacaktır. Valinin önemli bir diğer vazifesi de koordinasyonu sağlamaktır (Karabulut, 2007: 69).

İl Genel Meclisi: İl genel meclisi, vilayetteki seçmenler tarafından seçilmiş azalardan meydana gelen il özel idaresinin karar organıdır. Seçimler beş senede bir uygulanmaktadır. Yerel yönetim-merkezi yönetim ilişkisine idari vesayet bakımından bakıldığında önemli değişikliklerin yapıldığı dikkat çekmektedir. Valinin eski yasada il genel meclisine de başkanlık etmiş olması durumuna il özel idaresinin özerkliğine zarar vermesi noktasında pek çok eleştiri getirilmiştir. 5302 sayılı yasa ile valinin yürütme organı görevi değişmezken, il genel meclisi başkanlığı işlevi son bulmuş ve bu vazife il genel meclisinin kendi içinden belirleyeceği meclis başkanına aktarılmıştır. Böylelikle valinin, il genel meclisi ile olan ilişkisi kopmuş ve başkanlık vazifesi seçilmiş bir üyeye verilmiştir. Valinin, il genel meclisi başkanlığı görevinin sona erdirilip, bu vazifenin meclis aracılığıyla seçilen bir başkana devredilmesi mahalli idarelerin özerkliği bağlamında ciddi bir öneme sahiptir (Küçük, 2014: 937).

5302 Sayılı yasa ile il genel meclisinin vazife ve işlevleri şunlardır: stratejik planı onaylamak, il özel idaresi çalışmaları ve çalışanların performans kriterlerini onaylamak, norm kadro çerçevesinde il özel idaresinin ve bağlı kuruluşların kadrolarının oluşturulmasına, iptal ve değiştirilmesini karara bağlamak, meclis başkanı seçmek, ihdas komisyonu üyelerini seçmek, ülke içindeki ve ülke dışındaki yerel yönetimler ile iş birliği yapılması doğrultusunda karar almaktır (Koçak ve Kavsara, 2012: 65).

İl Encümeni: İl encümeni, il genel meclisinde sonuçlandırılacak hususların ön incelemesini gerçekleştiren ve daha ziyade yürütmeye ait vazifeleri bulunan bir organdır. Encümenin vazifelerinden bazıları şunlardır: Stratejik plan ve senelik çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı tetkik edip il genel meclisine düşüncelerini sunmak, senelik çalışma programına dâhil edilen işlerle alakalı kamulaştırma (devletleştirme) kararı almak ve tatbik etmek, yasada kararlaştırılan cezaları uygulamaktır. Belediye sınırları dışındaki halka açık mekânların açılış ve kapanış saatlerini tayin etmek vs. Vali yasa, tüzük, yönetmelik ve il genel meclisi kararlarına aykırı bulduğu encümen kararını bir sonraki toplantıda yeniden görüşülmesini talep edebilir. Fakat encümen kararında direktirse karar kesinleşmektedir (Erdoğan, 2016: 35-37).

Merkeziyetçi anlayış ile hareket ettiği düşünölen il özel idareleri, büyükşehir olan illerde 6360 sayılı yasa ile ortadan kaldırılmıştır. Yerinden hizmet anlayışının görev ve sorumluluğunda bulunan çalışmaların belediyeler tarafından gerçekleştirilmesi uygun görölmektedir. Çalışmanın dördüncü bölümünde 6360 sayılı yasanın gerekçeleri açıklanırken bu hususta bilgiler verilmektedir. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının merkezi yönetimin görev ve sorumluluğuna dahil olan işleri yapması ön görölmektedir. Ancak bu hususta uygulamadan kaynaklı sorunların yaşandığı mülakatlarda yer almaktadır.

2.1.4.2. Belediyeler

Türkiye'nin siyasal kültürüne bakıldığında belediyelerin yerel yönetim sistemi içerisinde ön planda olduğu görölmektedir. Bunun nedeni insan yaşamında gerekli olan temel ihtiyaçların belediyeler tarafından karşılanmasından ileri gelmektedir. Belediye, insanların yerel anlamda ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulan, karar organları seçim yolu ile seçmenler tarafından belirlenen mali ve idari açıdan bağımsız olan kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmaktadır. Yerel yönetimlerin başında yer alan belediyeler, halkın taleplerini esas alarak yerelde ihtiyaçların giderilmesinde önemlidir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin iç dinamikleri neticesinde ortaya çıkan değişimler karşısında ortaya çıkan ihtiyaçların giderilmesine yönelik yeni bir belediyecilik anlayışı ortaya çıkmıştır. Belediyeler, Cumhuriyet döneminde ilk kez 1930 'da "1580 Sayılı Belediye Kanunu" çerçevesinde düzenlenmiştir. En son düzenleme ise 2005 'de "5393 Sayılı Belediye Kanunu" ile gerçekleşmiştir. Buna göre belediyeler, ilgili kanunun 4. maddesi gereğince nüfusu 5000 ve üzeri olan yerleşim birimlerinde kurulabilmektedir. Ayrıca aynı maddeye göre; il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunlu kılınmıştır. Belediyelerin, 5393 sayılı belediye kanununun 14. maddesindeki görevleri aşağıdaki gibidir:

"İmar, su, kanalizasyon ve ulaşım gibi alanlarda şehirlere alt yapı kurmak, temizlik hizmetleri, çevre sağlığı, katı atık, itfaiye, zabıta, coğrafi bilgi sistemi, cenaze-defin hizmeti, mezarlık bakımı, park-bahçe düzenlemeleri, kültür- sanat etkinlikleri, şehir içi trafik düzenlemeleri gibi görevleri yerine getirmek. Turizm ve tanıtım, sosyal hizmet, gençlik ve spor, meslek edindirme kursları ve nikah işlemleri

hizmetlerinde bulunmak, iktisadi ve ticari yönden şehirlerin gelişimine katkı sağlamak. Okul binalarının bakım-onarım ve ruhsat işlemlerini düzenlemek, malzeme ihtiyacı olduğunda destek olmak. Sağlık tesislerinin açılmasına imkan sağlamak veya açmak. Tarihi eserlerin korunmasında, yaşatılmasında ve korunmasında destek olmak, kent tarihi bakımından önemli olan mekânların korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek”

Belediyeler “belediye meclisi”, “belediye encümeni” ve “belediye başkanı” olmak üzere 3 ayrı yasal organdan oluşmaktadır. Belediye meclisi, belediyelerin karar organıdır ve o beldede bulunan halk tarafından seçilmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2013: 214). Belediyeler, halkın yöresel ihtiyaçlarının giderilmesinde önemli sorumlulukları yerine getirmektedirler. Halkın oyları ile belirlenen belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı halka karşı sorumluluk hissiyle hareket etmektedir. Belli bir süre içerisinde halktan alınan yetkilerle yapılacak çalışmalar, karar organları tarafından belirlenmektedir.

2.1.4.3. Büyükşehir Belediyesi

Büyükşehir Belediyeciliğine yönelik ilk çalışmalar 1983 yılında Özal Hükümeti döneminde gerçekleştirilmiştir. İlk olarak Ankara, İstanbul ve İzmir olmak üzere 3 ilde kurulan büyükşehir belediyeleri, Adana, Bursa, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Kocaeli, Konya, Mersin, Samsun ve Sakarya illeri ile birlikte 16’ya yükselmiştir. Daha sonra “6360 Sayılı Büyükşehir Yasası” ile birlikte Hatay, Balıkesir, Denizli, Aydın, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van illerinin de katılması ile bu sayı 29’a kadar yükselmiştir. 2013 yılında yürürlüğe giren “6447 Sayılı Kanun” ile birlikte Ordu’nun da büyükşehir olmasıyla büyükşehir belediyelerinin sayısı 30 ’a ulaşmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin görevleri ise 5216 sayılı büyükşehir belediye kanununun 7’nci maddesinde belirtilmiştir. Buna göre; “Büyükşehir belediyesinin stratejik planını hazırlamak, çevre düzeni planı, nazım imar planları yapmak, yaptırmak ve uygulamaktır. Nazım imar plânının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde uygulama imar plânlarını yapmayan ilçe belediyelerinin uygulama imar

plânlarını yapmak veya yaptırmak. Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek. Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamaktır. Ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamaktır. Yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermektir. Yasaların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmektir. Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmektir. Coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurmak, Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmektir.”

5216 sayılı büyükşehir belediye kanununun 3. Maddesine istinaden büyükşehir belediyesinin organları “belediye meclisi”, “büyükşehir belediye encümeni” ve “büyükşehir belediye başkanı” olmak üzere üç yetkili organı bulunmaktadır. Büyükşehir belediyesinin karar organı büyükşehir belediye meclisidir. Büyükşehir belediye başkanı doğrudan halkın oyları ile göreve gelmektedir. Yine her ilçenin nüfusuna göre temsilcisini seçimle gönderdiği büyükşehir belediye meclisi bulunmaktadır. Burada alınan kararlar katılımcı ve çoğulcu demokrasi anlayışı ile gerçekleşmektedir. Halkın sorunlarının dile getirildiği ve çözüm üretilmeye çalışıldığı önemli bir mekanizma bulunmaktadır.

2.1.4.4. Köyler

Köyler, en küçük yerleşim birimi olarak bilinmektedir. Genel anlamda kırsal nüfus yerleşim yerleri olarak bilinen köyler, dağınık bölgelerde ve nüfus bakımından yoğun olmayan yerlerde bulunmaktadır. Tarım ve hayvancılık en önemli geçim kaynakları arasında bulunmaktadır. Fiziki şartlar, yerel hizmetlerin yerine getirilmesini zorlaştırmaktadır. Hizmetlerin ulaştırılmasında en sıkıntılı olan yerleşim yerlerinin başında gelmektedir. Bu çalışma ile olan bağlantısı ise 6360 sayılı yasa ile köylerin kırsal mahalleye dönüştürülmesi hususundadır. Kırsal mahalle muhtarları ile dördüncü bölümde gerçekleştirilen mülakatlarda, 6360 sayılı yasa öncesinde ve sonrasında köylerin durumu değerlendirilmektedir.

En basit ifade ile köy, toplu bir şekilde yaşayan insanların alışkanlıkları ve ihtiyaçları neticesinde oluşan en küçük yerleşim birimleri şeklinde tanımlanmaktadır. 1924’ de 442 Sayılı Kanun çerçevesinde tüzel bir kişilik olan köyler, nüfusu 150-2000 arasında olan yerleşim yerleridir (Şengül, 2014: 135). 442 sayılı kanunun 20. maddesine istinaden köy tüzel kişiliği, “yürütme organı (muhtar), “karar organı ve danışma organları (ihtiyar meclisi) ve “köy derneği” olmak üzere üç organdan oluşmaktadır. Köy muhtarı, köy yönetiminin başı konumundadır. Muhtar, köy halkı tarafından seçilip, 5 yıl süre ile görev yapmaktadır.

Köy muhtarının yapacağı işler, 442 sayılı köy kanununda açıkça ifade edilmektedir. Muhtarın köyle ilgili sorumlulukları 2’ye ayrılmıştır. Bunlar devlet işleri ve köy işleridir. Köyde yaşayan herkesin bir araya gelmesi ile köyün işlerini gideren imece usulü yönteminden bahsetmektedir. 442 sayılı kanun dünyada çok sık görülmeyen bir yasa örneği ile köy yönetimini düzenlemektedir. Köy muhtarının görev dağılımı ise; hem kamu çalışmaları hem de yerel çalışmalardan oluşmaktadır. Temsil ettiği köyün hukukunun koruması, köyün kamu tüzel kişiliğini temsil etmesi, köy için yapılacak harcamalar için para toplaması, köy için ihtiyar meclisinde alınan kararları uygulaması gibi görevleri yapması için devlet tarafından muhtarlara aylık verilmektedir (Koç, 2018: 94).

Çalışma içerisinde 6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelenirken köylerin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleye dönüştürülmesine dair ifade bulunmaktadır. Köyde yaşayan vatandaşların köyle ilgili sorunların çözümünde imece usulünün yerine yerel yönetim hizmetlerinden faydalanılması planlanmaktadır. Burada dördüncü bölümde mülakatlar esnasında köylere hizmetlerin ulaştırılmasında yaşanan aksaklıklara yer verilmektedir. 6360 sayılı yasa öncesi uygulamalarda köy muhtarları aktif sorumluluk alırken şu anda temsil etme görevini yerine getirmektedir. Bu anlayış özellikle ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluğunu artırmaktadır. Büyükşehir olan illerde köylerin kaldırılması böyle bir sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

2.1.5. Büyükşehir Yönetimi

Kentleşmenin hızlanması, şehirlerin ihtiyaçlarının artması, kırsal ve merkez arasındaki mesafelerin kısalması gibi nedenlerle büyükşehir yönetimine

geçilmektedir. 1980’li yıllardan sonra ülkemizde büyükşehir yönetimi anlayışı ortaya çıkarak şehirlere yeni bir vizyon belirlenmiştir. Çalışmada, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri çerçevesinde büyükşehir olan illerde yapılan uygulamalar incelenmektedir. Bu bakımdan öncesinde büyükşehir yönetimi anlayışının incelenmesinin çalışmaya katkı sağlaması düşünülmektedir.

Büyükşehir yönetimi, ana şehirlerdeki yerel yönetimlerin sayı bakımından azaltılarak daha etkin ve güçlü kılınması veya kent sınırları içerisinde kamuya ilişkin kararlar alınması ve uygulanması amacıyla yerel anlamda kurulan yönetimlerdir (Kavruk, 2002: 50). Büyükşehir belediyesi ise, anakentlerde hızla artan nüfus nedeniyle yerleşim düzeninin plansız ve düzensiz olması neticesinde kentsel hizmetlerin etkin kılınmasını sağlayan bir yönetim modeli şeklinde ifade edilmektedir (Çınar, Çiner ve Zengin, 2009: 38). Büyükşehir kavramı, 2001 Nisan tasarısında şu şekilde tanımlanmıştır; “*belediye sınırları içerisinde birden fazla ilçe ve/veya alt kademe belediyesi bulunan şehir*” (Öner, 2006: 256).

Türkiye’de büyükşehir belediyeleri, nüfus ve yerleşim alanı bakımından genişleyen yerlerde kentsel hizmetlerin daha etkin olması amacıyla kurulmuştur. Şehirlerin büyümesi neticesinde şehir ve köy arasındaki mesafeler azalmış, bu da yerel yönetimlerin hizmet vereceği alanların genişlemesine neden olmuştur. Şehirlerin alansal açıdan büyümesi, bu alanlara hâkim olabilecek yönetimlere olan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır (Tekel, 2009: 194). Metropolitan yönetimlerin kurulmasına ilişkin farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Metropolitan yönetimlerin oluşumunda ülkenin merkeziyetçi bir yapıya sahip olup olmaması önem arz etmektedir (Nadaroğlu ve Varcan, 2005: 114).

Şehirlerin büyümesi, ilçelerin iç içe geçmiş durumda olması, hizmetlerin hızlı ve verimli sağlanması açısından büyükşehir yönetiminin uygulanması uygun görülmektedir. Günümüzde ülkeler, şehirlerinin özellikleri ile öne çıkmaktadır. Şehirlerin yönetiminin tek elden planlanmasının verimli olacağı öne sürülerek böyle bir uygulamaya gidilmiştir. Çalışmada büyükşehir yönetimine dair uygulamada yaşanan olumlu ve olumsuz yönler değerlendirilmektedir.

2.1.5.1. Büyükşehir Yönetiminin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Büyükşehir yönetiminin ortaya çıkışı ve gelişimi birçok faktörün bir araya gelmesi ile gerçekleşmiştir. Bu başlık altında geçmişten bugüne kadar büyükşehir yönetimi anlayışının gelişimi incelenmektedir. Kırsaldan kentlere olan yoğun göç ve kırsalda yaşanan hizmet aksaklıkları gibi birçok neden şehirlerde yeni bir yönetim sistemini ortaya çıkarmıştır. İlk etapta şehirlerin sorunlarının çözümüne ortak bir bakış açısı ortaya konulmuştur. Hızlı kentleşme ile şehirlerde ortaya çıkan sorunlara hızlı ve yerinden çözüm sunulması hedeflenmektedir.

Hızlı kentleşme birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde belediye sınırları dışında kalan alanlarda meydana gelen plansız ve düzensiz yerleşme, kentsel alanların yönetiminde yeni arayışlara neden olmuştur. Bu bağlamda büyük kentsel alanların hizmet talebinin karşılanabilmesi için özel yönetim bölgeleri, yönetimler arası işbirlikleri, iki kademeli yönetsel yapılanmalar, hizmet birlikleri ve benzeri yollarla kentsel alanlara yönelik yönetim modelleri geliştirilmeye çalışılmıştır (Tortop ve Aykaç, 2008: 200).

Kent nüfusunun hızla artması, kırsal kesimden gelen göçün önlenememesi, işsizlik, ekonomik ve sosyal nitelikteki sorunlar, altyapı yetersizlikleri, plansız ve düzensiz yerleşme, sosyal tabakalaşmanın artması, toplumsal yapının çözülmesine neden olmuştur (Demiral, 2007: 85). Tüm bu olumsuzluklar ilk önce yerel yönetimleri olumsuz etkilemiştir. Dolayısıyla 1580 sayılı belediye kanunu ile ortaya çıkan geleneksel belediyecilik anlayışının yeterli olmadığı bu dönem içerisinde, sürdürülebilir bir kentleşme için yeni arayışlar içine girilmek zorunda kalınmıştır (Şengül, 2014: 107).

1960'lı yıllarda metropoliten alanlara yönelik düzenlemeler, kentleşme süreci içinde imar planlaması olarak değerlendirilmiştir (Gül ve diğerleri, 2014: 141). Kentsel alanların yönetimine ilişkin yönetim modelinin çeşitlenmesi 1970'li yıllarda mümkün olmuştur. Hizmet birlikleri ve özel amaçlı birimler kurulması aracılığıyla yoğun kentsel alanlarda artan hizmet talepleri karşılanmaya çalışılmıştır. 1972 yılında Metropoliten Hizmet Birliği Kanun Tasarısı, 1975 İstanbul Metropoliten Hizmet Birliği Tasarısı ve 1980 Büyük Kent Birliği Kanun Tasarısı Türkiye'de

hizmet birliklerinin yasalaşma sürecine ilişkin önemli düzenlemelerdir. Bu dönemde, kentsel alanların yönetimine ilişkin uygulanan modellerden biri de özel amaçlı hizmet birliklerinin oluşturulmasıdır. 1976 yılında Büyük İstanbul Bölgesel Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı hazırlanmıştır (Özgür, 2008: 146-147).

Anayasanın “büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir” şeklindeki hükmünü taşıyan 127. maddesi ile 1980 öncesinde pek çok yasal deneme sürecinin varlığına rağmen oluşturulamayan metropoliten yönetimler, Anayasanın bu maddesinden aldıkları dayanakla kurulabilmiştir. Böylece 1580 sayılı kanunun çizdiği sınırlar dışında, farklı kentsel büyüklük, kentleşme düzeyi, nüfus ve ihtiyaç talepleri bakımından birbirinden farklı niteliklere sahip kentler için farklı kentsel yönetim modellerinin geliştirilmesi mümkün olmuştur (Kavruk, 2004: 208). 1984 tarihli ve 195 sayılı kararname ile belediye sınırlarında birden fazla ilçe bulunan şehirler *büyükşehir* olarak tanımlanmış; İstanbul, Ankara ve İzmir il belediyeleri büyükşehir belediyelerine dönüştürülmüştür (Gül ve Batman, 2012: 327).

Şehirlerin artan nüfusu sorunların çözümünde aksaklıkları meydana getirmiştir. Bu nedenle şehirlerde hızlı ve etkili hizmet anlayışını ortaya koyacak yeni bir anlayış ortaya çıkmıştır. Ülkemizde, 1980’li yıllarda uygulamaya konulan büyükşehir yönetimi yıllar geçtikçe nüfusu artan şehirlere kadar genişlemiştir. İlk olarak büyükşehir yönetimi 3 şehirde uygulanmıştır. Son olarak ise 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir yönetimi sayısı 30’a ulaşmıştır. Ancak bu süre içerisinde adım adım büyükşehir olan iller olmuştur.

2.1.5.2. Büyükşehir Yönetimine Geçişin Nedenleri

Türkiye’de kentsel alanların yönetimine ilişkin birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan ilki kentsel alanlara yönelik iki kademeli yönetim modelini belirleyen 1984 tarihli 3030 sayılı kanundur. Sürekli değişen yönetim politikalarına paralel bir değişim süreci geçiren büyükşehir belediye sisteminde “kanunla, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim biçimleri getirilebilir” hükmüne dayanılarak yapılan son düzenleme 6360 sayılı kanundur.

Küreselleşme ve kentleşmenin etkisiyle kentsel alanlarda önemli değişimler meydana gelmiştir. Bilhassa çarpık kentleşme, yerel yönetimler arasındaki eşitsizlik ve koordinasyon eksikliği kentsel büyümenin yönetilmesini zorunlu kılmıştır. Bu durum yeni yönetim modellerinin gündeme gelmesine sebep olmuştur (Gül ve Batman, 2013: 20).

6360 sayılı kanunun gerekçesinde “küreselleşmiş bir dünyada, kamu yönetiminde etkililik ve verimliliği artırmak, yönetsel kapasite ve koordinasyon eksikliği nedeniyle ortaya çıkan sorunları giderebilmektir. Vatandaşın yönetim sürecine daha fazla katılımını sağlamak, parçalı planlar yerine bütüncül-bölgesel çapta planlar yapmak” ifadesine yer verilmektedir (www.tbmm.gov.tr, 2019). Bu bağlamda Türkiye’de yeni büyükşehir belediye sistemine geçiş nedenleri şu şekildedir;

- Anakent Olma Durumu ve Etkileri,
- Ölçek Ekonomisi, Hizmet Koordinasyonu ve Etkinlik,
- Küçük Belediyelerde Yaşanan Sorunlar,
- Küreselleşme Yarışına Kentler İle Katılma,
- İmar ve Planlamada Bütünlük ve Uyum Sağlanmasıdır

Ülkemizde belde belediyelerinin mali açıdan yetersiz olması büyük çaplı projelerin gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Şehir ile ilgili yapılacak çalışmalar hususunda alınacak kararlarda ikili yönetim anlayışından ziyade ortak hareket edilmesi ihtiyacı hissedilmektedir. Hizmetlerin götürülmesinde kaliteyi ve etkililiği arttırmak amacıyla yerel yönetimlerde yeni bir anlayış ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri açıklanmıştır. Bu hususta 6360 sayılı yasanın nedenleri ve sonuçları arasında bağlantı kurulması sağlanmaktadır.

2.1.5.3. Türkiye’de Büyükşehir Örgütlenmesi ve Uygulamaları

Ülkemizde, büyükşehir yönetimi anlayışı çok fazla tarihi geçmişe dayanmamaktadır. 1980’li yıllardan itibaren uygulamaya başlayan büyükşehir yönetimi anlayışı birçok yasal düzenlemeler ile bugüne kadar ulaşmaktadır. Yasal

düzenlemelerin pilot bölge uygulamaları yapılmadan hayata geçirilmesi birçok sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Büyükşehir yönetim anlayışına yönelik en son yapılan yasal düzenleme 6360 sayılı yasadır. Çalışmada, 6360 sayılı yasanın uygulamadan kaynaklı sorunları incelenmektedir.

Büyükşehir belediyelerinin Türkiye'deki uygulaması ve gelişimine bakıldığında bazı hususlara vurgu yapıldığı ve eleştirildiği görülmektedir. Bu eleştirilerin temelinde büyükşehir yönetimine geçişlerde bir keyfilik olduğu yönündedir. Uygulamaya bakıldığında ise bu konuda akademik tartışmalardan ziyade siyasilere belirleyici olduğu söylenmektedir. Siyasilerin bu tür kararları almasında, merkez belediyeleri etrafında oluşan parçalı kentsel alanın bütünleştirilmesinin önemli bir etken olduğu görüşü bulunmaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de, kentin ekonomik gelişimini teşvik etme, bölgesel ölçekte yeni çekim merkezi oluşturma, göçü yönlendirme, bölgesel kalkınmayı sağlama, kentler arasında rekabetin artırılması, kentlerin uluslararası ekonomi ve ticaret açısından çekici odaklar haline getirilmesi gerekmektedir. Bu süreçlerde etkililik ile verimliliğin sağlanmasına ilişkin politikalar ve hatta deprem gibi ikinci unsurların da büyükşehir geçişte etken olduğu görülmektedir (Arıkboğa, 2012: 7).

Ülkemizde büyükşehir yönetimine yönelik uygulamadan kaynaklı sorunların ortaya çıkmasında siyasi iradenin tutumu önem arz etmektedir. Yerel yönetimlerde siyasi iradelerin yetkili olması yerel sorunların çözüme gidilmesinde önemlidir. Burada siyasi iradenin vizyonu şehrin geleceğini belirlemektedir. Şehrin var olan kaynaklarının aynı istikamette geliştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle tek bir siyasi iradenin bakış açısıyla şehrin geleceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Şehrin göç sorunu, ekonomik birikimi, yatırımların yönlendirilmesi vb. tüm konular büyükşehir yönetim anlayışı ile planlanmaktadır.

2.1.5.4. Büyükşehir Yönetim Sorunları

Büyükşehir belediyelerine ilişkin temel sorunların başında yönetim sorunları gelmektedir. Burada farklı büyüklükte ve özellikte çok sayıda kentin tek bir kanun ile benzer düzenlemeler getirilerek büyükşehir belediyesi haline getirilmesi söz konusudur. Dolayısıyla büyükşehir belediyeleri, eski ile yeni büyükşehir

ayırımından ötürü yönetsel sorunlar ile yüzleşmek zorunda kalmıştır. Bu hususta uygulamada karşılaşılan bazı yönetsel sorunlar bulunmaktadır. Özellikle farklı dinamiklere sahip yerleşim yerlerinin tek bir yasal düzenlemeyle yönetilmesi uygun görülmemektedir. Bu nedenle çalışmada yönetsel sorunların içeriğine yönelik araştırma gerçekleştirilmiştir.

Büyükşehir belediyeleri içerisinde hizmetlerin halka ulaştırılmasında belediyeler arasında etkileşim ve koordinasyon büyükşehir belediyelerinin öncülüğünde gerçekleştirilecektir. Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri arasında veyahut ilçe belediyelerinin kendi aralarında yaşanabilecek her türlü kutuplaşma durumunda büyükşehir belediye meclisi karar verici rol üstlenerek düzenleme ve yönlendirme yapabilme yetkisine sahiptir (Mazı, 2014: 39).

Büyükşehir yönetimi demokratikleşme ve yerelleşme yönünden önemli bir uygulamadır. Merkezi yönetimin bünyesinde çalışan imar müdürlüklerinin yerel yönetimler çatısı altında hizmet vermeye başlaması önemli bir adım olmaktadır. Büyükşehir belediye başkanının başkanlığında ilgili kamu kurumlarının temsilcileri ve ilçe belediye başkanlarının katılımıyla oluşturulan AYKOME ve UKOME 'nin kurulması önemli bir gelişmedir. Ancak demokratikleşme ve yerelleşme açısından bakıldığında büyükşehir ilçe belediyeleri yönünden önemli bir katkı sağlamamaktadır. Bunun sebebi ise; büyükşehir belediye başkanı, ilçe belediyelerinin yaptığı çalışmaların etkinliğini sağlamak açısından müdahale etme yetkisine sahiptir. Yine büyükşehir belediye meclisinin, ilçe belediyeleri arasında yaşanan uyuşmazlıklarda düzenleyici ve karar verici yetkiye sahip olmasıdır. Bu da merkeziyetçiliğin sona ermediğinin göstergesidir (Bilgiç, 2003: 393).

Kentleşme, beraberinde kontrol dışı kentsel büyümeyi getirmiştir. Burada çarpık yapılaşma ve çevre kirliliği gibi sorunlar kentlerdeki büyük alan yönetimlerinin kapasite bakımından tüm eksikliklerini ortaya koymaktadır. Birçok ülkede büyüyen kentsel mekânlara yönelik olarak etkin hizmet ve yönetim modelleri konusunda çalışmalara devam edilmektedir (Keleş, 2012: 316).

Metropolitan alanlardaki sorunların çözümünde iki unsur ön plana çıkmaktadır. Bunlardan ilki metropoliten idareye ilişkin yetki alanının doğru

belirlenmesi, ikincisi ise gerekli olan finansman kaynaklarının sağlanabiliyor olmasıdır. Metropoliten idareye ilişkin yetkilerin belirlenmesinde kentin değil, bölgenin esas alınması önem arz etmektedir. Bunun nedeni, metropoliten alanda bulunan yerleşim birimleri arasındaki ekonomik bütünlükten ileri gelmektedir. Bu doğrultuda yapılan planlamaların oldukça zor olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü alanın büyümesiyle birlikte koordinasyonun sağlanması da daha güç bir hale gelmektedir. Dolayısıyla metropoliten alanı, merkez ile yerel idareler arasında etkin bir koordinasyon sağlanacak ölçüde belirlenmelidir (Nadaroğlu, 2001: 117).

Büyükşehir yönetim anlayışının ortaya çıkardığı yönetsel sorunlar öncelikle ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasındaki ilişkilere yöneliktir. Yerinden hizmet anlayışı ile daha iyi hizmet vermeyi hedefleyen büyükşehir yönetimi yerelleşmeye dayalıdır. Ancak yasal düzenlemelerin içeriğindeki boşluklar ve eksiklikler tamamlanmadığında merkeziyetçi anlayışın hakim olması sağlanabiliyor. Büyükşehir belediye meclisinin kararları ile ilçelerin çalışmalarının belirlenmesi özellikle merkeziyetçiliğe örnek verilmektedir. Bu noktada uygulamada karşılaşılan sorunlara dördüncü bölümde daha net değinilmektedir.

2.1.6. 6360 Sayılı Yasanın Analizi

Türkiye’de, büyükşehir belediyeciliğine ilişkin düzenlemeler 1982 Anayasası çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. 6 Aralık 2012’de 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir sayısı 16’dan 30’a yükselmiştir. Yasa ile büyükşehir sınırı il mülki sınırına kadar genişlemiştir. Büyükşehirlerde il özel idareleri, belde belediyeleri ve köy tüzel kişiliği kaldırılmış, üçlü yerel yönetim anlayışı yerine yalnızca belediyelerin bulunduğu tekli yerel yönetim yapısına geçilmiştir (Kalpaklıoğlu, 2017: 14). Bu başlık altında 6360 sayılı yasanın amacı, çıkarılma nedenleri, içeriği ve etkileri üzerinde değerlendirme yapılmaktadır.

2.1.6.1. 6360 Sayılı Yasanın Amacı

Büyükşehir yönetimi alanında yapılan 6360 sayılı yasanın amacı bu başlık altında incelenmektedir. 6360 sayılı yasanın çıkarılma nedenlerine dair bir önceki bölümlerde bilgi verilmektedir. Burada 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirme

yapılırken yasanın amacının ne olduğunun bilinmesinde önemli fayda bulunmaktadır. Çalışmada, büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişki 6360 sayılı yasanın gerekçeleri çerçevesinde incelendiğinden yasanın amacının ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Türkiye’de yönetim sistemi anayasal düzenlemeler çerçevesinde “merkezi ve yerel yönetimler” olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Yerel yönetimler görev ve sorumlulukları gereği kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinden mesuldür. Anayasal kurumlar olan yerel yönetimler, yerinden yönetim anlayışı doğrultusunda hareket etmektedirler. Bu nedenle yönetimin planlı ve koordineli olması noktasında belediye sınırı il mülki sınırına kadar genişletilmiştir. 6360 sayılı yasa ile birlikte en geniş alanda hizmet verebilecek güçlü yönetimler oluşturulması amaç edinilmiştir. Bu geniş ölçek alanında tek merkezden hizmetlerin koordine edilmesiyle hizmette ekonomik yönden avantaj elde etmekle birlikte verimlilik ve nitelikte artacaktır. Tüm bu sebepler neticesiyle “6360 Sayılı Yasanın Amacı” modern belediyeçilik anlayışının temeli olan maksimum fayda elde edilerek, kaliteli, nitelikli ve hızlı hizmet üretiminin sağlanması amacıyla hareket edilmiştir (Adalet ve Kalkınma Partisi Yerel Yönetimler Başkanlığı, 2012: 9).

Yasa ile birlikte büyükşehirlerde sunulan hizmetlerin tek merkezden yürütülmesi hedeflenmiştir. Bu sayede hizmetlerin daha etkin ve daha az kaynak ile daha kaliteli olması amaçlanmıştır. Yasa ile birlikte birçok merkez tarafından verilen hizmetler tek bir noktada birleşecek hem birim maliyetler hem de kişi başına düşen harcamalar azalmış olacaktır (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Yasanın amacı aşağıdaki sorunlara çözüm üretmesidir (Tosun, 2014: 3).

- “Planlamanın ve koordinasyonun sağlanması,
- Ölçek ekonomisinden istenilen düzeyde yararlanılması,
- Kaynakların israfının önlenmesi ve yerinde kullanılması,
- Kamu hizmetlerinin etkin ve kaliteli olması,
- Hizmetlerin halka ulaştırılmasında iş birliğinin olması,
- Küçük nüfuslu belde veya belediyelerin hizmet vermede yeterli olamaması,
- Ekonomik yönden imkanların oluşturulması,

- Güçlü yerel yönetimlerin oluşturulması”

6360 sayılı yasa kaynakların daha verimli kullanılarak hizmetlerdeki kaliteyi artırmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda kamusal hizmetlerde yapılan harcamalarda tasarruf sağlanarak masrafları en aza indirmeyi ve hizmetlerin verimliliğini artırmayı hedeflemektedir. Güçlü yerel yönetim organlarının tek bir elden toplanması gerektiği düşünülmektedir. Özellikle küçük çaplı çalışma yapan belde belediyelerinin yerine kolektif çalışma gerçekleştirebilecek olan büyükşehir belediyeleri uygulamaya alınmaktadır. Çalışmaların plan ve koordinasyon içerisinde gerçekleştirilmesi gerektiği ve sorunların tek bir merkezden yürütülmesi gerektiği amaçlanmaktadır.

2.1.6.2. 6360 Sayılı Yasanın Çıkarılma Nedenleri

Yerel yönetimler alanında yaşanan sorunlara çözüm arayışı çerçevesinde birçok yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. 6360 sayılı yasanın çıkarılma nedenleri üzerinde araştırma yapılan bu başlık altında yerel yönetimlerdeki yasal düzenlemelere de kronolojik olarak yer verilmektedir. Bu yapılan düzenlemelerin birçok nedenleri bulunmaktadır. Bu çalışma çerçevesinde 6360 sayılı yasal düzenlemeler üzerinde inceleme yapılmaktadır. Ancak bu inceleme yapılırken geçmişte yapılan yasal düzenlemelerin araştırılması gerekmektedir.

Küreselleşme ve kentleşme ile beraber kentsel alanlarda yaşanan değişimler, bilhassa çarpık kentleşme, yetersiz hizmetler ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyonsuzluk kentsel büyümenin yönetilmesi gerektiğini gözler önüne sermiştir. Bu durum, yeni yönetim modellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur (Gül ve Batman, 2013: 20). Yukarıda bahsedilen nedenlerin yanında yerel yönetimler alanında kaynakların daha verimli ve etkin kullanılması da hedeflenmektedir. Güçlü yerel yönetim yapılarının oluşturularak yetkilerin tek elden yerine getirilmesi amaçlanmaktadır.

Tablo 2. Yerel Yönetimlerdeki Yasal Düzenlemeler

YEREL YÖNETİMLERDEKİ YASAL DÜZENLEMELER	
1984	3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun
2004	5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
2005	5393 Sayılı Belediye Kanunu
2005	5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu
2012	6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulmasına Dair Kanun
2013	6447 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Kaynak: Karakılçık, 2013: 134.

Yapılan bu düzenlemelerden sonuncusu 6360 sayılı kanundur. Buna göre ilgili kanunda; Parçalı planlardan ziyade bütüncül bölgesel düzeyde planlar yapılması gibi ifadelere yer verilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de büyükşehir belediye sistemine geçiş nedenleri aşağıdaki gibidir (Topcu, 2015: 83-88).

- “Dünyanın küreselleşmesi sürecinde yerel yönetimlerin etkinliğinin artırılması,
- Yönetimsel kapasite ve koordinasyon eksikliğinden ötürü ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi,
- Yönetişim kavramının daha fazla hayata geçirilerek vatandaş odaklı hizmet anlayışı,
- Ekonomik ölçütlere dayalı olarak verimlilik sağlamak,
- Planlama ve koordinasyon sağlamada bütüncül anlayış,
- Yerel demokrasinin yenilik ihtiyacı gerekliliğidir”

6360 sayılı yasanın çıkarılma nedenleri yukarıda maddeler halinde açıklanmaktadır. Bu nedenlerin incelenmesindeki amaç, çalışmanın dördüncü bölümünde bulunan alan araştırmasındaki sonuçlarla yasanın değerlendirilmesini sağlamaktır. 6360 sayılı yasanın pratik hayatta yaşanan sorunların teorik anlamda neler ifade ettiğini ortaya çıkarmak için yukarıdaki maddelerin çalışmaya katkı sağladığı düşünülmektedir.

2.1.6.2.1. Ölçek Ekonomisi, Hizmet Koordinasyonu ve Etkinlik

6360 sayılı yasanın dördüncü maddesinde yer alan büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluklarının il mülki sınırlarına kadar genişletilmesi bu başlık altında incelenmektedir. Yine aynı madde içerisinde ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sağlanmasına yönelik bilgilere yer verilmektedir. Hizmetlerde etkinlik ve verimliliğin sağlanması açısından il mülki sınırlarına genişletilen görev ve sorumlulukların ne anlama geldiği burada açıklanmaktadır. Bu nedenle yasanın düzenlenmesinde öne çıkan maddelere açıklık getirilmesi gerekmektedir.

Ölçek ekonomisinin sağlayacağı yararları temel gerekçeler içerisinde sıralamakta olan 6360 sayılı kanunda, belirli bir alanda sunulmakta olan hizmetlerden sorumlu birden çok birimin olması durumunda sunulan hizmetlerde etkinliğin sağlanamayacağı, bu nedenle de büyük yerleşim alanlarında koordinasyonu sağlayacak birimlere olan ihtiyacın gerekliliği vurgulanmıştır. İlgili kanunla getirilen il ölçeğinde büyükşehir belediye modeli ile hizmet üreten yerel yönetim birimlerini geniş ölçekte elde edecekleri imkânlar ile daha verimli ve nitelikli hizmet sunulabilmesi öngörülmektedir. Öz gelir yaratma kapasitesi düşük olan küçük ölçekli belediyeler genel bütçeden almış oldukları payın büyük bölümünü çalışanların giderleri ile diğer giderlere aktarmakta olup bu durumun uzman personel istihdam edilmesine ve hizmet sunumlarının gerektiği şekilde gerçekleştirilmesine mâni olduğuna vurgu yapılmaktadır (Güngör, 2012: 20).

6360 sayılı yasadaki önce aynı il sınırları içerisinde birden fazla merkezden sunulmakta olan hizmetlerin hedeflenen standartlara ulaşamadığı belirtilmektedir. Ölçekleri dikkate alınmaksızın benzer yetki ve görevlere sahip olan belediyeler tarafından sunulan hizmetlerde homojen bir görüntünün olmadığı ifade edilmekte olup bu durumun mevcut kaynakların israfına, etkin ve verimli hizmet üretilmemesine yol açtığı ifade edilmektedir (Güngör, 2012: 21).

Çalışmanın araştırma kısmında yapılandırılmamış mülakat tekniğini kullanarak 6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelenmektedir. Balıkesir ilinde 6360 sayılı yasadaki sonra büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasındaki hizmetlerde

koordinasyon ve etkinliğe yönelik değerlendirmelerde bulunmaktadır. Yaşanan olayların yerel medyaya yansıyan tarafı ve mülakat katılımcılarının yaşadıkları olaylara yönelik örnekler dördüncü bölümde bulunmaktadır. Bu konu hakkında detaylı bilgiye yaşanan olaylarla daha net ulaşılabilecektir. Yine 6360 sayılı yasayla birlikte mali açıdan yaşanan kaynak sıkıntısına yönelik sorunlar dile getirilmektedir. Kamusal harcamalar artarken kaynakların sabit kaldığına yönelik ortak sorun bulunmaktadır. Bu nedenle yasadan sonraki süreç içerisinde özellikle belediye başkanları tarafından dile getirilen mülakatlarda birebir yaşanan olaylara yer verilmektedir.

2.1.6.2.2. İmar ve Planlama Uygulamalarında Bütünlük ve Uyum Sağlanması

6360 sayılı yasanın üçüncü maddesinde imar uygulamaları hususunda bilgilendirme yapılmaktadır. İl mülki sınırları içerisinde imar planlarının düzenlenmesinin bütüncül bir bakış açısıyla yerine getirilmek istendiği ifade edilmektedir. İlçe belediyelerine tip projeler yapma yetkisinin verilmesi hakkında bilgilerde yer almaktadır. Bu nedenle ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasındaki ilişkilerin incelenmesi açısından imar planlamalarında yapılan düzenlemelere yasada nasıl yer verildiğine dair açıklama yapılmaktadır.

6360 sayılı yasanın gerekçesinde düzenlemeyle yerel yönetimlerin etkin hizmet üretebilecek kapasiteye getirilmesi, küçük ölçekli planların bütüncül bir şekilde bütün büyükşehir bölgesini içine alan ve makro politikaları belirleyen bir çerçevede ele alınmasına yer verilmiştir. Bu gereksinim dikkate alınarak adı geçen kanun ile bütün il alanı büyükşehir belediye sınırları olarak belirlenmiştir ki bu durumda il sınırları içerisinde yapılacak olan imar ve planlama düzeninin sorumluluğu büyükşehir belediyesine verilmiştir. Aynı zamanda büyükşehir sınırlarındaki ilçe belediyeleri tarafından hazırlanan imar planlarını denetleme yetkisi de büyükşehir belediyelerine verilmiştir (Adıgüzel, 2012: 168).

İmar ve planlamada birlik ve bütünselliği sağlaması açısından 6360 sayılı kanunun önemli ve savunulabilecek bir niteliğe sahip olduğu ifade edilebilir. Yasanın planlama anlayışına olumlu etki yaratacağına dair bir değerlendirme de mekânsal

planlama bakış açısıyla gelmiştir (Keleş, 2012: 7). İmar planlarının tek elden yapılarak şehrin tamamına uygulanmasını içeren bütüncül bakış açısına yönelik önemli bir adımdır. Bu nedenle geçmişte yapılan küçük ölçekli planlar yerine daha geniş ölçekli planlamalar yapılmaktadır.

İmar planlamalarında bütünlük sağlanmasına yönelik 2014-2019 yılları arasında Balıkesir ilinde yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu çalışmaların, yerel basına yansıyan tarafları ve meclis görüşmeleri irdelendi. Yine araştırmayı destekleyecek şekilde mülakat görüşmeleri yapılarak konu hakkında yaşanan olaylara örnekler verildi. Dolayısıyla imar daire başkanlığı, emlak ve istimlak daire başkanlığı ve ilgili yerel yöneticiler ile görüşülerek çalışmada tecrübelerine yer verildi. Bu konu hakkında Balıkesir ilinde yaşanan olaylara dördüncü bölümde detaylı yer verilmektedir.

2.1.6.2.3. Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi Gerekliliği

Merkezi yönetim anlayışının yerine yerel yönetim anlayışının şehirlerde hakim olması sorunların hızlı çözümü açısından önem arz etmektedir. Yerelde demokrasi gelişirse genelde demokrasinin gelişeceği düşünülmektedir. Bu nedenle yerinde yönetim anlayışı ile halkın yönetime katılımını daha fazla artırmak gerekmektedir. Bu başlık altında yerel demokrasinin geliştirilmesi gerektiğine dair bilgilere yer verilmektedir. 6360 sayılı yasanın gerekçelerinin incelendiği dördüncü bölümde güçlü yerel yönetim yapılarının oluşturulmasından bahsetmektedir. Bu başlık altında ülkemizde yerel demokrasinin geliştirilmesi için atılan adımlara yer verilmektedir.

Türkiye’de Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde bir takım yasal düzenlemeler yapılarak aday statüsü kazanılmak istenmiştir. Yapılan bu düzenlemelerin bir bölümü yerel yönetimlerin ve yerel demokrasilerin güçlendirilmesine yönelik olmuştur. Burada uygulama bulan ilk ilke yerindelik ilkesidir. Bu ilke sayesinde, kamu hizmetlerinin halka en yakın birimlerce gerçekleştirilmesi ve halkın karar alma süreçlerine katılması hedeflenmiştir (Erkan, 2008: 52).

6360 sayılı kanunun gerekçesinde yerelde daha güçlü yönetimlerin hayata geçirilmesine yer verilmekte olup bu gerekliliğin hizmetlerin daha etkin ve verimli bir şekilde sunulabilmesi için gerekli olduğu ifade edilmektedir. Aynı zamanda hizmet sunumlarında daha verimli yönetsel yapının oluşturulmasıyla ortaya çıkacak olan yapının demokratik yaşama katılım sağlayacağı vurgulanmaktadır. Hizmet sunumunda verimliliğin sağlanması durumunda ortaya çıkacak olan fonksiyonel yapının demokratik katılımı artıracığına ilişkin değerlendirmeler de bulunmaktadır (İzci ve Turan, 2013: 120).

6360 sayılı yasanın düzenlemesi ile il sınırları içerisinde yaşayan seçmenler hem mahalleleri için muhtar hem de bağlı oldukları ilçe belediyesi için meclis üyesi ve belediye başkanı seçeceklerdir. Bu hususla birlikte il genelinde yaşayan herkesin mahalle, ilçe ve büyükşehir yönetiminde temsil edilmesi sağlanmış olacaktır. Dolayısıyla bu model yerel demokrasiyi ve hesap verebilirliği güçlendirecek bir sistem olarak değerlendirilmektedir (Güngör, 2012: 21-22).

6360 sayılı yasadan sonra büyükşehir olan illerde, il genel meclisleri ortadan kaldırıldı. İlçe belediye meclisleri görevlerine devam ederken büyükşehir belediye meclisleri kuruldu. 6360 sayılı yasa öncesindeki ve sonrasındaki temsili demokrasinin güçlendirilmesine dair değerlendirme, dördüncü bölümde meclis üyesi görüşmelerinde yer almaktadır. Bu konu ile ilgili yaşanan olaylardan elde edilen bilgiler çalışmaya aktarılmaktadır.

2.1.6.3. 6360 Sayılı Yasanın İçeriği ve Etkileri

6360 sayılı yasa, yürürlüğe girdiği ilk günden bugüne en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Kimileri bu yasa ile birlikte şehirlerde artık farklı bir anlayışın hâkim olacağını öngörse de kimileri bu yasanın Türkiye üzerinde önemli bir etki oluşturacağını düşünmektedir. Bu nedenle 6360 sayılı yasanın içeriği ve etkileri incelenmesi gereken başlıklar arasında gelmektedir. 6360 sayılı yasa ile birlikte kent yönetiminde meydana gelen değişiklikler şu şekildedir (Çelikyay, 2014: 4).

- “Yeni kurulan büyükşehir belediyesi sayısı 14 olmuştur.

- Büyükşehir belediye sınırları il mülki sınırı olarak belirlenmiştir.
- Yeni büyükşehir olan illerle birlikte toplam 30 il özel idaresi kaldırılmıştır.
- Yeni kurulan ilçeler olmuştur.
- Büyükşehir ilçe belediyelerinin sınırı mülki sınırlarına göre değişmiştir.
- Büyükşehir olan iller belde belediyeleri kaldırılarak mahalle olmuştur.
- Büyükşehir olan yerlerdeki köyler, kırsal mahalle olmuştur.
- Valiliğe bağlı olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.”

Devir işlemlerindeki tüm yetki, “Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına” verilmiştir. İçişleri Bakanlığı tarafından kurulan bu kurumların yönetimi ve sorumluluğu valilere verilmiştir. Böylece bu süreçte valilerin, il özel idareleri ile ilgili yetkileri daha da arttırılarak yerelde merkezi otorite güçlendirilmiştir (Karakılçık, 2013: 187).

Tablo 3. Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Sayısı

Türü	İl Özel İdaresi	Belediye	Köy	Toplam
2013	81	2.950	34.283	37.314
2014	51	1.396	18.216	19.663

Kaynak: 2013 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, 2014: 11.

Tablo 4. Belediyelerin Türlerine Göre Dağılımı

Türü	BŞB	BŞB İlçe	İl Belediyesi	İlçe Belediyesi	Belde Belediyesi	Toplam
2013	16	143	65	749	1.977	2.950
2014	30	519	51	400	396	1.396

Kaynak: 2013 Yılı Mahalli İdareler Genel Faaliyet Raporu, 2014: 11.

Tablo 3'e bakıldığında 6360 sayılı yasanın yerel yönetimler üzerindeki etkisi net bir şekilde anlaşılmaktadır. İl özel idareleri kapatılarak büyükşehir olan il sayısı 30'a ulaşmıştır. Kaynakların etkin ve verimli kullanılması gerekçesi ile belediyelerin sayısı 2.950'den 1.396'ya doğru azalma göstermektedir. Birçok belediye kapatılarak kaynakları bir çatı altında toplanmıştır. Yasa ile birlikte 34.283 olan köy sayısı 18.216'ya düşmüştür. Bu durum birçok eleştiriyi beraberinde getirmiş hatta köylerin mahalleye dönüştürülerek yok edilmeye çalışıldığı ileri sürülmüştür.

Tablo 4'e bakıldığında belde belediyelerinin sayılarında çok fazla azalma olduğu görülmektedir. 6360 sayılı yasadan önce belde belediye sayısı 1.977 iken yasadan sonra 396'ya doğru azalma olmuştur. Belde belediyelerinin hizmetlerin ulaştırılmasında yetersiz kalması mahalleye dönüştürülmesine neden olmuştur. Yine bu sonucun gerekçesi olarak kaynakların etkin ve verimli kullanılması gerektiği öne sürülmektedir. 6360 sayılı yasadan önce 16 olan büyükşehir sayısına yasadan sonra 14 il daha dahil olmuştur. Bunun neticesinde il belediyeleri sayısında azalmalar görülmektedir. Artık şehirler bütüncül bir anlayış ile büyükşehir belediyesi olarak yönetilmeye doğru gitmektedir. Yine 6360 sayılı yasa ile birlikte 27 yeni ilçe kurulmuştur. İlçe belediyelerinin sayısı azalırken büyükşehir ilçe belediyelerinin sayısı artmıştır.

2.1.6.4. Türkiye’de Büyükşehir Yapılanması ve Modeli

Ülkemizde büyükşehir anlayışının çok eskiye dayanmadığına yönelik önceki başlıklarda yer verilmektedir. Büyükşehir yönetim anlayışının ülkelerin yönetim yapısına göre uygulanmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu nedenle büyükşehir yönetimine yönelik belli zaman aralıklarında düzenlemelerin yapıldığı bilinmektedir. 2012 yılında yapılan 6360 sayılı yasa ile büyükşehir olma statüsüne ulaşan şehirler bu anlayış ile yönetilmeye başlanmıştır.

Büyükşehir Belediye modeli; üst kademe ile alt kademenin model içindeki konumu, ağırlığı ve aralarındaki ilişkiler şeklinde kurgulanmıştır. İkinci eksen olan “uygulama mekânı” ise, bu modelin uygulanacağı mekânı ifade etmektedir. Burada büyükşehir belediyesinin hangi şehirlerde ve neresinde kurulacağı anlatılmaktadır. Bu iki temel eksenin birbirleriyle ilişkili olduğu, birinde yapılacak değişikliğin, diğerinde de değişikliğe, yani bazı uyarlamaların yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Fakat 2012 yılında yapılan 6360 sayılı düzenleme de dâhil Türkiye’deki uygulamalarda, buna yer verilmediği ve bunun da birçok soruna sebep olduğu ileri sürülmektedir. Büyükşehirlerde sınırın mülki sınıra kadar genişletilmesi ile modelin uygulama mekânında değişiklik yapıldığı ancak kurgusunun aynı kaldığı görülmektedir (Arıkboğa, 2012: 4).

Büyükşehir yönetim modeli uygulamasına geçilmeden öncesinde TBMM ’de tartışılan görüşme tutanaklarına dördüncü bölümde yer verilmektedir. Ancak 6360 sayılı yasa görüşmesinin tutanakları incelenmektedir. Burada ülkemizde uygulanan büyükşehir yönetim anlayışı milletvekillerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmektedir. Yine 6360 sayılı yasa yürürlüğe girdikten sonra yapılan uygulama çalışmaları, il mahalli idareler müdürünün görüşleri doğrultusunda ele alınmaktadır.

2.1.6.4.1. 6360 Sayılı Yasa Öncesi BŞB Uygulaması

Büyükşehir yönetimine geçiş uygulaması 2012 yılında yapılan 6360 sayılı yasa ile değerlendirilememektedir. 6360 sayılı yasadan önce ülkemizde uygulanan büyükşehir uygulamalarını da incelemek gerekmektedir. Bu nedenle 6360 sayılı

yasaya yönelik değerlendirme yapılırken 6360 sayılı yasa öncesi büyükşehir belediyesi uygulamalarının da incelenmesi gerekir. Bu başlık altında ülkemizde büyükşehir uygulamaları değerlendirilmektedir.

Büyükşehir yapılanmasının, şehirleşme hareketinin başladığı 1960'lı yıllarda gerçekleşmeye başladığı görülmektedir. Türkiye'de büyükşehir alan yönetiminin geçmişi, Osmanlı'da belediye yönetiminin ilk kuruluş yıllarına kadar gitmektedir. 1856 yılında İstanbul'da kurulan ilk mahalli idare yapısı, iki kademeli anakent belediyeçiliğine bir örnektir (Kavruk, 2004: 193). 1855'te kurulan ilk belediye örgütü, 1869 tarihli bir tüzükle tüm İstanbul'a iki kademeli bir belediye modelinin oluşturularak yaygınlaştırıldığı belirtilmektedir. İstanbul, üst düzeyde alt kademe belediyelerin başkanlarından ve belediye meclisince seçilen temsilcilerinden oluşan bir büyükşehir meclisi ile merkezce atanan bir encümen ile belediye başkanı (şehremini) bulunmaktadır. Ancak, 1912 tarihli geçici yasa ile belediye dairelerinin yerini belediye şubeleri ve belediye meclisinin yerini de belediye encümenin almasıyla belediye yönetiminin daha da merkezileştiği ifade edilmektedir (Arıkboğa, 2012: 29).

Türkiye'de, 1950'li yıllardan itibaren kentleşmenin artması nedeniyle "kent" kavramı yeni anlamlar kazanmaya başlamıştır. Bu çerçevede Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük yerleşim alanlarındaki gelişmelerin bilinen kent tanımları çerçevesi içinde açıklanamayan büyümesini açıklamak üzere "büyükşehir", "büyük kent" ve "anakent" kavramları kullanılmaya başlanmıştır. TODAİE tarafından 1992 yılında yayınlanan Kaya Raporunda 1950'li yıllarda kentlerin anakent durumuna gelmeye başladığı belirtilmektedir (Öner, 2006: 251).

1950 yılından itibaren kentleşme hareketi daha da hızlanmıştır. Merkezi yönetimde çok partili dönem başlamış ve devletçilik ilkesine dayalı uygulamalardan cayılmıştır. Bununla birlikte tarım alanında endüstrileşme ve karayolu ulaşım alanında hızlı gelişmeler yaşanmıştır. Karayolu ulaşımındaki yaşanan gelişmeler merkez ve yerel arasında olan siyasi yakınlaşmaları artırmıştır. İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere büyükşehirlere olan göç bu dönemde artmıştır. Şehirlerin varoşlarında imarsız yapılaşmalar ve çarpık kentleşmeler başlamıştır. Bunun sonucunda imar ile ilgili uygulamalar getirilmiştir. İmar bakanlığı bu dönemde kurularak imara yönelik

yasalar bu dönemde ortaya çıkmıştır. Bu dönemin imar sorunları merkezi yönetim tarafından çözülmeye çalışılmıştır. Belediyelerdeki idari yapılanma yetersiz olması nedeniyle bu tür sorunların çözülmesi giderilememiştir (Kavruk, 2002: 196). İstanbul, İzmir, Ankara ve daha birçok şehirde altyapı sorunlarına yönelik ciddi endişeler yaşanıyordu. 80'li yılların askeri idaresi, İstanbul, İzmir ve Ankara'da bütüncül anlayış içerisinde küçük belediyeleri kaldırarak büyükşehirlere bağladı. Esas kanun anayasanın 127. Maddesine eklenen büyük yerleşim birimlerinde özel idari birimleri oluşturulabilir maddesidir. Bu kanunla birlikte 1984 yılında büyükşehir yasası çıkarıldı (Eryılmaz, 2016: 147).

Yaşanan bu süreç içerisinde şehirlerin nüfus bakımında artması ve gelişmişlik göstermesi yeni bir yönetim anlayışının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Şehirlerin sorunları bütüncül bir bakış açısı ile alınmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle zaman içerisinde yasal düzenlemeler yapılmaktadır. Balıkesir ilinin de aralarında bulunduğu yeni büyükşehir olan illerde yaşanan olumlu ya da olumsuz gelişmeler incelenmeye çalışılmaktadır. Ancak bu çalışma Balıkesir ili ölçeğinde analiz edilmektedir.

2.1.6.4.2. 6360 sayılı Yasa Dönemi ve Yasanın Değerlendirilmesi

6360 sayılı yasa ülkemizde en çok tartışılan konular arasında gelmektedir. Özellikle yasama çalışmaları esnasında mecliste sürekli tartışılmıştır. Bu görüşmelere örnek olarak dördüncü bölümde detaylı bilgilere yer verilmektedir. Yasanın değerlendirilmesine yönelik muhalefet tarafından eleştiriler yer almaktadır. Özellikle yasanın hızlı ve acele bir şekilde çıkarılmaya çalışıldığı ifade edilmektedir. Bu nedenle yasaya yönelik değerlendirmeler, dördüncü bölümde yasa uygulayıcıları tarafından da yapılmaktadır.

61. Hükümet Programı'nda, büyükşehir belediyeleri konusunda köklü değişiklikler yapılacağı belirtilmekte ve nüfusu 750 binden fazla olan illerde büyükşehir belediyesi kurulacağına ilişkin iradenin 2011 genel seçimler öncesine de yansıdığı görülmektedir. (www.birgun.net, 2019). 2011 yılının Haziran ayında yapılan genel seçimler öncesinde kimi il belediyelerinin, büyükşehir belediyesine dönüştürüleceğine yönelik açıklamalar bulunmaktadır. 6 Aralık 2012 tarihinde "6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı

Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” adıyla yasalaşmıştır. Toplam 37 maddeden oluşan kanunun, 2 tane de geçici maddesi bulunmakta ve birçok kanun da değişiklik gerçekleştirilmektedir. 6360 sayılı yasada değişiklik yapan 6447 sayılı yasa ile Ordu ili de büyükşehir statüsüne alınmakta ve yeni büyükşehir sayısı 14’e çıkmaktadır. Bu yasaya göre; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Ordu sınırları il mülki sınırı olmaktadır (www.resmigazete.gov.tr, 2019).

6360 sayılı yasa ile yapılan değişiklikler kapsamında 1582 belde ve 16.082 köyün tüzel kişilikleri ortadan kaldırılmıştır. Bu belde ve köyler yasa kapsamında büyükşehir ve ilçe belediyeler uhdesine dahil olmaktadır. Bu yasal düzenlemenin neticesinde kırsal nüfusun oranının % 22,7’den % 8,6’ya düştüğü görülmektedir. İdari yapı yönünde yapılan yasal düzenlemeler kırsal bölge olarak addedilen belde ve köylerin bir gecede kente dönüştüğü manasını taşımamaktadır. En nihayetinde bu bir kentleşme örneği olarak kabul edilmemelidir. İdari yapıdaki tanımlamaya yönelik isim değişikliği yasayla birlikte gerçekleşmektedir (Kaya, 2017: 128).

2.2. İlgili Araştırmalar

Yerel yönetimler alanında hizmet veren belediyelerin idari yapısına yönelik birçok yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. Nüfusu ve yüzölçümü özelliklerine bakılarak görev ve yetki alanları farklı olan belediyeler bulunmaktadır. Şehirlerin artan nüfus oranına mukabil hizmetlerin ulaşmasının kolaylaştırılması düşünülerek adımlar atılmaktadır. Yerel yönetimlerin idari yapıları farklılaşarak günümüze kadar devam etmektedir. Çalışmanın ilk bölümünde yerel yönetimlerin tarihçesi, yerel yönetimlerin var olma nedenleri ve Türkiye’deki yerel yönetim yapıları üzerine inceleme yapılmıştır. Yine büyükşehir yönetimi kavramı üzerinde durulmaktadır. 6360 sayılı yasanın analizi yapılarak içeriği ve etkileri hakkında bilgiler verilmektedir. Türkiye’de Büyükşehir yapılanması üzerine yapılmış çalışmalar incelenmiştir. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri 7 madde halinde çıkartılarak yerel yöneticilerin yasaya yönelik algıları değerlendirilmektedir. Nitel araştırma teknikleri kullanılarak yapılan çalışmada, yerel yöneticilerin yaşadıkları olaylar çerçevesinden 6360 sayılı yasa üzerinde analiz yapılmaktadır.

6360 sayılı yasanın 2012 yılında yürürlüğe girmesi neticesinde son yıllarda yasaya yönelik araştırma yapan kitaplar, yüksek lisans tezleri, yerel gazete haberleri, meclis tutanakları irdelenmiştir. Ruşen Keleş'in Yerinden Yönetim ve Siyaset (2016) kitabı, Ramazan Şengül'ün Yerel Yönetimler (2014) kitabı, Fikret Mazı'nın Kent ve Kalkınma (2014) kitabı örnek gösterilebilir. Seyfettin Daşçı'nın 6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği (2016), Dilek Topçu'nun Türkiye'de Yeni Büyükşehir Belediye Sistemi (2015) yüksek lisans tezleri örnek gösterilebilir. Buna ek olarak Balıkesir ilinde her gün yayımlanan yerel gazeteler ve Türkiye Büyük Millet Meclisi oturum tutanakları önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Bulgular bölümünde yer alan 6360 sayılı yasanın gerekçeleri ile yaşanan olayların mukayese edilmesi önemli kaynak olmuştur.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araç ve teknikleri, verilerin toplama süreci ve verilerin analizi hususunda bilgilere yer verilmektedir. Araştırmanın bu bölümüne kadar teorik bilgiler bulunmaktadır. Bu bölümden itibaren ise; uygulamalı olarak çalışma gerçekleştirilmektedir. Özellikle belirtmek gerekirse; konu ile ilgili kaynak taraması yapılarak elde edilen veriler neticesinde genel bir değerlendirme oluşturulmaya çalışılmaktadır. Konu ile ilgili bilgi ve tecrübeye sahip kişilerin görüşleri mülakat yöntemiyle incelenmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modelinin oluşturulmasında, problemin tanımlanması sürecinde belirlenen amaç şöyledir: Balıkesir ilinde yerel kamu hizmetleri alanında çalışmalar yapan büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkilerin 6360 sayılı yasanın gerekçeleri bağlamında değerlendirilmesidir. Bu çalışma nitel araştırma modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Balıkesir ilinde yerel yönetimler alanında en az 5 yıllık tecrübesi olan yerel yöneticilere uygulanan bir araştırmadır. 6360 sayılı yasanın öncesinde ve sonrasında yaşanan değişimler ve gelişimler, büyükşehir ve ilçe belediyeleri arasında yaşanan olaylar, büyükşehir olduktan sonra oluşan beklentiler incelenmektedir.

Katılımcıların, 6360 sayılı yasanın uygulamadan doğurduğu sonuçlarına yönelik deneyim, gözlem ve düşünceleri mülakatlar ile değerlendirilmektedir. Araştırmaya gönüllülük esasına dayalı olarak katılan yerel yöneticilerle farklı sosyal ortamlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Balıkesir’de yerel yönetimler alanında görev almış veya göreve devam eden muhtarlar, meclis üyeleri, belediye yetkilileri, il mahalli idareler müdürü ve belediye başkanlarının görüşleri doğrultusunda çalışma şekillenmektedir.

6360 sayılı yasanın gerekçeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama arşivinden alınmıştır. Yasal düzenlemenin gerekçeleri metin halinde yazılarak resmi sitede yayımlanmıştır. Buradan elde edilen gerekçeler irdelenerek çalışmayla uyumlu olan maddeleri tablo haline dönüştürülmüştür. Çalışmanın temelini oluşturan 7

maddelik gerekçelere yönelik katılımcılara sorular sorulmuştur. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri, yasa uygulayıcılarının görüşleri çerçevesinde incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmaya yönelik veriler, Balıkesir ilinde yerel yönetimler alanında görev yapan en az 5 yıllık tecrübeye sahip bireylere mülakat yapılması sonucu elde edilmektedir. Mülakat öncesinde, katılımcıların çalışmaya uygunluğuna yönelik özgeçmişleri incelenmiştir. Görev aldıkları bölümler açısından araştırma örnekleme dahil olan yerel yöneticiler ile sessiz ve sakin bir ortamda görüşme yapılması tercih edilmiştir. Mülakat görüşmeleri 30-35 dakika arasındaki bir zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı, mülakat öncesinde katılımcıya kısaca açıklanmış ve konuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Ses kayıt cihazı kullanılması için izin alınmıştır. Ses kaydedilmesini uygun görmeyenler için not alınarak çalışmaya devam edilmiştir. Görüşmeler 27 Mayıs 2019 - 14 Temmuz 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmaya katılan yerel yöneticiler ile 6360 sayılı yasadaki önceki ve sonraki olayların değerlendirilmesi amacıyla yapılandırılmamış bir mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakatın öncesinde hazırlanmış bir soru seti bulunmamaktadır. Konuşmanın akışı esnasında katılımcının pozisyonuna göre sorular yöneltilerek çalışmaya katkı sağlanmıştır. Toplamda 20 kişiyle mülakat gerçekleştirilmiştir.

Yine verilerin toplanması açısından mülakatın yanı sıra Balıkesir'deki yerel medyaya yansıyan haberlerle olayların değerlendirilmesi sağlanmıştır. Bunun yanında, 6360 sayılı yasa onaylanmadan önce Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülen yasa tasarısı ile ilgili olayların değerlendirilmesine yönelik çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya yönelik yapılandırılmamış mülakat tekniği ile elde edilen veriler yorumlanarak değerlendirilmiştir.

Yerel basına yansıyan olaylarla konuyu mukayese edebilme ve pratikte yaşanan olaylardan bilgi edinmeye yönelik çalışma gerçekleştirilmektedir. Yerel basına yansıyan olaylardan elde edilen bilgiler, konunun anlaşılması açısından destekleyici niteliktedir. Yine 6360 sayılı yasa tasarısı çıkarılmadan önceki meclis

görüşmelerinde yaşanan olaylar irdelenerek doğru bilgiye ulaşılması amaçlanmaktadır. Teorik ve pratik anlamda yaşanan olaylar bilgiye ulaşma da önemli etken olmaktadır. Netice itibariyle mülakatlara katılan her yerel yöneticinin 6360 sayılı yasanın öncesi ve sonrası yaşanan olaylara yönelik algısı incelenmektedir.

3.4. Verilerin Toplama Süreci

Bu araştırmada, veri toplama tekniği olarak mülakat uygulanmıştır. Yapılandırılmamış mülakat tekniğine uygun olarak önceden hazırlanmış bir soru seti bulunmamaktadır. Yerel yöneticiler, görev yaptıkları yerde ziyaret edilerek konuşmanın akışına göre sorular sorulmuştur. Mülakat tekniği kullanılarak görüşülen kişiler, Balıkesir ilinde 5 yıldır yerel yönetim alanlarında görev yapan ilçe belediye başkanları, meclis üyeleri, belediye yetkilileri, kurum yöneticileri ve muhtarlar olarak belirlenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada yapılandırılmamış mülakat tekniği kullanılarak, elde edilen verilerin çözümünde nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel analiz uygulanmıştır. Bu analiz yöntemine göre; mülakat görüşmelerinde farklı bireylerin farklı düşünceleri ile elde edilen veriler değiştirilmeden metin halinde aktarılmaktadır. Mülakatlardaki bulgular yorumlanarak konu hakkında bilgiler elde edilmektedir. Yine bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen yerel basın haberleri ve meclis yasa tasarısı görüşmeleri içerik analizi kullanılarak çalışmaya katkı sağlamaktadır. Konu hakkında gazete haberleri, meclis görüşmeleri incelenmiştir.

Nitel araştırma ile elde edilen notlar ve öne çıkan başlıklar 6360 sayılı yasanın gerekçeleri bağlamında mukayese edilmektedir. 6360 sayılı yasa öncesindeki ve sonrasındaki gelişmeler, yerelde yaşanan olaylar çerçevesinde incelenmektedir. Araştırma yapılan ve öne çıkan konu başlıkları arasındaki ilişki değerlendirilerek sonuç ve öneri kısmında açıklamalarda bulunmaktadır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. 6360 Sayılı Yasanın Balıkesir İli Açısından İncelenmesi

6360 sayılı yasanın çıkarılmasından itibaren 14 il daha büyükşehir belediyesi olarak toplamda 30 büyükşehir belediyesine ulaşılmıştır. Bu yasa ile Balıkesir’inde aralarında bulunduğu büyükşehirlerde yeni bir anlayış ortaya çıkmıştır. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Balıkesir ili tarihinde ilk defa büyükşehir belediye başkanı ve büyükşehir belediye meclisini seçmek için sandığa gitmiştir. 2014 yılında itibaren Balıkesir ili büyükşehir belediyesi anlayışı ile yönetilmektedir. Şehirde yönetsel açıdan önemli değişikliklere yol açan 6360 sayılı yasa, çalışmada incelenmektedir. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri araştırılarak 7 madde üzerinden değerlendirmeye başlanmıştır. Bu değerlendirmeler yapılırken 2014 - 2019 yılları içerisinde yaşanan olaylar irdelenmiştir. Büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkiye yönelik medyaya yansıyan haberler taranmıştır. 6360 sayılı yasanın gerekçeleri yerel medyaya yansıyan haberler çerçevesinde incelenmiştir. Yine bu yasanın yapıldığı görüşmelerdeki meclis tutanakları metne aktarılarak gerekçeler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu bölümde, mülakatlar ile yapılan görüşmelere de yer verilmektedir. Çalışmanın inceleme kısmında mülakata katılan yöneticilerin sorulara verdikleri cevaplar yer almaktadır.

4.2. 6360 Sayılı Yasanın Gerekçeleri

Yerel yönetimler alanında yapılan yasal düzenlemelerden biri de 6360 sayılı yasadır. İkinci Bölümde bu yasanın genel kapsamı, amacı, nedenleri, içerik ve etkileri değerlendirildi. Bu başlık altında ise 6360 sayılı yasanın gerekçeleri 7 madde üzerinden değerlendirilecektir. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir belediyesi olan Balıkesir ilinde gerçekleşen düzenlemeler ve olaylar incelenecektir.

Büyükşehir belediyelerinin, sınırları içerisinde birden fazla merkezi ve yerel yönetim birimleri bulunmaktadır. 6360 sayılı yasanın çıkmasındaki önemli gerekçelerden biri de belli coğrafi bölgelerde çok sayıda yerel yönetimin sorumlu olması, planlama ve koordinasyon eksikliği, ölçek ekonomisinden yeteri kadar istifade edememe gibi nedenlere dayanır. Endüstriyel gelişmeler, ulaşım ve çevre sorunlarında yaşanan artış, hizmet üretiminde azalmaların yaşanması gibi sorunlar

küçük ölçekli yerel yönetimlerin çözebileceği konular dışında kalmıştır. Küçük ölçekli yerel yönetim anlayışı kaynakların verimli ve yerinde kullanımını engellemektedir. Yerel yönetimlerin güçlü yapısının bulunmaması, vatandaşların yerel yönetimlerden talep ettiği hizmetlerin aksamasına ve iletişimsel sorunların oluşmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla belediye sınırlarının mülki sınırlar olması hizmetlerin en verimli şekilde olmasını sağlamaktadır. Bu nedenle güçlü yerel yönetim yapılarına ihtiyaç duyulmaktadır (Gözüaçık, 2014: 127).

6360 sayılı yasa ile ülkemiz nüfusunun yaklaşık % 77'si ve yüzölçümünün ise; %51'i büyükşehir belediyesi olarak yönetilmektedir. Yasanın gerekçeleri incelendiğinde; yerel hizmetlerde bütünlüğün sağlanması açısından imkanların bir araya getirildiği belirtilmektedir. Yine hizmetlerin kalitesinin artırılması, kaynakların tasarruflu kullanılması, güçlü yerel yönetim yapılarının kurulması gerekçeleri ile yasal düzenleme gerçekleştirilmiştir. 6360 sayılı yasa öncesi il özel idareleri, yerel hizmetlerin yerine getirilmesinde önemli bir konuma sahipti. Ancak yasa ile birlikte il özel idarelerinin görev, yetki ve sorumlulukları büyükşehir belediyelerine devredilmiştir. Buradaki gerekçe ise; hizmetlerin tek bir yerden yerine getirilerek hizmette etkililik ve verimlilik sağlanması amaçlanmaktadır (Daşçı, 2016: 50).

Bu çalışmada, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri içerisinde 7 madde ayrılarak tablo haline dönüştürülmüştür. Tablo 5'de 6360 sayılı yasanın gerekçeleri verilmektedir. Büyükşehir ile ilçe belediyelerinin yerelde daha verimli hizmet sunmasını sağlamak, hizmet kalitesinin artırılması, koordinasyon sağlanması, bütüncül hizmet anlayışı, yerel yönetimleri mali yapıdan güçlendirmek ve güçlü yerel yönetim yapılarının kurulmasını sağlamak gibi gerekçeler Tablo 5'de gösterilmektedir. Yasanın gerekçesinin incelenmesi sonucunda 7 temanın öne çıktığı görülmüştür. Bunlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Buradan itibaren yasanın gerekçeleri yaşanan olaylar çerçevesinde incelenmektedir.

Tablo 5. 6360 Sayılı Yasanın Düzenlenme Gerekçeleri

6360 SAYILI YASANIN DÜZENLENME GEREKÇELERİ	
GEREKÇE 1	Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yerelde daha <i>verimli hizmet sunmasını</i> sağlamak
GEREKÇE 2	Yerel hizmetlerin <i>kalitesini</i> arttırmak
GEREKÇE 3	Yerel hizmetlerin sunulmasında paydaşlarla etkin <i>koordinasyon</i> sağlamak
GEREKÇE 4	Yerel hizmetlerin sunulmasında <i>bütüncül bir anlayışla</i> hareket etmek
GEREKÇE 5	Mali alanda yerel yönetimleri güçlendirmek
GEREKÇE 6	İl mülki sınırları içerisinde uyumlu ve planlı imar planları çıkarmak
GEREKÇE 7	Güçlü yerel yönetim yapılarının kurulmasını sağlamak

Kaynak: www.tbmm.gov.tr, 2019.

6360 sayılı yasanın öne çıkan gerekçeleri Tablo 5’de gösterilmektedir. Yasal düzenlemeden öne çıkan gerekçelere odaklanırken yerel basına çıkan haberlere, meclis görüşmelerine ve mülakattan elde edilen bulgulara değinilmektedir. Mülakat yapılarak elde edilen bulgulara geçmeden önce konuyu değerlendirmede yardımcı olacak yerel basına çıkan haberlerin ve meclis görüşmelerinin incelemesi yapılmaktadır.

4.2.1. Medyada Öne Çıkan Olaylar Bağlamında Elde Edilen Bulgular

6360 sayılı yasa ile birlikte Balıkesir’de yerel yönetimler alanında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Balıkesir’de 30 Mart 2014 tarihlerinde ilk kez Büyükşehir Belediye Başkanlığı için oy kullanılmıştır. Merkezde kurulan Karesi ve Altı Eylül ilçe belediyelerinin belediye başkanlarının seçimi için ilk kez sandığa gidildi. Bu başlık altında, 6360 sayılı yasanın gerekçeleri bağlamında ilçe

belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasındaki ilişkilerin yerel medyaya yansıyan haberler çerçevesinde incelemesi yapılmaktadır. Balıkesir'in Büyükşehir olmasından önce yerel basına yansıyan haberlerden günümüze kadar ulaşan haberlere kadar birtakım araştırmalar gerçekleştirildi. Bu başlık altında, yasanın gerekçeleri göz önüne alınarak yaşanan olaylar incelenmiştir.

6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelendiğinde ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere şehrin tüm paydaşları ile *koordinasyon* sağlanacağından bahsedilmektedir. Ancak pratik yaşamda bazı aksaklıkların yaşandığı ifade edilebilir. Bandırma Belediyesi ile Büyükşehir Belediyesi arasında yaşanan olayların yerel medyaya yansımalarını dikkate alarak örnek vermek gerekirse; Bandırma Belediyesinin *resmi internet sayfasında* 26 Aralık 2018 tarihinde yayımlanan habere göre; Bandırma Belediye Başkanı Dursun Mirza şu ifadelerde bulunmaktadır.

“Bandırma Belediyesi olarak yapılan asfaltların ne zaman kazı çalışması ile karşı karşıya kalacağına dair endişe bulunmaktadır. Büyükşehir olmakla birlikte kazı yapmak için Büyükşehir Belediyesine bağlı Alt Yapı Koordinasyon Merkezinden izin alınması gerekmektedir. 30 Mart 2014 tarihinden bugüne kadar bu uygulamanın yanlış olduğu tarafımızca belirtildi. Kazı yapılacak alanların izinlerinin Bandırma Belediyesi tarafından verilmesi ve tamiratlarının yapılması gerektiği tarafınca ifade edildi. Tüm kazı izinlerinin Büyükşehir Belediyesi tarafından verilmesi ve ücretlerinin alınması doğru olmamaktadır. Büyükşehir Belediyesi 4,5 yıldır kazı işlemleri konusunda yetersiz kalmaktadır. Her ilçede aynı sorun yaşanıyor. Büyükşehir Belediyesinin koordinasyonsuz çalışması nedeniyle vatandaş kazılardan rahatsız olmaktadır. Halkı mağdur etmemek için kazı yapılan yerler Bandırma Belediyesi tarafından tamir edilmektedir. Ancak yeniden kazı çalışmaları yapılmaya devam etmektedir” (www.bandirma.bel.tr, 2019).

Kamu kurum ve kuruluşların ilçelerde yapmış olduğu alt yapı yatırımlarına yönelik kazı çalışması büyükşehir olduktan sonra en fazla gündeme gelen konular arasında bulunmaktadır. Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Edip Uğur döneminde Bandırma Belediyesi arasında sürekli gündeme gelen konular arasında yer alıyordu. Büyükşehir Belediye Başkanı Edip Uğur'un 3 Mart 2017 tarihinde *Balıkesir Politika* Gazetesinde yer alan açıklamasına göre;

“Kamu kurum ve kuruluşların alt yapı yatırımları yapılmadan önce AYKOME 'ye müracaat edilmektedir. İzin verilen kazı çalışmalarının hak edişleri Bandırma Belediyesine, Büyükşehir Belediyesi tarafından ödenmektedir. 2016 yılında kazı çalışmalarının onarımı için 631 Bin 875 TL Bandırma Belediyesine ödendi. Büyükşehir Belediyesi olarak elektrik, doğal gaz gibi kuruluşların açtığı çukurların onarımı için ücret ödenmektedir. Çukurların kapatılması görevi Bandırma Belediyesinde bulunuyor. Tüm ilçeler için bu durum geçerlidir” (Balıkesir Politika Gazetesi, 2017: 6).

İki belediye başkanının birbiri ile çelişen açıklaması kazı çalışmaları konusunda ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında yaşanan sorunlara

örnek olarak verilebilir. Çünkü *yetki karmaşası* bazı hizmetlerin aksamasına yol açabilmektedir. Yukarıda yer alan haberdeki açıklamalara bakıldığında kazı çalışmaları sonucunda onarma işlemlerinin her iki belediye arasında sorun olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bandırma Belediyesi ile Büyükşehir Belediyesi arasında *yetki ve sorumluluk karmaşasından* dolayı yaşanan olaylara örnek vermek gerekirse; Bandırma Belediyesi tarafından 28.'si düzenlenen Uluslararası Kuşçenneti Kültür ve Turizm Festivali için kurulması istenen stantlar önemli sorunlara neden olmuştur. Büyükşehir zabıtası ile Bandırma Belediyesi zabıtası arasında yetki sorunu ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık Bandırma Belediye Başkanı Dursun Mirza şöyle açıklama da bulunmuştur. “28 yıldır bu festival düzenlenmektedir. Sahil şeridinde kurulan stantlar için maliyeye ecri misil ödemesi gerçekleştirilmektedir” (Balıkesir Politika Gazetesi, 2017: 16). Bandırma Belediye Başkanı bu sözleri ile stantların kurulacağı alanın büyükşehir belediyesi sorumluluğunda olmadığını belirterek sorunu dile getirmektedir. Ancak büyükşehir belediyesi yukarıda belirtilen alanın kendi sorumlulukları içerisinde bulunduğunu ifade ederek stantlara müdahale etme haklarının olduklarını ifade etmişlerdir. Bu nedenle ilçe belediyesinin alanda yapacakları etkinliklerden önce büyükşehir belediyesinden izin alınması gerektiği öne sürülmektedir.

6360 sayılı yasanın gerekçeleri arasında büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasında *etkin ve verimli hizmet* üretilmesiyle kalitenin artacağı ifade edilmektedir. Bandırma Belediye Başkanı Dursun Mirza'nın *Bandırma Gerçek* gazetesinde 26 Nisan 2018 tarihinde yer alan haberine göre şu tür açıklamalar bulunmaktadır:

“Büyükşehir olduktan sonra hizmetlerde sorunlar yaşanmaya başlandı. Gelirlerin 2,5 katı oranında artacağı söylenmişti. Köylerin şehir olacağı ifade edilmişti. Maalesef Balıkesir olarak, Büyükşehir anlayışına alışamadık. Çift başlıklı bir düzen ortaya çıktı. İlçe Belediyelerinin belirli düzeydeki yetkileri ortadan kaldırıldı. Vatandaş, Büyükşehir görev ve sorumluluğunu tam manada bilmemektedir. Büyükşehir sorumluluğundaki çalışmalar ilçe belediyelerinden beklenilmektedir. Büyükşehir olmakla birlikte Bandırma'dan 208 Milyon TL kaynak Balıkesir Büyükşehir Belediyesine geçmiştir. Buna rağmen kısıtlı gelirlerle hem yatırım yapmaya hem de belediyenin borçları ödenmeye çalışıldı” (www.gercekbandirma.com, 2019).

Yine Ayvalık ilçesinde *görev ve sorumluluk* alanında yaşanan olaylara bakıldığında Ayvalık Belediye Başkanı Rahmi Gençer şu tür ifadelere değinmektedir:

“Ayvalık Belediyesi olarak yetkisiz sorumluluğumuz bulunmaktadır. Büyükşehir olmakla birlikte belediyeler iyi yönetilmemektedir. 6360 sayılı yasa ilginç özelliklere sahiptir. Yetkileri alınan, gelirleri azaltılan belediyeden hizmet beklenmektedir. Sorumluluk çok fazla artarken yetkiler azaltılmaktadır. Belediye başkanları, muhtarın bir üst konumunda gibi görülmektedir. Ruhsat geldiği zaman mühür basmakla görevli biri haline dönüştürüldü. Yasadan önceki gelirlerin, görev ve sorumlulukların tekrar verilmesi gerekmektedir. Balıkesir ile Ayvalık arası 135 kilometre mesafeden oluşmaktadır. Bu kadar uzak mesafeden Ayvalık yönetilememektedir. Çünkü Ayvalık ilçesinin yaz nüfusu 600 Bine ulaşmaktadır. Balıkesir’in nüfusu ise; 250 Bine ulaşmış durumdadır. 6360 sayılı yasanın değiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır” (www.yenierdekgazetesi.com, 2019).

6360 sayılı yasanın gerekçeleri incelendiğinde yerel yönetimlerin mali yapısının güçleneceği belirtilmektedir. Bu gerekçeye, yerel basına yansıyan haber ölçeğinde değinmek gerekirse; 3 Kasım 2010 tarihli *Balıkesir haberci* gazetesinin haberine göre; “2011 yılı il genel meclisi bütçesi 58,5 Milyon TL olarak plan ve bütçe komisyonuna havale edilmektedir. Kasım ayında yapılan bütçe görüşmelerinde gündeme getirilmektedir” (*Balıkesir Haberci Gazetesi*, 2010: 3). Yine il özel idarelerinin kapatılmasıyla Balıkesir’in Büyükşehir olması ile birlikte bütçe yapısının mali açıdan güçlendiği söylenebilir. Balıkesir haberci gazetesinin 20 Kasım 2015 tarihli haberine göre; “Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin 2016 yılı bütçesinin 750 Milyon TL olarak belirlendiği ifade edilmektedir. Ayrıca BASKİ ’ye 370 Milyon TL ve 20 ilçe belediyesine toplam 963 Milyon TL kaynak ayrıldığı belirtiliyor” (*Balıkesir Haberci Gazetesi*, 2015: 6).

İlçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında zaman zaman *koordinasyon ve yetki karmaşasından* dolayı uyum sorunu ortaya çıksa da ortak hareket edilen olaylara örnek verilebilir. *Balıkesir Politika* gazetesinin 22 Kasım 2017 tarihli haberine göre; 2018 yılı Büyükşehir Belediyesinin 650 Milyon TL gelir ve 750 Milyon TL giderden oluşan bütçesinin oy birliği ile onaylandığı belirtilmektedir. Bunun yanında ilçe belediyelerine ayrılan bütçelerinde oy birliği ile kabul edildiği öne sürülüyor (*Balıkesir Politika Gazetesi*, 2017: 2). Bu habere göre; belediyenin bütçesi oy birliği ile onaylanmıştır. Bu nedenle ortak hareket edildiğine dair örnek gösterilebilir. Genelde bütçe görüşmeleri sorunlu olarak geçse de 6360 sayılı yasadın sonra Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin her yıl yapılan bütçe görüşmeleri oybirliği ile neticelenmiştir.

6360 sayılı yasadın sonra yaşanan sıkıntılardan biri de yatırım izleme ve koordinasyon birimi ile büyükşehir belediyesi arasında meydana gelen *yetki karmaşasından* kaynaklı sorunlardır. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının yapacağı çalışmalar ile ilgili Vali yetkilendirilmektedir. Vali ile Büyükşehir Belediye

Başkanı arasında *yetki karmaşasından* dolayı yaşanan sıkıntılar zaman zaman meydana gelmektedir. Balıkesir ili olarak değerlendirildiğinde 2015-2017 yılları arasında Büyükşehir Belediye Başkanı ile Vali arasında basına yansıyan seviyede tartışmaların olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum şehir içerisinde huzursuzluğa sebep olurken yatırımlar açısından aksaklıklar oluşturmaktadır.

Burada 6360 sayılı yasanın gerekçeleri, yerel basına yansıyan olaylar çerçevesinde incelenmektedir. 2014 - 2019 yılları arasındaki yerel basına yansıyan bu haberlerle çalışmaya katkı sağlanmaktadır. Bandırma ve Ayvalık ilçe belediyelerinin son 5 yıl içerisinde en fazla sorun yaşayan belediyeler olduğu yerel haberlerde görülmektedir. Büyükşehir belediyesinin yeni kurulması ve ilçe belediyelerinin yetki alanlarının genişlemesi ile birlikte birtakım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Yine yasanın yeni yürürlüğe girmesi vatandaş nezdinde bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Ancak, yasanın getirdiği düzenlemeler vatandaşın anlatılmadığı takdirde yetki sorunu devam etmektedir.

4.2.2. Meclis Görüşmelerinde Yaşanan Olaylar Bağlamında Elde Edilen

Bulgular

6360 sayılı yasa tasarısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi görüşmelerine geldiğinde muhalefet partileri tarafından oldukça eleştirilere konu olmaktadır. Bu bölümde, meclis görüşmeleri esnasında yaşanan diyaloglardan örnekler vererek yasa tasarısı üzerine gerçekleşen açıklamalar incelenecektir. 24. Dönem 3. yasama yılının 19. birleşiminde gerçekleşen görüşmeler, gece yarısından sabaha kadar sürerek oldukça yoğun ve yorucu bir zaman diliminde gerçekleşmiştir. 9 Kasım 2012 tarihinde gerçekleşen bu görüşmelerde yasa ile birlikte büyükşehir olan Tekirdağ ili milletvekillerinden Emre Köprülü de şu açıklamalarda bulunmaktadır:

“6360 sayılı yasa tasarısıyla 29 büyükşehir belediyesi içerisinde 1023 belde belediyesinin kapatılması ve 16.082 köyün ortadan kaldırılması öngörülmektedir. Tüm bu kapatılmalara rağmen hükümet tarafından bu yasa reform olarak nitelendiriliyor. İstanbul ve Kocaeli illerindeki uygulamalar örnek veriliyor. Şunu bilmek gerekir ki İstanbul'un kırsal nüfusu %1'den azdır. Kocaeli ilinin kırsal nüfus potansiyeli % 5-6 düzeyindedir. Balıkesir, Konya, Tekirdağ, Şanlıurfa, Trabzon illeri kırsal nüfus oranı bakımından İstanbul ve Kocaeli ile kıyaslanamamaktadır. Çünkü bu illerde kırsal nüfus % 50 ve üzerindedir. Yasanın hazırlanmasındaki amaç halka hizmet etmek değildir. Eğer hizmet etmek olsaydı Konya ile İstanbul aynı ölçüde değerlendirilmemeliydi. Bu yasa tasarısının asıl amacı köyleri ortadan kaldırarak köyün taşınmazlarına sahip olmaktır. Köylerin ortadan kaldırıp mahalleye dönüştürülerek yapılmak istenen vatandaşlardan emlak ve çevre temizlik vergisi almaya çalışmaktır” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Bu konuşmasında, Milletvekili Emre Köprülü yasa tasarısında yer alan şehirlerin aynı ölçü içerisinde değerlendirilmemesi gerektiğinden bahsetmektedir. Her şehrin kendine has özelliklerinin olması sebebiyle bir arada değerlendirilmesinin doğru olmayacağını dile getirmektedir. Bu noktada Kocaeli ve İstanbul'da uygulanan il mülki sınırlarına kadar sorumluluk alınması her şehir için aynı faydayı sağlamayabilir. Bu yasa tasarısı ise; şehirleri aynı ölçüde değerlendirmektedir. Bu yasa ile köylerdeki değerli arazilerin belediyelere katılacağından bahsetmektedir. Vatandaş odaklı hizmet anlayışından ziyade vergi toplamaya yönelik bir adım olduğunu öne sürmektedir. Yine meclis görüşmelerinde Ankara Milletvekili Özcan Yeniçeri konuyu farklı açıdan şu şekilde değerlendirmektedir:

“Ülkemizin idari yapısında yapılan bu değişimden vatandaşların haberi olmamaktadır. Hayatlarına nelerin ekleneceği, nelerin azalacağına yönelik hiçbir bilgileri bulunmamaktadır. Türkiye'nin idari yapısı dayatmacı bir anlayışla değişmektedir. Bu yasa, öncelikle üniter yapıya ve demokrasiye aykırıdır. Köylerin ortadan kaldırılarak mahallelere dönüştürülmesi ve büyükşehir belediyelerine bağlanması köylü üreticiyi ortadan kaldırıyor. Halka yararı olmayan bu yasa tasarısı kabul edilmemelidir. Büyükşehir belediyelerini yetki olarak güçlü yapmak çağdaş yönetim anlayışına uygun değildir. Yetki ve sorumluluğun paylaşımı dengeli bir şekilde olmalıdır. Bu yasa tasarısı fayda-maliyet analizi yapılmadan, meclise gelmektedir” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Yerel yönetimler alanında yapılan bu tür çalışmalarda halkın tepkisini ölçecek hiçbir çalışma yapılmadan hayata geçirildiğinden bahseden Yeniçeri, halkın bu konuda bilgilendirilmediğini anlatmaktadır. Bu konuda, merkezi hükümet ya da yerel yönetimler tarafından hiçbir uygulama yapılmadığı bilinmektedir. Hatta belediyeleri kapatılan yerleşim yerlerinde halk oylaması bile yapılmamıştır. Ancak muhalefet partilerinin bazı bölgelerde uyguladığı anket çalışmaları mevcuttur. Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, tasarımı Konya ili üzerinden şu şekilde değerlendirmektedir:

“Konya açısından bu tasarı incelendiğinde dikilen bu elbise İstanbul, Kocaeli gibi iller için uygun olabilir. Ancak, bu elbise bize dar gelmektedir. Yüzölçümü 40.814 kilometre kare olan Konya ili, İstanbul'dan yaklaşık 8 kat büyüktür. Kocaeli'nden ise; yaklaşık 12 kat daha büyüktür. Hatta dünyadaki birçok ülkeden bile daha büyüktür. Konya ile aynı yüzölçümüne sahip Hollanda'da 12 ayrı bölge yönetimi bulunmaktadır. Bir ucundan diğer ucuna 400 km mesafe olan Konya'da yerel yönetimler alanında ciddi aksamlar olabilir. Konya'da yıllardır il olmayı bekleyen ilçeler bulunmaktadır. Ereğli ilçesinin Konya'ya mesafesi 150 kilometre olup, 138 bini aşan nüfusa sahiptir. Akşehir ilçesinin Konya'ya mesafesi 135 kilometre olup, 95 bin nüfusa sahiptir. Bu ilçelerin coğrafi, ekonomik ve sosyal yönden hitap ettiği nüfus ayrı ayrı 200-250 bini geçmektedir. Bu ilçelerin yanı sıra bugün mevcut illerin birçoğundan daha büyük olan Seydişehir, Beyşehir, Karapınar, Ilgın, Çumra gibi büyük ilçeler bulunmaktadır” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Konya mülki sınırları içerisinde il olmayı bekleyen ilçelerin yasa ile bu imkanı ortadan kalkmaktadır. Bu doğrultuda Kocaeli ile Konya ilini kıyaslayan

Kalaycı, Konya'nın dünyadaki birçok ülkeden büyük olduğunu ifade etmektedir. Yine bir önceki paragrafta belde belediyelerinin kapatılması ile ilgili yapılan anket çalışmalarına değinilmişti. 24. dönem 3. yasama yılı 21. birleşiminin gerçekleştiği oturumda İzmir Milletvekili Alaattin Yüksel şöyle açıklamalarda bulunarak konuyu daha iyi örneklendirmektedir:

“6360 sayılı yasa tasarısıyla, Osmanlı döneminde kurulmuş yüz yıllık belediyeler mahalleye dönüştürülmektedir. Mevcut belediyelerin yarısı kapatılmaktadır. Tarih ve turizm bakımından gelişme gösteren kış nüfusu 10 bin, yaz nüfusu 200 bin olan 133 yıllık Alaçatı Belediyesi kapatılmaktadır. Böyle önemli bir yasa tasarısı halkın kararı alınmadan hükümetin referandum yapmadan gerçekleştirdiği bir yöntemdir. Cumhuriyet Halk Partisi tarafından 430 beldede referandum gerçekleştirildi. 361.720 vatandaş tarafından oy kullanıldı. Vatandaşların büyük çoğunluğu belediyelerin kapatılmasına karşı olumsuz cevap vermektedir. 351.908 hayır, 9.126 evet oyu kullanıldı. İzmir ilinde 20 belde de referandum gerçekleştirildi. 25.580 kişi oy kullandı. Bu seçimde ise; 25.230 hayır, 291 evet ve 59 geçersiz oy kullanıldı. Yani vatandaşların büyük çoğunluğu beldelerinin kapatılmasını istememektedir” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Cumhuriyet Halk Partisinin kapatılmak istenilen belediyeler için İzmir’de yaptığı anketin sonuçlarını meclis kürsüsünde paylaşan Yüksel; bu yasa tasarısının halka rağmen yapıldığını anlatmak istemektedir. Yine turistik bölgelerde yazın nüfusun artmasıyla iş yükü artacak olan beldelerin, hizmetleri temin etmesi noktasında sıkıntı olabileceğini ortaya koymaktadır. İzmir Milletvekili Birgül Ayman Güler’in mecliste yapmış olduğu konuşmaya değinmek gerekirse;

“6360 sayılı yasa tasarısı mülki sınırları belediye sınırı olarak belirlemektedir. Pergelli büyükşehir uygulamasının yerine mülki sınırlı uygulama tercih edilmektedir. İktidar partisi vekillerine yöneltilen “neden pergelli büyükşehir değil de mülki büyükşehir?” sorusuna cevap alınmamaktadır. “Ölçek” denildiğinde bir ortak özellik olması gerekir. Bu yasa tasarısında ortak özellik bulunmamaktadır. Konya, yüzölçümü olarak Kocaeli’nin 10 katı büyüklüğündedir. Konya ilinin 40.824 kilometrekare ve yalnızca 2 milyon nüfusu bulunmaktadır. Ortak ölçü olarak da nüfus ölçüsü olarak da tutarlılık bulunmuyor. Bu yasa tasarısı ülkemizin idari yapısını değiştiriyor. Türkiye’yi idari yönden federalizme yöneltiyor. Hükümet başkanlık sistemini istiyor. Bu sistem devlet tüzel kişiliğini istemiyor. Bugün bakanlıkların, valiliklerin, kaymakamlıkların tüzel kişiliği yoktur. Bunların her birisinin devlet tüzel kişiliği vardır. İl ve ilçelere mülkili büyükşehir gelince tüzel kişilik verilmiş olunuyor. Bu tür bilimsel bilgiler bize federalist yapının varlığından bahsediyor. Yine mülki büyükşehir ile birlikte il özel idareleri kaldırılmakta ve bunun sonucunda mülki sistemde boşluk oluşmaktadır.” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Birgül Ayman Güler’in açıklamalarından anlaşılacağı üzere federalizm yolunda adımların atıldığı ifade ediliyor. Hükümetin başkanlık sistemi hayalinin olduğu ve bunun temelini 6360 sayılı yasa tasarısının oluşturduğunu belirtiyor. İl özel idarelerinin kaldırılıp yerine yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının kurulduğunu ifade etmektedir. Yasa tasarısı ile oluşan boşluğun yeni birimler kurularak tamamlanmaya çalışıldığını söylemektedir. Çalışmanın bu kısmında Balıkesir milletvekillerinin yasa tasarısına yönelik meclis kürsüsünde ifade ettiği

görüşlere yer verilmektedir. Balıkesir Milletvekili Ahmet Duran Bulut fikir ve düşüncelerini şöyle ifade etmektedir:

“Ülkemizin birçok sorunu varken, bu yasa tasarısının gündeme getirilmesi doğru değildir. Ege’de, Marmara’da devlet ile halk uyum içerisinde. Devlet her kademede hakimdir. Ancak Diyarbakır, Van’da bu yetkilerin belediyelere verilmesi devletin o bölgede etkisinin azalmasının yolunu açmaktadır. Balıkesir ili çerçevesinde yasa tasarısı incelendiğinde; büyük mağduriyetlerin yaşanacağı söylenebilir. Kış nüfusu 10 bin olan sahil beldeleri, yazın 80-100 bin nüfusa ulaşıyor. Vatandaşlar, belediye hizmetlerine ulaşmada mağduriyet yaşayabilir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi bu bölgelere hizmeti nasıl getirecektir, insanlara nasıl hizmet sunacaktır? Temizlik vergisi, atık su vergisi almak için insanlar mağdur edilmektedir. Eğer vatandaşlardan vergilerin artarak alınması isteniyorsa; başka düzenlemeler yapılabilir. Bu nedenle kasabalardaki, beldelerdeki, değerli araziler büyükşehir üzerine geçirilmemelidir” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin yerel hizmetleri ulaştırmada mağduriyetlerin oluşacağını anlatan Bulut, aynı zamanda vatandaşımıza ilave yük olacağından bahsetmektedir. Vergilerin ilave yük olması için bu yasa yerine vergi düzenlemelerinin yapılmasını önermektedir. Bu noktada ilk 5 yıl özellikle köyleri mahalleye dönüştürülen halkta vergi muafiyeti sağlanmaktadır. Ancak bu durum 5 yıl sonra hangi aşamaya gelir, halk bu yükü nasıl kaldırır belirsizliği mevcuttur. Yetki bakımından güçlendirilmiş büyükşehirlerde özellikle doğu bölgelerinde sıkıntı olacağından bahseden Duran, batıdaki belediyelerde halk ile uyumdan bahsetmektedir. Bunun için özellikle doğuda belediyelerin kaynaklarını terör örgütlerine aktarması nedeniyle kayyum atandığı bilinmektedir. Yine Balıkesir milletvekili Namık Havutça şöyle açıklamalarda bulunmaktadır:

“Görüşmeleri yapılan yasa tasarısı ile ilgili en büyük haksızlık Balıkesir iline yapılmıştır. Balıkesir ilinin Bandırma ilçesinde “Edincik” diye bir yer vardır. Milattan önce 4000-2500 yıllarında Persler, Makedonlar, Romalılar bu bölgede yaşamışlar. Ulu Cami 1368’de, Kümbet Camisi 1470’de bu yerleşim yerinde kurulmuş. Edincik beldesi şuan da kapatılmaktadır. 1.581 beldeyi kapatarak yerel yönetimlerin güçlenmesi hedeflenmektedir. Ancak demokratik anlamda eksikliği ortaya çıkmıştır. Demokratik anlamda köklü yapıya sahip olan Fransa’da bu yasa sürecinin tartışılması 2 yıl sürdü. 38 bin belediyeye sahip olan Fransa’da bu yasa daha rahat ortamlarda konuşuldu. Türkiye’de ise; gecenin geç saatlerinde, acele edilerek bu yasa tartışılmaktadır. Bu yasa, daha geniş zaman diliminde ve daha rahat ortamlarda tartışılmalıydı (www.tbmm.gov.tr, 2019).

Balıkesir Milletvekili Namık Havutça ’nın meclis kürsüsünde yapmış olduğu açıklamaları esas alındığında yasa tasarısının çok hızlı bir şekilde meclisten geçtiği anlaşılmaktadır. Yasanın alt yapısı oluşturulmadan inşa edildiğine yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Muhalefet tarafından yasa tasarısına yönelik yapılan eleştirilere karşılık dönemin İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin sorulara şu şekilde cevap vermektedir:

“Yorucu ve uzun süren görüşmelerin sonucunda 13 ilde büyükşehir belediyesi kurulmasına ilişkin yasa tasarısı kabul edilmiştir. Bu yasa tasarısıyla ülkemizin yerel yönetim yapısında önemli bir değişiklik gerçekleştirilmiştir.

Büyükşehir belediyeleri etkin ve ekonomik hizmet etme imkanı elde etmeyi hedeflemektedir. Şehircilik kurallarına uygun bütüncül planlar yapmaya imkan sağlamaktadır. Çevre ve doğa faktörleri yapılacak planlı çalışmalarla daha modern bir şekilde gerçekleştirilecektir. Bu yasanın amacı bütüncül anlayış ve mali imkânlarla şehirler, daha kalkınmış, halk daha refah bir yaşam standartlarına ulaşacaktır. Hizmetler daha kaliteli, daha planlı ve daha etkin gerçekleştirilecektir. Yapılan eleştiri ve endişelerin gerçekle bağlantısı bulunmamaktadır. Federal yapı ile ilgili yapılan eleştiriler gerçeği yansıtmamaktadır” (www.tbmm.gov.tr, 2019).

6360 sayılı yasanın, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tartışılması çok uzun bir zaman diliminde gerçekleşmemiştir. Bazı ülkelerde yönetsel değişiklikler, yıllarca üzerinde tartışılmasına rağmen yine de neticeye ulaşamamaktadır. Ancak 6360 sayılı yasa mecliste hızlı bir şekilde görüşülerek yürürlüğe girmiştir. Bunun sonuçlarını, uygulamada yaşanan aksaklıklarda net bir şekilde görmek mümkündür. Yasaya yönelik mecliste yapılan eleştiriler göz önüne alınması gerekmektedir. Birçok eleştirinin uygulamada yaşanan aksaklıklarla örtüştüğü görülmektedir. Bu konu başlığından itibaren 6360 sayılı yasaya yönelik yasa uygulayıcılarının değerlendirmeleri bulunmaktadır.

4.2.3. Mülakatlardan Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu bölümünde yapılan mülakatlarda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. İlçe belediye başkanları, büyükşehir belediyesi yöneticileri, meclis üyeleri, il mahalli idareler müdürü, merkez ve kırsal mahalle muhtarları ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler, 6360 sayılı yasanın gerekçelerine göre değerlendirilmektedir. Mülakata katılan yasa uygulayıcılarının görüşleri çalışmaya aktarılmaktadır.

4.2.3.1. Belediye Yöneticileri ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular

1 Numaralı Yönetici ile 17 Haziran 2019 Pazartesi günü saat 15:00 ile 15:30 arasında mülakat yapılmıştır.

Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin yerelde daha verimli hizmet sunması açısından bazı noktalara ulaşmada sıkıntı yaşanmaktadır. 6360 sayılı yasa sonrası ilçelere açılan tahsilat büroları bulunmaktadır. Bu tahsilat büroları 6360 sayılı yasa öncesinde ilçe belediyeleri uhdesi altındaydı. Daha sonra yasayla birlikte büyükşehir bünyesine dahil oldu. Tahsilat bürolarının denetimi ve yönetimi açısından sıkıntı

yaşanmaktadır. Örnek vermek gerekirse; Erdek terminali ile ilgili tahsilatlar büyükşehir belediyesinde toplanmaya başlandı. Daha önce ilçe belediyeleri tarafından tahsil ediliyordu. Büyükşehir belediyesinin Erdek ilçesinde tahsilat büroları bulunmaktadır. Büyükşehir merkez binasına uzaklığı 120 kilometredir. Vatandaşlardan gelen şikayetlere hızlı müdahale etme şansı çok zayıf kalmaktadır. İlçelerde birimlerin bulunmaması sıkıntı oluşturmaktadır. İlçe belediyeleri tarafından bazı hizmetlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Yerinden yönetimin gerçekleştirilmesi açısından adımların atılması önemlidir.

Yine bir başka konu ise; ilçe belediyeleri açısından koordinasyon sorunu yaşanabilmektedir. 6360 sayılı yasa ile birlikte ana caddelerin bakım, onarım, temizliği v.s. büyükşehir belediyeleri sorumluluğuna verilmişti. İlçe belediyeleri ise; ara sokakların bakım, onarım ve temizliğini gerçekleştiriyor. Hizmetlerin ulaştırılmasında zaman zaman sıkıntılar oluşmaktadır. Bu noktada ana caddelerin temizliğini ilçe belediyeleri yerine getirmek durumunda kalıyor. Bu çalışmalarına mukabil ilçe belediyeleri büyükşehir sorumluluğunda olan caddeleri temizlediği için büyükşehir belediyesine yaptığı hizmet karşılığında fatura göndermektedir. İlçe belediyelerinin istedikleri ücrete mukabil o caddeden elde edilen gelirler büyükşehir belediyesi tarafından talep edilmektedir. İlçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi açısından bu noktada yetki ve koordinasyon sorunu yaşanmaktadır.

6360 sayılı yasa ile birlikte Balıkesir ilinin büyükşehir olduğu tam manasıyla söylenememektedir. Çünkü Dursunbey ilçesine bağlı kırsal mahallelerin talebi ile Ayvalık ilçesinin kırsal mahallesinin talebi arasında farklılık olmaktadır. Her iki ilçenin de kültürel, sosyal ve ekonomik yönden farklılıkları bulunmaktadır. Ayvalık ilçesi sahil temizliğini talep ederken Dursunbey ilçesi kırsal mahallelerin yolların bakım ve onarımını talep edebiliyor. Eskiden belediye binasından bakıldığında görülen alanlara hizmet ediliyordu. Şu anda ise; gözden uzakta bulunan alanlar yönetilmektedir. Hizmetlerin ulaşmasında etkinlik ve verimlilik açısından sorunlar ortaya çıkıyor.

6360 sayılı yasadan önce borç yükünün daha az olduğunu söylenebilir. 6360 sayılı yasadan sonra ise; borç yükünde artış bulunmaktadır. Bunun yanında hizmetlerde de artışlar vardır. Ancak bu artış hizmet - borç ilişkisi açısından aynı yönde arz eden bir artış değildir. Özellikle personel giderlerindeki artış bütçenin

yatırım performans değerlerini olumsuz etkilemektedir. Büyükşehir Belediyesinin uygulandı olduğu yanlış personel politikaları nedeniyle personel giderleri bütçeye büyük yük getirmiştir.

Yol, kanalizasyon, içme suyu, alt yapı hizmetlerinde gelişmeler yaşanmaktadır. Büyükşehir belediyesi olduktan sonra vatandaşın ilçe belediyelerine ödediği emlak vergisi 2 kat artış göstermiştir. Vatandaşın hizmet beklentisi de buna bağlı olarak 2 kat artış gösterdi. Kırsal mahallelerden alınan emlak vergisi içinse; yasa çıkarıldıktan 5 yıl sonra alınacağı ifade edildi.

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kaynakların daha verimli kullanılması, kaliteli hizmet sunulması, mali açıdan yerel yönetimleri güçlendirmek, kamusal harcamaları azaltmak için 2015 yılında kaynak geliştirme daire başkanlığı kuruldu. Yine bu daire başkanlığı bünyesinde hibe fon müdürlüğü kurulmuştu. Ancak kurumsal anlamda yeterlilik gösteremedi ve 2017 yılında kapatıldı. Bu noktada yasa doğru okunamadı. Sosyal belediyecilik diye söylemlerde bulunuluyor. Ancak vatandaş odaklı sosyal belediyecilik hizmetleri gerçekleştirilecek daire başkanlığı kapatılıyor. 2014 yılının Nisan ayında sağlık ve sosyal işler daire başkanlığı kurulmuştu. Ancak 8 ay sonra Aralık 2014 yılında kapatıldı. Kurumsallaşma açısından sürdürülebilirlik sorunlarının olduğu söylenebilir.

6360 sayılı yasa ile birlikte il özel idareleri kapatılarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı kuruldu. İl zel idare döneminin hem kendilerine ait bütçeleri bulunmaktaydı. Hem de bakanlıklardan gelen ödenekleri vardı. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığında ise; sadece bakanlıklardan gelen denekler bulunmaktadır. Yine bu yasa ile birlikte belde belediyeleri kapatıldı. Öyle belde belediyeleri vardı ki mahalle muhtarlıkları bile daha geniş alanda hizmet ediyordu. Belde belediyeleri hizmet ulaştırmada mali ve idari yönden yetersiz kalıyordu.

Yasa ile birlikte kapatılan belde belediyelerinden 22 milyon TL borç büyükşehir belediyesi tarafından devralındı. Balıkesir valiliğinde 2013 yılında kurulan devir, tasfiye ve paylaştırma komisyonuna itiraz ederek 2 milyon TL'ye düşürüldü. Belde belediyelerinin su ve kanalizasyonla ilgili kredi borçları BASKİ'ye devredildi. SGK ve vergi borçları büyükşehir belediyesine devredildi. 5779 sayılı kanun ile merkezi idareden büyükşehir belediyelerine aktarılan vergi gelirlerinin yüzde 30'luk kısmı yüzölçümüne, yüzde 70'lik kısmı nüfusu göre yapılmaktadır. Bu

dağılımın Balıkesir için tam tersi yapılması gerekiyor. Nedeni ise; Balıkesir'in yüzölçümünün daha büyük olmasıdır. Buradaki öneri şudur; yüzde 30 nüfus payı, yüzde 70 yüzölçümü payı olmalıdır. Büyükşehir için gelir arttırıcı çalışmaların yapılmasına yönelik merkezi hükümet adım atmalıdır.

Tablo 6. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 1 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Tahsilat bürolarının büyükşehir belediyesi geçmesi	Erişim		X
Ana caddelerin ve meydanların sorumluluğunun büyükşehir belediyelerine verilmesi	Görev paylaşımında belirsizlik, şehir estetiğinin bozulması, yasada geçen kelimelerin farklı yorumlanması, hizmetten sorumlu yönetim biriminin belirsizliği		X
Her ilçenin kendine özgü sorunları vardır ve bunların merkezden yönetilmesi zordur.	Hizmet alanına yönetimin uzaklığı		X
6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyelerinin borç yükünün daha az olduğunu söylenebilir.	Finansal yeterlilik		X
6360 sayılı yasadan sonra hizmetlerde artış olmuştur	Hizmetlerde artış	X	
Büyükşehir Belediyesi personel giderlerindeki artış	Personel Yönetimi		X
İlçe belediyelerin tahsil ettiği emlak vergisinde artış	Mali Yönetim		X
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

Tabloya göre; hizmet alanına yönetim biriminin uzak olması olumsuz olarak değerlendirilmektedir. 6360 sayılı yasa ile yönetim yapılanmasında olumsuzlukların olduğu görülmektedir. Yine görev ve sorumluluk alanlarında yaşanan belirsizlikler bulunmaktadır. Mali yönden yasadan önce belediyelerin borç yükünün daha az olduğu ifade edilirken vatandaşın vergi yükü artmaktadır. Bunun yanında yerel yönetim hizmetlerinde artış olmaktadır. 6360 sayılı yasa ile belde belediyelerinin kapatılması nitelikli personel istihdam edemediğinden olumlu olarak değerlendirilmektedir.

2 Numaralı Yönetici ile 17 Haziran 2019 Pazartesi günü saat 17:00 ile 17:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olan 14 ilden biri de Balıkesir oldu. İl mülki sınırlarının genişlemesi ile birlikte sorumluluk alanı daha çok genişledi. Bunun yanı sıra 20 ilçeye ulaştırılan hizmetler açısından maliyetler artmaya başladı. Akaryakıt giderleri, iş gücü kaybı ve zaman israfı yaşanmaya başladı. Yasadan önce ilçe belediyelerinin yerinden hizmetle yaptığı işleri yasadan sonra Balıkesir'in merkezinde bulunan binalardan yapılmaya başlandı. Personelin ilçelere hizmet götürmesinde çok fazla git-gel yapılmaya başlandı. Personelin mesai saatinin bir kısmı yol süresine harcanmaktadır. Mesai zamanı 8 saat iken 5 saate düşmeye başladı. İnsan kaynağının kullanılması açısından verimli olmadı.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişki açısından değerlendirildiğinde bütüncül bir anlayış ile hareket etme açısından sıkıntılar yaşandığı söylenebilir. Mesela Erdek limanında bulunan sahil yürüyüş alanı 12 dönümden oluşmaktadır. Bu alan, 6360 sayılı yasadan önce Erdek Belediyesi sorumluluğunda bulunuyordu. 6360 sayılı yasadan sonra Erdek Belediyesinin itirazlarına rağmen alanın 2/3'ü büyükşehir belediyesi sorumluluğuna meclisin kararıyla geçirilmişti. 1/3'lük alan ise Erdek Belediyesi hizmet alanı içerisinde kalmıştı. Erdek belediyesi kendi sorumluluğunda kalan alanı boyayla çizerek

belirlemektedir. Kent estetiği olarak büyükşehir sorumluluk alanında ilçe belediyesinden farklı aydınlatma direği kullanılmaya başlandı. Erdek belediyesi, büyükşehir belediyesinden farklı aydınlatma direği kullanarak ortaya keşmekeş bir yapı ortaya çıktı. Hizmetlerin koordinasyonunu, bütüncül anlayışını zedeleyici görüntülerle karşı karşıya kalındı. Aynı bölge içerisinde farklı alanlarda hizmet yapılırsa da aynı elektrik panosu kullanılıyordu. Yine elektrik panosu arıza yaptığında büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında sorunlar ortaya çıkıyordu. Bu nedenle sorumluluk alanlarının iyi belirlenmesi gerekiyor.

Yine devletin kaynaklarının tek noktadan yönetilmesi gerekmektedir. Çalışmalar yerine getirilirken yerel siyaset üzerinden yapılmalıdır. Valilik ve kaymakamlıklar kaldırılabilir. Seçilen mülki amirin şehri yönetmesi gerekiyor. Fiili müdürlüklerin kaldırılıp tek kurum altında toplanması gerekiyor. Mesela yerel yönetimlerde sağlık ve sosyal işler dairesi varsa valiliklerde olmaması lazım. Kurumlar arası hizip çıkmaması lazım. Siyaset gereği ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında koordineli çalışmalar görülmemektedir. İlçe belediyeleri kendi sorumluluğu alanındaki işleri yerine getirirken bütçesini yetiremiyor. Şehirde tam anlamıyla bir uyum olduğu söylenememektedir. Hizmetlerin verimli olması açısından itfaiye daire başkanlığının çalışmaları örnek gösterilir. Çünkü itfaiye biriminde hizmetler tek noktadan sadece büyükşehir belediyesi tarafından yerine getirildiği için karışıklık bulunmamaktadır. Yönetim açısından tekelleşme gerekiyor. Zabıta birimi açısından bakıldığında hem ilçe belediyelerinde hem de büyükşehir belediyesinde sorumluluğun bulunması yetki karmaşasına yol açmaktadır. Buradaki yetki karmaşası belediyeler arası koordinasyonu, hizmetlerin verimliliğini, kalitesini olumsuz yönde etkiliyor. Bu nedenle zabıta birimi de tek elden hizmet vermesi gerekiyor.

Bunların yanında büyükşehir olmanın elbette avantajları da var. Ancak ilçe belediyeleri açısından avantaj sağlamıyor. Mesele Kocaeli büyükşehir belediyesi ilçe belediyelerine şu türden bir öneride bulunmaktadır. “Asfalt ihtiyacınız olan yerleri bize bildirin.” Bunu Türkiye’de tüm belediyelerin uygulaması gerekebilir. Bu anlayışa sahip belediyelerin sayısı kısıtlıdır. Kanun koyucular bu tür yasal düzenlemeler yaparken bölgelerin ihtiyaç analizlerini belirlemesi gerekiyor. Kanun koyucular bunu yapmadıkları sürece çalışmalardan verim alınamamaktadır. İyi bir

planlama ve analiz yapılması gerekiyor. 6360 sayılı yasa bölgesel analizlere göre tekrar gündeme alınmalıdır.

Tablo 7. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 2 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Ana caddelerin ve meydanların sorumluluğunun büyükşehir belediyelerine verilmesi	Görev paylaşımında belirsizlik, şehir estetiğinin bozulması, yasada geçen kelimelerin farklı yorumlanması, hizmetten sorumlu yönetim biriminin belirsizliği		X
Akaryakıt giderleri, iş gücü kaybı ve zaman israfı yaşanmaya başladı.	Maliyetlerin artması		X
Zabıta'nın büyükşehir belediyesine bağlanması	Merkezileşme, rekabetin kalkması	X	
İlçe belediyeleri ile koordinasyon sorunu	Görev ve yetki karmaşası		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirilmiştir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasada görev ve sorumlulukların hangi yönetim birimine ait olduğu açıkça belirlenmediğinden dolayı olumsuz görülmektedir. 6360 sayılı yasa ile uzak mesafelerde bulunan yerleşim yerlerine hizmet götürmede iş gücü ve zaman kaybı yaşanmaktadır. Bu da maliyetlerin artmasına neden olmaktadır. Zabıta biriminin sadece büyükşehir belediyesinde bulunması gerektiği düşünülmektedir. İtfaiye biriminin ilçe belediyelerinde olmaması hizmetlerin ulaştırılmasında bütünlük sağlamaktadır. İkili yapıların ortadan kaldırılarak rekabetin önüne geçilebilir. Aynı zamanda ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorunu yaşandığı için olumsuz değerlendirilmektedir.

3 Numaralı Yönetici ile 18 Haziran 2019 Salı günü saat 10:00 ile 10:35 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasanın gerekçelerine bakıldığında doğru bir karar olduğu söylenebilir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde en temel unsur ekonomik kaynaktır. Mali yönden güçlü olunmaz ise; verilecek hizmetlerde sınırlı olmaktadır. Belediye gelirlerine bakıldığında su gelirleri, nüfus başına alınan ödenekler, emlak vergileri ve ruhsat gelirleri en önemli kaynaklar olarak söylenebilir. Küçük belde belediyelerinin olduğu yerlerde cari giderlerin karşılanması noktasında oldukça zorlukların yaşandıkları bilinmektedir. Bu anlamda mali yönden belde belediyelerinin istenilen seviyeye gelmesi mümkün olmamaktadır. Belde belediyelerinin kapatılarak ilçe belediyeleri altında bir araya getirilmesi önemli bir adımdır. Çünkü nüfusun az olduğu yerlerde belde belediyelerinin sıkıntı yaşadığı örneklerle mevcuttur. Nitelikli personel sıkıntısını çok fazla yaşıyorlardı. Belde belediyelerin olduğu bölgeler küçük yerleşim yerleri olduğu için nitelikli personel burada yaşamayı tercih etmiyordu. Bu nedenle belde belediyelerinde nitelikli personel istihdam edilmesi yönünden sıkıntılar yaşıyordu. Belde belediye başkanı hizmet üretirken küçük yerleşim yerleri olması sebebiyle çok fazla mahalle baskısı altında kalıyordu. Bu nedenle ciddi hatalar yapıyordu. Belde belediyelerinin 6360 sayılı yasayla ortadan kaldırılması yönetimin tekelleşmesi belediye kaynaklarının daha dengeli paylaşılmasının önünü açmış oldu. Planlamanın, sürdürülebilirliğin ve uyumun oluşmasını sağladı. Alt yapı hizmetleri ciddi bütçelerin olmasını gerektiriyordu. Küçük belde belediyelerinin bütçelerinin kısıtlı olması alt yapı hizmetlerinin aksamasına sebep oldu. Bu da vatandaşların yaşam standartlarını her yönden etkiliyordu.

6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olduktan sonra su ve kanalizasyon idaresi kuruldu. İlçe kaynaklarının bütüncül bakış açısıyla kullanılmasını sağladı. Örnek verecek olursak; Karesi ilçesi sınırlarında bulunan Şamlı beldesinde içme suyu kaynağı bulunmaktaydı. Yakın bölgede bulunan Armut alan kırsal mahallesinde içme suyuna ihtiyaç bulunmaktaydı. 6360 sayılı yasadan önce iki yerleşim arasında su sorunu oluştu. Şamlı beldesi Armut alan köyüne su vermemişti. 6360 sayılı yasadan sonra hizmetlerin üretilmesi noktasında tek yetkili BASKİ oldu. Bu yasa ile birlikte bütüncül bir anlayış ile iki yerleşim arasındaki sorun BASKİ aracılığı ile çözüldü. Belde belediyeleri ile ilgili bir diğer husus borçlanmaya gitmek istediklerinde borç alabilecekleri mercileri bulmada sorun yaşıyorlardı. Çünkü kıt

imkanlara sahip olması nedeniyle borç verilmesi açısından karşı tarafa güven vermiyordu. Hangi kaynakla borcu ödeyeceği şüphesi ile yaklaşıyordu.

Büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyelerinin benzer hizmeti verdiği alanlarda rekabetin oluşması doğru bulunmamaktadır. Mesele zabıta, kent estetiği, fen işleri gibi birimler hem ilçe hem de büyükşehir belediyelerinde mevcut hizmet vermektedir. Bu uygulamanın doğruluğu tartışılmalıdır. Geçtiğimiz yıl Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte yerel yönetimler alanında yapılacak çalışmalarla ilgili 30 büyükşehir genel sekreteri ile bir araya gelindi. Bu yapılan toplantıda şöyle bir sonuç çıkmıştı. Büyükşehir ile ilçe belediyelerinin müşterek işleri yapıyor olmasının doğru olmadığı kararına varıldı. “Çok başlılığın hizmet kalitesini, emek ve paranın doğru yönetilmediğine” yönelik çıkarım yapıldı.

6360 sayılı yasanın öncesinde ve sonrasında imarla ilgili birtakım çalışmalar yapıldı. İmar, şehrin geleceğine yönelik alınmış kararların anayasasıdır. Planlamanın üst ölçekten yapılması gerekmektedir. Yani bütüncül bakış açısıyla yapılmalıdır. Bu noktada ilçe belediyelerinin imar planı yapma yetkisi bulunmuyor. Ancak büyükşehir belediyesi imar planlaması yapabiliyor. Bu da bütüncül anlayışın şehirde hakim olması açısından önem arz ediyor. 6360 sayılı yasadaki Edremit ilçesine bağlı Zeytinli beldesinde şehir plancısı bulunmuyordu. İstihdam etme açısından belde belediyeleri sıkıntı yaşamaktaydı. Bu nedenle imar planları gelişi güzel gerçekleşiyordu. Belde belediyeleri zeytinlikler üzerinde geri dönüşü olmayan planlamalar yapabiliyordu. 6360 sayılı yasa sonrası belde belediyelerinin ortadan kaldırılması imar planı ile ilgili olumsuzlukların ortadan kaldırılmasına imkan sağladı.

6360 sayılı yasa ile birlikte il özel idarelerinin kapatılması teorik olarak doğru bir adımdır. Coğrafyasının büyük olduğu şehirlerin, köy muhtarlıklarının köy tüzel kişilikleri kaldırılmalıdır. Çünkü 6360 sayılı yasadaki köy tüzel kişiliklerinin valiliklerden verilen küçük de olsa bütçeleri vardı. Köy tüzel kişilikleri olarak muhtarlar köylerin acil ihtiyaçlarını merkezden hizmet beklemeden yerinden çözebiliyorlardı. 6360 sayılı yasadaki köy tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıyla köyler, hizmetlerini ilçe belediyelerinden ve büyükşehir belediyesinden beklemek zorunda kaldı. Bu da hizmetlerde aksaklıkların oluşmasına sebep oldu. Örnek verecek olursak; Dursunbey ilçesine bağlı Kar yağmaz köyünün ilçe merkezine

uzaklığı 75 kilometredir. 6360 sayılı yasadın sonra Kar yağmaz köyünün köy tüzel kişiliği diğerköyler gibi kaldırıldı. Dursunbey belediyesinin Kar yağmaz mahallesine hizmet götürmesi oldukça zorlaştı. Köy tüzel kişiliği de olmadığı için köyün sorunlarının çözümünde aksaklıklar yaşanmaya başladı.

İl özel daireleri 6360 sayılı yasa ile birlikte kaldırıldıktan sonra yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları kuruldu. Görev ve sorumlulukları bakımından yerel yönetimlerle kesiştiği söylenememektedir. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı okulların, sağlık ocaklarının, hastanelerin v.b. yapımını gerçekleştiriyor. Yani yerel yönetimler ile benzeşik görevleri bulunmuyor.

Tablo 8. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 3 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	
Zabıta'nın büyükşehir belediyesine bağlanması	Merkezileşme, rekabetin kalkması	X	
Alt yapı yatırımları	Merkezileşme	X	
Su ve kanalizasyon idaresi kuruldu, suların merkezden yönetimi kalitenin artmasını ve su kesintilerinin azalmasını sağladı	Merkezileşme, ölçek ekonomisi	X	
Planlamacı bulma sıkıntısı ortadan kalktı	Planlamacılık	X	
İl özel idaresinin kaldırılması	Yeniden yapılanma	X	
Köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması	Yeniden yapılanma		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

Belde belediyelerinin kapatılmasının nitelikli personel istihdamı yapılamadığından dolayı olumlu karşılanmaktadır. Belde belediyeler, nitelikli personelin ekonomik ve sosyal yönden ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz görülmektedir. Bu nedenle büyükşehir belediyesinin mali yönden güçlendirilmesi nitelikli personel istihdam edilmesine imkan sağlamaktadır. Yine il özel idarelerinin kaldırılması olumlu görülürken köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması olumsuz görülmektedir. Bunun nedeni köyler her ihtiyacını belediyelerden beklemektedir. Alt yapı yatırımlarının, su ve kanalizasyon ihtiyaçlarının tek elden yapılması olumlu karşılanmaktadır.

4 Numaralı Yönetici ile 18 Haziran 2019 Salı günü saat 11:30 ile 12:00 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasadan önce ilçe ve belde belediyeleri mücavir alanı içerisinde imar planı yapma, yapı ruhsatı verme ve denetleme yetkisi ilçe ve belde belediyelerinde bulunmaktaydı. Mücavir alan dışarısında ise; imar planı yapma, yapı ruhsatı verme ve denetleme yetkisi il özel idareleri tarafından yapılmaktaydı. Bu nedenle yönetimde çift başlılık vardı. Her iki kurumun mali yapısı ayrı bütçelerden oluşuyordu. Bütüncül bakış açısıyla planlama ve denetleme yapılamıyordu. Mücavir alan dışındaki köy yollarının bakımını, onarımını ve tadilatını il özel idaresi tarafından ilgileniyordu. Balıkesir merkezden eski Kepsut yoluna, Köseler köyü, Karaman köy, Köylü köyü, Balıklı köyüne kadar mücavir alan içerisinde bulunuyordu. Yolların bakım ve onarımını il özel idaresi tarafından yapılmıyordu. 6360 sayılı yasadan önce bu tür anlayışla yapılan hizmetlerde yaşanan aksaklıklara örnek vermek gerekirse; 2016 yılında büyükşehir belediyesi tarafından yapımı tamamlanan Susurluk Buzağılık köprüsünün 6360 sayılı yasadan önce hangi kurumun inşa edeceğine yönelik belirsizlik hakimdi. Köprünün bulunduğu Susurluk çayının batı kısmı Susurluk belediyesinin mücavir alanı içerisinde bulunuyordu. Doğu kısmı ise; mücavir alan dışında bulunuyordu. 6360 sayılı yasadan önce görev ve sorumluluk karmaşasından dolayı köprünün yapımı ertelenmişti. 6360 sayılı yasadan sonra köprünün yapımı büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştirilerek ikilik ortadan kaldırılmış oldu.

6360 sayılı yasa ile Balıkesir ili bütün şehir olunca ilçe belediyelerindeki mevcut mezbaha, toptancı hali, itfaiye, katı atık toplama tesisi, terminaller

büyükşehir belediyesi yetkisine geçti. Bunun en önemli avantajlarından biri şudur: Bandırma ilçesinde toptancı hali vardı. Erdek, Manyas ve Gönen’de toptancı hali bulunmuyordu. 6360 sayılı yasa ile büyükşehir olduktan sonra ortak hizmet veren toptancı hali Bandırma ilçesinde açıldı. 6360 sayılı yasadan önce Balıkesir’in körfez bölgesinde bulunan ilçe belediyeleri ve belde belediyeleri mücavir alanı içerisindeki sahiller ve ulaşım ayrı ayrı planlanmaktaydı. 6360 sayılı yasa sonrası büyükşehir belediyesi tarafından 1/100.000 çevre düzenleme planına göre 1/5000 ölçekli nazım imar planı bir bütün halinde yapılmaktadır. 6360 sayılı yasadan önce belediyelerin her biri ayrı ayrı çöp toplama, kanalizasyon ve arıtma tesisleri ile hizmet vermektedir. 6360 sayılı yasadan sonra BASKİ aracılığıyla körfez bölgesine tek tip daha modern arıtma tesisleri planlandı. 6360 sayılı yasadan önce sahillerde bakım ve temizlik görevleri il özel idaresi ile ilçe belediyeleri arasında yetki karmaşasına sebep olmaktaydı. 6360 sayılı yasa ile artık bu karmaşıklık yerini bütüncül yönetim anlayışına devretti.

6360 sayılı yasa ile birlikte nazım imar planı yetkisi bulunan büyükşehir belediyesi gelecek planlamasına devam etmektedir. Yasa ile bu planlamanın şehrimize avantajı İzmir-İstanbul otoyolu bölgesinde bulunan sanayi alanlarından yatırımcılar yatırım amaçlı taşınmazlar almaya başladı. Planlama yapılmasından dolayı yatırımcı geleceği daha iyi görebilmektedir. Çanakkale ve Balıkesir illerinin 1/100.000’lik çevre düzeni planı onaylandı. Bu plana göre; sanayi, ticaret, tarım, ulaşım ağları plan üzerinde belirlendi. Bu planlara göre yatırımcı yatırım yapabilmektedir. Bu planlara göre; artık tüm ilçelerin imar planları bütüncül bakış açısıyla daha uyumlu olabilir. Bu imar planları büyükşehir belediyesi tarafından yapılırken ilçe belediyelerinin mevcut imar planlarının zemin durumları üzerinde görüşmeler gerçekleştirildi. Her bölgenin ihtiyacına göre uygun planlar hazırlandığından büyük çaplı itirazlar olmadan planlar onaylandı.

6360 sayılı yasadan önce her belediye mücavir alanı içerisindeki çöpleri topluyordu. İl özel idarelerinin temizlik işleri bölümü olmadığından mücavir alan dışında köylerde muhtarlığın kendi imkanları ile çöpler vahşi şekilde doğaya atılmaktaydı. 6360 sayılı yasadan sonra tüm kırsal mahallelerdeki çöpler bağlı olduğu ilçe belediyesinin temizlik işleri tarafından aktarma istasyonlarına getirilebiliyor. Buradan büyükşehir belediyesine ait araçlarla şehir merkezindeki katı atık arıtma istasyonunda ayrıştırılarak doğa kirletilmeden depolanıyor. Daha önceden

ilçe belediyeleri tarafından kullanılan vahşi depolama sahaları kapatılarak rehabilitasyon çalışmaları ile yeniden doğaya kazandırıldı. 6360 sayılı yasadan önce toplu taşıma hizmetleri her belediyenin mücavir alan sınırları içinde planlanmaktaydı. 6360 sayılı yasadan sonra büyükşehir belediyesine ait toplu taşıma kurumu tarafından tek bir elden ulaşım planlaması yapılmaktadır.

Tablo 9. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 4 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Susurluk Buzağılık köprüsünün yapılabilmesi	Yetki karmaşıklığı, finansman	X	
Bandırma ilçesinde toptancı hali Erdek, Manyas ve Gönen'in de hizmetine açıldı	Hizmete erişim	X	
Belediyelerin her birinin ayrı ayrı çöp toplama, kanalizasyon ve arıtma tesisleri kurma zorunluluğu ortadan kalktı	Ölçek	X	
Ulaşımın merkezi olarak planlanması	Planlama	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

Ulaşım alanının tek elden hizmetlerin sunulması olumlu görülmektedir. Yasa ile birlikte kırsal mahallelerin birçoğuna toplu taşıma araçları planlanmaktadır. Yine hizmetlerin tek elden yapıldığı alanlardan biri de katı atık ve arıtma tesislerinin bir noktadan toplanması olmuştur. Hizmete erişim açısından yapılan çalışmalar olumlu görülmektedir. Susurluk Buzağılık köprüsü geçmiş yıllarda yetki karmaşasından ve mali yetersizlikten dolayı yapılamamıştır. Ancak 6360 sayılı yasadan sonra inşası gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle yasa olumlu görülmektedir.

5 Numaralı Yönetici ile 18 Haziran 2019 Salı günü saat 13:00 ile 13:30 arasında mülakat yapılmıştır.

Yerel yönetim hizmetlerinin sunulmasında kalitenin arttırıldığına dair örnekler itfaiye biriminde görülmektedir. 6360 sayılı yasadan önce il merkezi ile ilçeler arasında itfaiyecilik alanında önemli derecede farklar bulunuyordu. 2014 yılından sonra ilçeler ve il belediyesi arasındaki fark azalmaya başladı. Büyükşehir olması ile birlikte kapatılan il özel idareden, belde belediyelerinden araç ve ekipmanlar kullanım alanlarına göre; büyükşehir belediyesi birimlerine dağıtıldı. İtfaiye alanında kullanılacak araçlar açısından toplu bir araç kapasitesi oluştu. 6360 sayılı yasadan sonra mali açıdan güçlendirilen büyükşehir belediyeleri donanım bakımından kaynaklarını arttırdı. Söndürme ve kurtarma ekipmanları daha profesyonel araç gereçlerle donatıldı. Daha etkin hizmet ve standartların gelişmesi açısından iyi noktaya gelindiği ifade edilebilir. Büyükşehir olmadan önce ilçe belediyelerine bağlı itfaiye müdürlükleri vardı. 6360 sayılı yasadan sonra itfaiye hizmetleri büyükşehir belediyesi uhdesinde toplandı. Bunun neticesinde tüm şehirde itfaiye hizmetleri alanında standartlık ve bütüncül hizmet anlayışı hakim oldu.

Nitelikli personellerin istihdam edilmesi açısından 6360 sayılı yasanın verimli olduğu söylenebilir. 6360 sayılı yasa ile kapatılan belde belediyelerinde nitelikli personel istihdam etmek zordu. Bütçe imkanı kısıtlıydı. Personel açısından sosyal çevre imkanları kısıtlıydı. Bu nedenle nitelikli personel istihdam edilemiyordu. Ancak 6360 sayılı yasa ile birlikte mali anlamda güçlü yerel yönetimler hem teknolojiyi iyi kullanabiliyor hem de nitelikli personel istihdam edebiliyor. Belde belediyelerinin kapatılmasıyla kaynak israfı önlendi. Bunun yerine daha acil ihtiyaç duyulan alanlara kaynak ayrıldı. İtfaiye hizmetleri olarak vatandaşlarımıza hizmet eden araç ve itfaiye sayımızda önemli bir artış oldu. Artık daha teknolojik araçlarla, daha güvenilir ekipmanlarla hizmet verilmektedir. 6360 sayılı yasanın öncesiyle bugünü sonuçları bakımından kıyaslandığında hayatını kaybeden, yaralanan canlı sayısında ve oluşan maddi hasarlarda ciddi miktarda azalma olduğu görülmektedir. Bu neticenin dayanağı ise; hizmet kalitesinin artması ve itfaiye olaylarına karşı vatandaşların bilinçlendirilmesi olduğu görülmektedir. Artık itfaiye olarak olaylara manevra kabiliyeti yüksek araç-gereçlerle daha hızlı müdahale edilmektedir.

Balıkesir il genelinin tamamında merkez mahallelerden kırsal mahallelere kadar itfaiye hizmetleri yaygınlaştırılmaktadır. Dünyada itfaiyecilik alanlarında en önemli faaliyetlerden biri olan gönüllü itfaiyecilik projesi 6360 sayılı yasa ile birlikte başlatılmıştır. Balıkesir ilinin kırsal mahallelerinden başlatılan bu çalışma büyük öneme sahip olmaktadır. Sındırgı ilçesi Yüreğir mahallesinde gönüllü itfaiye istasyonu açıldı. Bu bölgede yaşayan muhtar ve halka eğitimler verildi. Olası yangın olayına karşı ilk müdahaleyi yapacakları itfaiye aracı temin edildi. 6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyeleri bu çalışmalarını yapamamaktaydı. Araç ve ekipman bulmakta zorluk yaşıyorlardı. Bu projenin Türkiye genelinde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

6360 sayılı yasadan önce her ilçe kendi bakış açısına göre itfaiyecilik hizmetini yürütmekteydi. 6360 sayılı yasadan sonra itfaiyecilik hizmetlerinin büyükşehir belediyesi tarafından bütüncül bakış açısıyla gerçekleştirilmesine imkan sağlandı. İtfaiye hizmetlerine standart ve ortak hizmet anlayışı gelmiş oldu. Teknik donanım kapasitesi gerektiren iş alanlarında bu tür atılan adımlar büyük önem arz etmektedir. Bunun yanında 6360 sayılı yasayla yerel yönetimler mali açıdan güçlendirilerek ciddi imkanlar sağlandı. Kaynakların artırılmasıyla iyi hazırlanan projelerle ihtiyaçlara daha iyi cevap verilmeye başlandı. Büyükşehir olmakla birlikte itfaiye hizmetlerinde araç-gereç kapasitesi bakımından ilçeler daha iyi imkanlarla hizmet almaya başlamış oldu. Böylece itfaiye olaylara karşı daha hızlı müdahale etmektedir. Kamusal harcamalarda bu hizmetlere bağlı olarak artış olmaktadır. Ancak kaynak tüketiminin de kontrol altına alındığı söylenilebilir. Doğru yönde isabetli harcamalar yapılmaktadır. Balıkesir’de itfaiyecilik alanında iyileşmeler olduğu görülmektedir.

Balıkesir ilinde 6360 sayılı yasadan önce bir örnek olarak itfaiye hizmetlerine bakıldığında personel sayısı 78 iken yasadan sonra 642 olmuştur. Araç sayısı yasadan önce il belediyesi itfaiyesinde 20 araç iken yasadan sonra büyükşehir itfaiye hizmetleri bünyesinde 179 araç sayısına ulaşılmıştır. İtfaiye istasyon sayısı 2’den 38’e arttırılmıştır. Yine 2012 yılı içerisinde 1326 itfai olaya müdahale edilmişken 2018 yılı içerisinde 5851 itfai olaya müdahale edilmiştir. Eğitim hizmetleri açısından bakıldığında yasadan önce 6180 kişiye itfaiye eğitimi verilirken yasadan sonra 69.969 kişiye itfaiye eğitimi verilmiştir.

Tablo 10. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 5 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Büyükşehir Belediyesinin kaynakları arttırıldı	Finansal destek	X	
Araç, gereç ve donanımda artış	Kalite ve verimlilik	X	
İl genelinin tamamına itfaiye hizmetleri ulaştırıldı	Ölçek	X	
İtfaiye hizmetlerinin tek elden yapılması	Merkezileşme	X	
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir belediyesinin mali anlamda kaynakları arttırıldığı düşünülmektedir. Buna bağlı olarak araç ve ekipman sayılarının teknolojik olarak kalitesinin ve sayısının arttırıldığı ifade edilmektedir. Bu nedenle 6360 sayılı yasa olumlu görülmektedir. Yine itfaiye hizmetlerinin ilçe belediyeleri sorumluluğunda olmayıp sadece büyükşehir belediye aracılığı ile yapılması olumlu karşılanmaktadır. Belde belediyelerinin kapatılması, nitelikli personel ve kaliteli hizmet açısından olumlu görülmektedir.

6 Numaralı Yönetici ile 20 Haziran 2019 Perşembe günü saat 12:00 ile 12:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasayla Balıkesir ilinin Büyükşehir statüsüne alınmasıyla birlikte yerel yönetimlerin hizmet alanı ve sorumlulukları belirlenmiş oldu. 6360 sayılı yasadan önce Fen İşleri alanında il özel idareleri döneminde yeterince kaynak ayrılmadığından özellikle köylerin yol yapımında aksaklıklar oluşuyordu. 6360

sayılı yasadan sonra büyükşehir belediyesi ile birlikte kırsal mahallelere daha fazla yol yapım çalışması yapılmaya başlandı. Bunun nedeni ise; il özel idarelerinde yol yapımına ayrılan bütçe ile büyükşehir belediyesinde yol yapımına ayrılan bütçe arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Büyükşehir olmakla birlikte yol yapımına ayrılan kaynağın 10 kat arttığı ifade edilebilir. Bunun yanında yasadan önceye kıyaslandığında yolların kalitesi, standartları ve konforu arttırılmaya başlandı. Yine yasayla birlikte kapatılan belde belediyelerinin kısıtlı bütçeleri bulunmaktaydı. Hizmet vermede imkanların kısıtlılığından dolayı sıkıntı yaşanmaktaydı. Ancak 6360 sayılı yasayla birlikte mali açıdan belediyelerin bütçesinin güçlendirilmesi, imkanlarının iyileştirilmesiyle birlikte hizmet götürülemeyen bölgelere daha iyi hizmet verilmektedir.

6360 sayılı yasadan önce il özel idareleri tarafından belediyelerin mücavir alanı dışına hizmet götürülüyordu. Vali, il özel idarelerinin en başında olduğu için daha devletçi olaylara bakabilmekteydi. Büyükşehir olduktan sonra seçilmişler tarafından tüm şehrin ihtiyaçları karşılamaya başlandıktan sonra siyasi bakış açısı ortaya çıktı. Çünkü seçilmiş belediye başkanı seçim kaygısı ile hareket ederken valinin böyle bir kaygısı olmadan hareket edebiliyordu. İl özel idaresindeki yapılan çalışmalarla büyükşehir olduktan sonra yapılan çalışmalar kıyas edildiğinde daha fazla yatırımın yasadan sonra yapıldığı ifade edilebilir.

6360 sayılı yasadan sonra kırsal mahallelerdeki beklentilerin oldukça arttığı görülmektedir. Köy tüzel kişiliği kaldırılarak kırsal mahalleye dönüştürüldü. Ancak kanunda kırsal mahalle tanımına dair net bir açıklamanın olmadığı görülmektedir. Kırsal mahalle muhtarlığının, köy tüzel kişiliğine kıyaslandığında bütçesinin olmadığı ortaya çıkıyor. Kırsal mahalleler 6360 sayılı yasadan önce kendi bütçeleri ile çözüm bulabildikleri sorunları artık büyükşehir tarafından çözülmesini beklemektedir. Büyükşehir belediyesi sorunları çözer anlayışı ile kırsal nüfusu fazla olan şehirlerde hizmetlerin ulaşmasında aksaklıkların olduğu görülüyor. Büyükşehir olmakla birlikte beklentilerin artmasıyla muhtarlardan gelen talepler siyasi kaygılardan dolayı geri çevrilememektedir. Yani bir bölgede yol çalışması yapıldığında trafik yükü ve yoğunluğuna göre olmayıp gelen talebin siyasi durumuna göre hareket edilebiliyor. Bu da ihtiyaçların yerine getirilirken zaruret durumuna bakılmadan kaynaklar yanlış yere yönlendirilebiliyor. Yaşanılan bir olayı anlatmak gerekirse; kırsal mahallenin birine ziyarete gidildiğinde belediye başkanından

vatandaş çocuk parkı talep etmişti. Başkan, vatandaştan gelen çocuk parkı talebine “sizin burada yaşayan çocuk yok.” diye cevap verdi. Ancak vatandaş bayramlarda torunlarının gelmesini öne sürmüştü. Yani bu örnekte olacağı gibi siyasi irade bazen böyle talepleri seçime dayandırarak oy kaygısıyla yapmak durumunda kalabilmektedir.

6360 sayılı yasadan sonra ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasında yetki karmaşasının yaşandığı zamanlar olmuştur. Örnek vermek gerekirse; Bandırma ilçesi kurtuluş caddesinde 2017 yılında asfaltlama çalışması büyükşehir belediyesi tarafından yapılmıştı. Çünkü 6360 sayılı yasa ana arterleri büyükşehir belediyesi sorumluluğunda olduğunu belirtmektedir. Asfaltlama çalışmasından sonra mahkeme, kurtuluş caddesinin sorumluluğunu ilçe belediyesine bıraktı. Burada yasadan dolayı boşluk bulunmaktadır. Bunun nedeni ise; yasa ana arter tanımlamasına açıklık getirmemektedir. Ana yol, cadde, bulvar, meydan gibi teknik terimlerin yasada iyice tanımlanması gerekiyor. Yetki karmaşası yaşadığımız alanlar yasadan kaynaklı sebeplerden dolayı meydana geliyor. Yine aynı sebeplerle büyükşehir belediyesi ana yolları yaptığıında ilçe belediyesi sorumluluğu olan ara yolları yapmadığıında sorumlusu büyükşehir oluyor. 6360 sayılı yasa faydalı bulunabilir ancak yetki karmaşasının giderilmesi önem arz etmektedir.

6360 sayılı yasa ile teknik olarak araç-gereç bakımından büyükşehir belediyesi güçlendirildi. Kaynakların tek bir noktadan toplanmasından dolayı makine parkı ve nitelikli personel sayısında önemli artış yaşandı. İl özel idare dönemine kıyaslandığıında yasadan sonra araç sayısında 10 kat artış yaşandı. Yeni iş makineleriyle teknolojik anlamda gelişmiş araçlarla hizmet vermeye başlandı. GPS sistemi, fen işlerinde 6360 sayılı yasadan sonra ilk defa kullanılmaktadır. Belediyecilik hizmetlerinin rahatladığı ve daha konforlu olduğu fark edilmektedir. GPS sistemi ile artık kazı çalışması, teknolojiden faydalanarak kot farkını otomatik olarak ayarlayan makinelerle yapılmaktadır. 6360 sayılı yasayla kapatılan belde belediyeleri nitelikli personeli ve donanımlı iş araçlarını uhdesinde bulunduramıyordu. Belde belediyeleri imkanlarının kısıtlı olmasından dolayı doğru ve yetkin işler yapamıyordu.

6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce belediyelerin alt yapısının hazırlanması gerekirdi. Büyükşehir belediyesi yasayla birlikte yeni kuruldu. Bununla birlikte fen

işleri birimi de yeni kuruldu. Hem kuruluş yapılanması gerçekleştirildi. Hem de hizmet edilmeye çalışıldı. İl özel idareleri zamanında daha uzun vadeli projeler yapılıyordu. Ancak belediye başkanları 5 yıllığına seçimle geldiği için daha kısa vadeli projeler yapılmaktadır. İhtiyaçların karşılanması için orta ve uzun vadeli planlar yerine kısa ve orta vadeli planlar yapılması gerekiyor. 5216 büyükşehir yasası alt yapı koordinasyon merkezlerinin AYKOME kurulması gerektiğini belirtiyor. 6360 sayılı yasadan sonra büyükşehirde AYKOME birimi kuruldu. İlçe belediyelerinin Telekom, doğal gaz, su, kanalizasyon ve diğer birimlerle koordinasyon sağlanması açısından büyük önem arz etmektedir. Yılın belli dönemleri toplantılar düzenleyerek şehrin paydaşları ile koordine olmayı sağlıyor. Ancak koordinasyon açısından bazen sıkıntıların yaşandığına dair olaylara örnek verilebilir. Balıkesir ili Kepsut ilçesinde daha önce asfaltlama çalışması yapılmıştı. Daha sonra merkezi hükümetin doğalgazı yaygınlaştırmasına dair proje ortaya çıktı. Bunun sonucunda asfaltlama çalışması yapılan alanlarda doğal gaz çalışması gerçekleştirildi. Böylece koordinasyon kurulmasında aksaklık meydana geldi. Kaynakların daha etkin ve verimli kullanılması için orta ve uzun vadeli planların önünün açılması gerekiyor. Denetim mekanizmasının oluşması önem arz etmektedir.

Tablo 11. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 6 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Ana caddelerin ve meydanların bakım, onarım, temizliği v.s. büyükşehir belediyelerine verilmesi	Görev paylaşımında belirsizlik, şehir estetiğinin bozulması, yasada geçen kelimelerin farklı yorumlanması, hizmetten sorumlu yönetim biriminin belirsizliği		X
Araç, gereç ve donanımda artış	Kalite ve verimlilik	X	
Gereksiz hizmet (israf)	Seçim		X
Kırsal mahallelerde daha fazla yol yapım çalışması yapılmaya başlandı. Yolların kalitesi,	Eşitlik, yurttaş taleplerine duyarlılık	X	

standartları ve konforu arttırılmaya başlandı.			
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	
AYKOME biriminin kurulması	Koordinasyon	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6 numaralı yöneticinin 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirmelerine göre; büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasında görev ve sorumluluk alanlarının açıkça belirlenmediği ifade edilmektedir. Belediyelerin siyasi irade tarafından yönetilmesi siyasi kararlarla yönetilmesine sebep olmaktadır. Bu da hizmetlerin seçim kaygısı ile yapıldığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle olumsuz görülmektedir. 6360 sayılı yasa ile kaynaklar arttırılırken kırsal ve merkez mahallelere aynı oranda hizmetler götürülmektedir. Bu da yasaya yönelik olumlu görülmesine neden olmaktadır. belde belediyelerinin kapatılması nitelikli personel istihdamı açısından olumlu görülmektedir. AYKOME biriminin bulunması belediyeler ve kurumlar arasında koordinasyon sağlanmasına imkan tanımaktadır.

7 Numaralı Yönetici ile 26 Haziran 2019 Çarşamba günü saat 17:00 ile 17:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasanın değerlendirilmesi için öncelikle 5216 sayılı kanunun büyükşehir belediyesi görev ve sorumluluklarının ne olduğunu değerlendirmek gerekiyor. Bunun yanı sıra 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası ile uygulamanın nasıl yapılacağını değerlendirmek gerekiyor. Dünyanın en iyi sistemini kurgulasak bile uygulama da hata ve eksiklikler varsa sistemin başarılı olması mümkün değildir. Hata ve eksiklikler arttıkça sistem kötümüş gibi görünür. Sistemin uygulama hatasının olması uçak motoruna 95 oktan benzin koymak gibidir. Kamu mali disiplini sağlamak bu noktada önemlidir. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasası şu dört maddeyi öngörmektedir.

1. Planlı yönetimi öngörüyor.
2. Sistem yönetimini öngörüyor.
3. İç kontrolü ve toplam kalite yönetimini öngörüyor.
4. Ön mali kontrolleri içeriyor.

Bu kanun, planlı yönetimin sistematik bir tanım tasavvurudur. Ön gördüğü uygulamalar maalesef başarıyla uygulanamıyor. Mesela stratejik planlama yapılıyor ancak göstermelik olarak kalıyor. Yani amaca yönelik bir faydası olmuyor. Yöneticiler, planlı yönetim yaptığı zaman elindeki gücü plana teslim ediyor. Güç kaybına uğramış gibi hissediyor. “Bizim bir planımız var. Sizin isteğinizi karşılayamam.” diyemiyor. Bütün yönetim kadrolarını kötü etkiliyor. Yine bütçenin performansa dayalı olması gerekiyor. Uygulamaya geçince keyfiyete dayanmaması lazım. İhtiyaçlar sınırsız, kaynaklar sınırlı olduğu için borç stoku artıyor.

Kurum içindeki iş süreçlerinin etkili, ekonomik ve verimli olduğu sürekli kontrol edilmelidir. Etkililik, verimlilik ve kaynakların doğru kullanılması için kaotik yönetim yerine planlı yönetim tercih edilmelidir. Çünkü kaotik yönetim neyin, ne kadar yapılamadığını saklıyor. Kaotik yönetim; verimsiz, pahalı ve etkisiz bir yönetim oluyor. Kamu mali disiplini yasası etkili, verimli ve çok ileri seviyededir. Ancak uygulaması maalesef yapılamıyor. Yasalar ve yazılı mevzuat geleceği yansıtıyor. Yasaların uygulanması hemen mümkün olmayabilir. Bir eğitim süreci ve bilgi deneyimi gerektirir. Ancak 2003 yılında çıkmış bir yasanın 2019 yılında halen uygulanmıyor olması şaşırtıcıdır.

Sistemlerde hata aramak yerine uygulamalarda hata aramak gerekiyor. Ehliyet ve liyakat sahibi insanlarla çalışmak her zaman önemlidir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesi 2014-2019 stratejik planı incelendiğinde içerisinde Çamlık Tepesi Projesi var mıydı? Emniyet kavşağı var mıydı? Avlu projesi var mıydı? Bunun sonucunda plansızlıktan dolayı yapılan her çalışma borç yükünü artırıyor. Büyükşehir belediyeleri bir önceki yılın bilançosunun 1,5 katı oranında borçlanabilir. Kendi kaynaklarıyla borcunu taksitlerle ödüyor olması gerekir. Türkiye’de enflasyon oranının çıkışlarının en önemli nedeni büyükşehir belediyeleridir. Çünkü çok fazla borçlanıyorlar. Planlı yönetim yapmıyorlar. Performans programını bütçeye dayandırmıyorlar. Kurulu sistemler dünyanın en iyi sistemi olabilir. Uygulamacı hataları sistemi en kötü hale getirebilir. Uygulama hataları büyükşehir belediyesi

algısına yönelik vatandaşı yanıltmamalı. 6360 sayılı yasayı tam manasıyla uygulamadan kötü denilmesi doğru değildir. Bunlar bihakkın uygulanmıyorsa kişisel hatalar vardır.

Etkili, verimli ve planlı çalışmanın temel unsuru tepe yöneticisidir. Bir yerde bir hata varsa önce yönetim hatasıdır. Yönetimin bakış açısı bu mevzuatın uygulandığında faydalı olacağını düşünmeli. Tepe yöneticisi hangi yöne bakarsa herkes oraya bakar. Planlı yönetime bakarsa herkes o hedefe doğru mücadele eder. Bunun için adım adım hareket edilmelidir. Birinci aşamada planlı yönetimi içselleştirip bakış açısını buna göre düzelttikten sonra diğer kademelerde bu bakış açısını benimsetmelidir. İkinci aşamada tepe yöneticisinin personel seçimlerinin bu bakış açısını benimseyen kişilerden olması gerekir. Yani tepe yöneticinin vizyonunu benimsemiş ehliyetli ve liyakatli personeller olmalı. Ara yöneticiler siyaseten getirilen kişiler olmamalıdır. Üçüncü aşamada personeller planlı yönetim, iç kontrol ve mali kontrol alanlarında iyi eğitilmiş olmalı. Dördüncü aşamada ise; personellerin mutlaka performans testlerine tabi olması ve başarılı olması gerekmektedir. Son aşama da ise; kişisel performans testlerini geçseler bile öngörülen plan hedeflerine birim olarak ulaşıp ulaşmadığının hesabı verilmelidir.

Yukarıda bahsedilen hususlar göz önüne alınarak 5018 sayılı yasa bihakkın uygulanırsa sonucunda başarısız olduğunda sistem başarısız denilebilir. 6360 sayılı yasa bize bir teşekkür öngörüyor. 5216 sayılı yasa bu sistemde büyükşehir belediyesinin ne yapacağını ifade etmektedir. Bu belirtilen aşamaları uygulayan stratejik plan ve performansa dayalı bütçe oluşturulursa başarıdan bahsedilebilir. Örnek verecek olursak Manisa büyükşehir belediyesi 2015 yılında bütçe performansında başarılı belediyeler arasında birinci seçildi. Balıkesir ilinin 6360 sayılı yasadaki öncesi ve sonrası aşamasında mukayese yapılması gerekirse öncelikle bu aşamaların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine karar verilmeli. En nihayetinde 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirme ancak o zaman yapılabilir.

Tablo 12. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 7 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Stratejik planda olmayan projelerin yürütülmesi devam etti	Planlama		X
Büyükşehir belediyeleri bir önceki yılın bilançosunun 1,5 katı oranında borçlanabilir.	Mali yönetim, Ulusal kalkınma		X
Etkili, verimli ve planlı çalışmanın temel unsuru tepe yöneticisidir.	Planlı Yönetim		X
Stratejik yönetime uygun davranma	Stratejik Planlama		X
5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Yasasına Uygun Yönetim	Planlı Yönetim		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 7 numaralı yöneticinin değerlendirmeleri tabloda gösterilmektedir. 5018 sayılı kamu mali yönetimi ve kontrol yasasına uygun yönetim anlayışını tam manasıyla yerine getirmeden yasaya yönelik değerlendirme uygun görülmemektedir. Stratejik yönetimin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu plan çerçevesinde hareket edilirse belediyeler borçlanmayı planlı şekilde yerine getirecektir. Stratejik yönetime uygun hareket edilmediğinden sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle tepe yöneticinin önemli rolü bulunmaktadır.

8 Numaralı Yönetici ile 27 Haziran 2019 Perşembe günü saat 18:00 ile 18:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa, imar açısından değerlendirildiğinde il genelinde plan bütünlüğünü sağlamaktadır. 6360 sayılı yasadaki önce ilçe belediyeleri mücavir

alanları içerisinde imar konusunda ve diğer yerel hizmetlerde yetkiliydi. 6360 sayılı yasadan önce Edremit ilçesinin plan yapma yetkisi ayrıydı. Hemen yanında bulunan belde belediyesi olan Akçay'ın farklıydı. Böyle olunca her belediye kendi içerisinde planlama yaptığında bütüncül hizmet anlayışı olmuyordu. Bu nedenle her belediye kendi içerisinde küçük planlar yapıyordu. Otogar, Pazar yerleri gibi alanları mücavir alanları içerisinde kurmaya çalışıyorlardı. Aslında bu belde belediyelerini ayıran çok uzak mesafeler olmuyordu. Yani iki belde arasında bir yol ve cadde ayrımı bulunuyordu. Birbirini karşılamayan planlar olduğundan dolayı bütünlük sağlamada zorluk yaşıyorlardı. Bundan dolayı 6360 sayılı yasa ile birlikte plan yapma yetkisi yani 1/5000'lik planlar büyükşehir belediyelerinin sorumluluğuna verildi. Ana planlama esasları büyükşehir belediyeleri tarafından belirlenmeye başlandı. Her ilçeye uyumlu bir bütüncül plan belirlendi. Bu planlamaların ana ilkeleri, büyükşehir belediye meclisi tarafından ortak belirlendi. 1/5000'lik planlamalar onay aldıktan sonra 1/1000'lik planların yapılma yetkisi ilçe belediyelerine verildi. 6360 sayılı yasanın en önemli getirisi planlarda bütünlük olduğudur.

6360 sayılı yasa birbiriyle çözülmesi gereken hususların bir arada değerlendirilmesini sağladı. Bütüncül hizmet anlayışı açısından yasanın belirttiği içme suyu ve alt yapı sorunlarının çözümü BASKİ üzerinden büyükşehir belediyesine verilmesi önemliydi. Arıtma hizmetlerinin, alt yapı yatırımlarının, dere ıslahlarının v.b. bütüncül çözülmesi gerekmektedir. 6360 sayılı yasanın düzeltilmesi gereken tarafı ise, İstanbul ve Kocaeli örneğinin Türkiye'ye yansıtılmasıdır. Bu illerde hiçbir şekilde köy bulunmamaktadır. Ancak Balıkesir gibi coğrafyasının büyük olduğu ve kırsal alanlarının fazla olduğu yerlerde köylerin tüzel kişilikleri kaldırılınca sorun oluşmaktadır. Yani köydeki muhtarlar, şehir merkezindeki muhtarlar bir olunca hizmetlerde aksaklık oluştu. 6360 sayılı yasadan önce köyde muhtarlar mezarlıkların bakımını ve irili ufaklı sorunlarını çözüyordu. Kırsal alanların yoğun olduğu büyükşehirlerde köylerin tüzel kişilikleri verilmesi gerekiyor. Köy muhtarlıklarının büyükşehir yasası içerisinde aktif görev yapmaları için önlerinin açılması önem arz etmektedir.

6360 sayılı yasayla etkin hizmet verildiğine dair örnek vermek gerekirse; çöplerin kaynağında toplanması görevi ilçe belediyelerine veriliyor. Daha kapsamlı çalışma gerektiren çöplerin bertaraf edilmesi görevi büyükşehir belediyelerine

bırakılıyor. 6360 sayılı yasa bütüncül bir hizmet anlayışının olması gerektiğini hedeflemektedir. Ancak 2014-2019 yılları arasında bu hedeflere tam anlamıyla ulaşıldığı söylenememektedir. Çünkü imar alanında planlamaların bitirilmesi gerekiyordu. Bu üst ölçekli planlamalar bitirilemedi. Bu tamamlanamayan üst ölçekli planlar nedeniyle alt ölçekli planları ilçe belediyeleri tamamlayamadı. Bu nedenle arsa üretimi sağlanamadı. Bu sorunun zamanla üst ölçekli planlamalar yapıldığı takdirde çözüme ulaşması mümkündür.

6360 sayılı yasa ile birlikte ulaşım alanındaki görev ve sorumluluklar büyükşehir belediyesine verildi. 6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyeleri mücavir alanları içerisinde ulaşım hizmeti veriyorlardı. Bu yasadan sonra büyükşehir belediyeleri kırsal mahallelere de ulaşım aracı tahsis etti. Kırsal mahalleler belediye hizmetlerine kavuşmuş oldu. 6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyelerinin veya il özel idarelerinin bu hizmeti vermesi zordu. Yasa, kırsaldaki mahallelerle merkezdeki mahallelerin aynı konumda olduğunu ifade etmektedir. Merkezde yaşayan mahalle sakini hangi hizmeti alıyorsa kırsalda yaşayan mahalle sakininin de aynı hizmeti alması gerektiği öngörülmektedir. Şu anda tam anlamıyla kırsal mahalleler aynı hizmeti göremese de bu yönde adımların atıldığı ifade edilebilir.

6360 sayılı yasadan sonra yetki karmaşası yaşanan alanlara değinmek gerekirse; yasa ana yolları, meydanları büyükşehir sorumluluğuna bırakıyor. Büyükşehir belediyesi ilçe ara yollarını bağlayan ana yolları, meydanları düzenliyor. Ancak ilçe belediyesi ara yollarda çalışma yapmadığı zaman sorun oluşuyor. Vatandaş hizmeti alıp almadığına bakmaktadır. Görev ve sorumluluğun hangi belediyede olduğuna doğal olarak bakılmamaktadır. Belediyeler arası koordinasyon olduğunda yasa, faydalı olabilir. 6360 sayılı yasayla kaynaklar etkin ve verimli kullanılmaktadır. Örnek verecek olursak; Susurluk buzağılık köprüsü 2015 yılında büyükşehir belediyesinin inşa etmesi ile hizmete girdi. Maliyet açısından pahalı olduğu için köprünün yapımı tamamlanamıyordu. Aynı zamanda köprü ulaşım açısından birçok mahalleyi birbirine bağlıyor. Bu nedenle kaynakların etkin ve verimli kullanılarak bu hizmetin büyükşehir tarafından gerçekleştirildiğine örnek verilebilir. Kırsal mahallelerde karla mücadele, yol yapımlarında merkezi yönetimin yetmediği durumlarda büyükşehir belediyesi devreye giriyor. Bu da kaynakların etkin ve verimliliği açısından önem arz ediyor. 6360 sayılı yasayla merkez mahallelerin su faturalarında artış olmadı. Kırsal mahalleler vergi ve su indiriminden

yasasının belirlediği çerçevede indirimli kullanıyorlar. Büyükşehir yasasının halen daha nimetlerinden faydalanılmaktadır. Kırsal mahalleler emlak vergilerini eski değer üzerinden ödemektedir. Şu anda yasanın getirdiği külfetlerle karşılaşılmadı. Ancak ileride karşılaşıma ihtimali yüksek gözükmektedir.

Tablo 13. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 8 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Ana caddelerin ve meydanların bakım, onarım, temizliği v.s. büyükşehir belediyelerine verilmesi	Görev paylaşımında belirsizlik, yasada geçen kelimelerin farklı yorumlanması		X
Su ve kanalizasyon idaresi kuruldu, suların merkezden yönetimi kalitenin artmasını ve su kesintilerinin azalmasını sağladı	Merkezileşme, ölçek ekonomisi	X	
Susurluk Buzağılık köprüsünün yapılabilmesi	Yetki karmaşıklığı, finansman	X	
Köylerin kaldırılması, köy içinde çözülmesi gereken sorunların merkeze bırakılmasına neden oluyor	Merkezileşme		X
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	
Çöplerin bertaraf edilmesi görevi büyükşehir belediyelerine bırakılıyor.	Ölçek, uzmanlaşma	X	
Kırsal alana ulaşım aracı tahsis etme	Hizmette eşitlik	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirilmiştir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 8 numaralı yöneticinin değerlendirmelerine göre; büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasında görev ve sorumluluk alanlarının açıkça belirlenmediği ifade edilmektedir. Susurluk buzağılık köprüsünün yetki ve görev karmaşasından dolayı inşa edilemediği ifade edilmektedir. Su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek elden yapılması hizmetlerde kaliteyi arttırdı. Yine yasayla köylerin kaldırılması olumsuz görülmektedir. Bunun nedeni kırsalda yaşayan her sorunun çözümü belediyelerden beklenmektedir. Kırsal alana kadar toplu taşıma araçlarının tahsis edilmesi olumlu karşılanmaktadır. Belde belediyelerinin kapatılması nitelikli personel istihdamı açısından olumlu görülmektedir. İlçe belediyelerinin topladığı büyükşehir belediyesi tarafından bertaraf edilmesi olumlu değerlendirilmektedir.

9 Numaralı Yönetici ile 28 Haziran 2019 Cuma günü saat 17:00 ile 17:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olduktan sonra Balıkesir’de hizmetlerin tek elden toplanması maliyeti düşürdü ve hizmet kalitesini arttırdı. 6360 sayılı yasadan önce özellikle içme suyu açısından bakıldığında kaliteli su sıkıntılıydı. Büyükşehir ile birlikte Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi kurulduktan sonra arıtma tesisleri il mülki sınırları içerisinde her yere yapılmaya başlandı. Örnek vermek gerekirse; Sındırgı ilçesi Gölcük beldesiyken su sorunlarıyla çok fazla karşılaşılıyordu. İçme sularında sık sık kesinti yaşanıyordu. BASKİ kurulduktan sonra pompa cihazları takılarak teknik anlamda güçlendirildi. Su kesintilerinin büyükşehir olduktan sonra en az seviyeye indiği söylenebilir.

6360 sayılı yasa; belediyeçilik hizmetlerinin esasını oluşturan alt yapı, kanalizasyon, içme suyu, ulaşım, imar ve planlama gibi büyük ölçekli çalışmalarını büyükşehir belediyelerine vermektedir. Böylece temel hizmetlerin yapımında bütüncül anlayış ortaya konulmaktadır. İl özel idareleri yürütmesinin en başında il mülki amiri olan Vali bulunuyordu. Valinin siyasi sorumluluğu olmadığı için hizmet etme anlayışı farklılık arz ediyordu. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir belediyesi ilçe belediyeleri ile koordinasyon sağlamak zorunda kalıyor. İlçe belediyelerinde yerel hizmetlerin yürütülmesinde aksaklıklar oluştuğunda büyükşehir belediyesi koordine etme yetkisinde olduğu için yetki devirleri yapılabilir. Bu nedenle hizmetlerde koordinasyon sağlamanın önü yasayla birlikte açılmış oluyor.

İl özel idarelerinin aktif olduğu dönemlerde il genel meclisleri bulunuyordu. Temsil noktasında incelendiğinde il genel meclislerine ilin meclisleri denilmeyebilir. Çünkü belediye sınırları içerisinde bulunan vatandaşlar il genel meclisi için oy kullanabiliyorlardı. Büyükşehir belediyesi olduktan sonra büyükşehir belediye meclisinde her ilçe nüfusu oranınca temsilci gönderilebiliyor. Bu da temsili demokrasiyi güçlendirmektedir. İl genelinde bir sinerji oluşturarak katılımcı belediyecilik anlayışıyla vatandaş odaklı hizmet getirildi. Yasadan sonra ilçeler kendi sınırları içerisinde yapılacak çalışmalarla ilgili büyükşehir meclisinde görüş belirtebiliyor. Örnek vermek gerekirse; Ayvalık ilçesi belediye hizmetleri hususunda görüşlerini büyükşehir belediye meclisinde rahatlıkla dile getirebiliyor. Geçtiğimiz dönem imar uygulamaları hususunda Ayvalık ilçesi ret oyu verebilmişti.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetki dağılımı açısından konu incelendiğinde; Balıkesir il genelinde bazı yerel hizmetlerde yetki devirleri yapıldı. Örnek verilmesi gerekirse; cenaze defin işlemleri ilçe belediyelerine 2014 yılında devredildi. Mezarlık bakım ve temizlik işlemleri 2016 yılında büyükşehir belediyesine devredilmişti. Şimdi yeniden mezarlık bakım ve temizlik işlemleri ilçe belediyelerine devrediliyor. Balıkesir büyükşehir belediyesi, yüzölçümü bakımından geniş coğrafyada bulunmaktadır. Bu nedenle yerinden hizmet anlayışı çerçevesinde mezarlıkların bakım ve temizliği görevi ilçe belediyelerine devredildi. Balıkesir il genelinde 20 ilçe içerisinde 1130 adet mezarlık bulunuyor. Coğrafi yapının geniş olması nedeniyle hizmetlerin ulaştırılması zor olmaktadır. Büyükşehir belediyesi olmaya yönelik ilk çalışmalar ülkemizde 80'li yıllarda başladı. Metropol kentlere yönelik yani iç içe geçmiş şehirler için yapılmış bir yasal çalışmaydı. Yasanın halen ana mantığında iç içe geçmiş şehirler bulunuyor. Balıkesir gibi nüfusu geniş alana yayılmış şehirler için uyumlu olması zor gözüküyor. Bu nedenle 6360 sayılı yasa coğrafi yapısı büyük olan şehirler düşünülerek yeniden revize edilebilir.

6360 sayılı yasadan sonra ilçe belediyeleri ile koordinasyon sağlanması açısından bazı aksaklıkların yaşandığı söylenebilir. Bunun temel nedeni görev ve yetki sorumluluğunun oluşturduğu aksaklıklardır. Büyükşehir belediyesi görev ve yetki sorumluluğuna bırakılan ana arterler, meydanlar, bulvarların net bir tanımlanmasının yasada belirtilmediğinden dolayı sıkıntılar yaşanabiliyor. İlçelerin güzide meydanlarının sorumluluğunun büyükşehir belediyesi uhdesinde olması

özellikle sıkıntı oluyor. İlçe belediyeleri yaptığı hizmetlerle ilçesinin en gözde yeri olan meydanlarda çalışmalar yaparak halkın gönlüne girmek istiyor. İlçe belediyeleri en önemli meydanın neden sorumluluğu altında olmadığına yönelik sitemlerde bulunabiliyor. Yani ilçe belediyeleri de meydan çalışmalarında öne çıkmak isteyebiliyor. Bu nedenle yasal düzenleme yapılarak ana arter, meydan, cadde, bulvar tanımlanması net bir şekilde açığa kavuşturulmalıdır.

Balıkesir konumu itibariyle Ege ve Marmara denizlerine yakınlığı ile öne çıkıyor. Ayvalık, Burhaniye, Edremit, Erdek gibi yaz turizminin etkili olduğu ilçelerde kış nüfusuna göre yaz nüfusu oldukça fazla oluyor. İlçe belediyeleri kullanılan su miktarınca belli oranlarda bedel almaktadır. İlçe belediyeleri 12 ay boyunca katı atık bedeli almak istiyor. Ancak büyükşehir belediyesi sadece yaz aylarında ödemeyi öngörüyor. İlçe belediyeleri 12 ay hizmet ettiğini öne sürerek katı atık bedelini 12 ay boyunca almayı talep ediyor. Bu da ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında sorunların oluşmasına yol açıyor.

6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyeleri ve belde belediyeleri imar planlamalarını kendi imkanlarıyla yapmaktaydı. Bu nedenle planlama yapabilecek bütçeleri, teknik personelleri yeterli değildi. Mali ve teknik yetersizliklerden dolayı aksaklıklar oluşuyordu. Yine her ilçe belediyesinin veya belde belediyesinin imar konusundaki bakış açısı farklıydı. Büyükşehir belediyesi olduktan sonra bütüncül bakış açısı sağlandı. Büyükşehir olduktan sonra mali açıdan yaşanan gelişmeler değerlendirildiğinde; ilçe belediyelerine gönderilen bazı ücretler büyükşehir belediyesi çatısı altında toplanmaya başladı. Bunun sonucunda ilçe belediyeleri “bize gönderilecek paralar büyükşehir belediyesine gönderiliyor.” diyerek sitemde bulundular. Dolayısıyla ilçe belediyeleri birçok hizmetin gerçekleştirilmesini büyükşehir belediyesinden bekliyorlar.

Büyükşehir olmakla birlikte ilçe belediyelerinin tahsis ettiği emlak vergilerinde oldukça artışın olduğu söylenebilir. Bunun yanında Balıkesir, gayrimenkul fiyatlarının en fazla artış gösterdiği il oldu. Kaliteli hizmet açısından değerlendirildiğinde; 6360 sayılı yasanın önemli katkısının olduğu ifade edilebilir. Sıkıntı yaşanan alanlar genelde coğrafi şartlardan dolayı yönetsel zorluklardır. Bir de koordinasyon açısından düzenlemeler yapılabilir. Mesela sahil şeritlerinin kullanımını için büyükşehir belediyeleri protokolle maliye hazinesinden talepte

bulunuyor. Burada sahil şeridinin kullanımı için büyükşehir belediyesi kiralayabiliyor. Çünkü maliye hazinesi kiralama için önceliği büyükşehir belediyesine veriyor. İlçe belediyelerine devretmiyor. Bu nedenle kıyı sahil alanlarında düzenlemeler yapılabilir.

Tablo 14. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 9 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Ana caddelerin ve meydanların bakım, onarım, temizliği v.s. büyükşehir belediyelerine verilmesi	Görev paylaşımında belirsizlik, şehir estetiğinin bozulması, yasada geçen kelimelerin farklı yorumlanması, hizmetten sorumlu yönetim biriminin belirsizliği		X
İlçe belediyelerin tahsil ettiği emlak vergisinde artış	Mali Yönetim		X
Su ve kanalizasyon idaresi kuruldu, suların merkezden yönetimi kalitenin artmasını ve su kesintilerinin azalmasını sağladı	Merkezileşme, ölçek ekonomisi	X	
İlin ortak hizmetlerinde il düzeyi merkezileşme	İl düzeyi merkezileşme	X	
Belde belediyeleri kapatılması	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	
Daha önce valiye verilmiş olan yetkilerin belediyeye geçmesi	Koordinasyon	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 9 numaralı yöneticinin değerlendirmelerine göre; büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasında görev ve sorumluluk alanlarının açıkça belirlenmediği ifade edilmektedir. İlçe belediyelerinin tahsil ettiği emlak vergilerinde artış yaşanmaktadır. Su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek elden yapılması olumlu görülmektedir. Yine ilin genel sorunlarının tek elden çözüme gidilmesi olumlu karşılanmaktadır. Belde belediyelerinin kapatılmasının nitelik personel istihdam sağlayamaması ve sorunları çözmede yetersiz kalması nedeniyle yasa olumlu görülmektedir. İl genelinde bütüncül çalışmaların sağlanması açısından yetkilerin belediyede toplanması olumlu değerlendirilmektedir.

10 Numaralı Yönetici ile 02 Temmuz Salı günü saat 17:00 ile 17:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce her belediye mücavir alanı içerisinde ulaşım hizmetlerini yapmakla yetkiliydi. Mücavir alanı dışında ulaşım hizmetleri ise; il trafik komisyonu tarafından gerçekleştirilmekteydi. Yine ulaştırma bakanlığı şehirlerarası ulaşım hizmetlerini gerçekleştirmekle görevliydi. Yani ulaşım hizmetleri 3 farklı kurumun yetki ve sorumluluğu alanı içerisinde bulunmaktaydı. 6360 sayılı yasadan sonra 20 ilçenin trafik komisyonları ve tüm ulaşım sistemleri tek bir elden büyükşehir belediyesine devredildi.

Yetki devrinin büyükşehir belediyesine verilmesiyle birlikte 20 ilçenin ulaşım sorunları da devredilmiş oldu. Bakanlık, Valilik ve Belediye tarafından gerçekleştirilen çalışmalar büyükşehir belediyesi uhdesine bırakıldı. Bu devir işlemleriyle gelen iş yükü yeni personel ihtiyacının oluşmasını sağladı. Yasadan önce 8 kişilik il komisyonları valilik aracılığıyla her ay gerçekleştiriliyordu. Yasadan sonra ise; UKOME ile birlikte her ilçeden tüm kurum-kuruluşların paydaşlarının katıldığı 43 kişilik toplantılar her ay gerçekleştirilmeye başlandı.

6360 sayılı yasadan sonra ortaya çıkan en önemli sorunlardan biri de yasadan önce ilçe belediyelerinin ulaşım ile ilgili yapmış olduğu çalışma dosyaları hakkında iletişim sorunu oluştu. Yani ticari taksilerin özlük hakları, sicil dosyaları hakkında genel bilgi ortada bulunmuyordu. Yerelde sağlanan hizmetlerin tek bir elden sağlanması açısından ihtiyaç analizleri kısa sürede tamamlanamadı. 6360 sayılı yasanın Balıkesir için dezavantajları bulunmaktadır. Balıkesir ilinin yüzölçümünün geniş coğrafyaya sahip olması yolcuların oturarak ulaşım yapmasını

zorlaştırmaktadır. Balıkesir ilinde diğer büyükşehirlerde olduğu gibi ayakta yolcu taşınması oldukça zordur. Çünkü Balıkesir’de ilçeler arası mesafe uzak mesafelerdedir. Yani ulaşım hizmetlerinin Kocaeli ve İstanbul pilot bölgelerine uygun olarak yapılmasının imkanı bulunmamaktadır.

Balıkesir ilinin yöresel özelliklerine uygun şekilde ulaşım planlarının yapılması gerekmektedir. Çünkü Balıkesir’de yaz aylarında turizme bağlı olarak artan nüfus oranı yolcu kapasitesini de artırmaktadır. Özel ulaşım araçlarının yoğunluğu tek elden ulaşım hizmetlerinin yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu sorunun çözümüne örnek vermek gerekirse; ABD’de ulaşım hizmetleri kamulaştırılarak bütüncül bakış açısı sağlanmıştır. Ulaşımında kamulaştırma yapılarak bütüncül anlayışla hizmetlerin sağlıklı yapılması sağlanabilir. Böylece kaynaklar daha verimli, ulaşım araçları daha etkin kullanılabilir.

Türkiye’de toplu taşıma kanunun olmaması her ilin kendine has sorunlarını ortaya çıkarmaktadır. 6360 sayılı yasanın içeriğinde yetki çatışması gözükmesine de uygulamada sıkıntılar yaşanmaktadır. Örnek vermek gerekirse; Erdek ilçesinde bulunan feri iskelesi yıllarca Erdek Belediyesi tarafından işletilmekteydi. Bu iskelenin yapımı büyükşehir olmadan önce kaçak olarak inşa edilmişti. 6360 sayılı yasadan sonra iskelenin işletilmesi büyükşehir belediyesi yetkisine dahil edildi. İlçede alternatifi olmayan bu iskelede yetki ve koordinasyon sorunları yaşanmaya başladı. Özellikle o bölgede yapılacak çalışmalarla ilgili Erdek Belediyesi kaçak yapı olduğunu ifade ederek şerh koyulması gerektiğini öne sürmektedir.

Büyükşehir belediyesi olmakla birlikte kıyı sahil şeridi düzenlemeleri noktasında kalitenin arttığı ifade edilebilir. Kıyı düzenlemeleri, işletme izinleri tek elden büyükşehir aracılığıyla yapılmaya başlandı. Özellikle deniz taksi ulaşımı sağlanmasıyla birlikte adalar bölgesinde ulaşım sorunu azaltılmaya çalışıldı. Deniz sefer saatlerinin arttırılmasıyla birlikte özellikle deniz ulaşımında mağduriyetler giderilmeye çalışıldı. Yine toplu taşıma araçları engelli uyumlu, klimalı, teknolojik donanımlı hale dönüştürüldü. Özel toplu taşıma araçlarının bu teknik donanımlara sahip olması için araçların dönüşümüne destekler verildi. 6360 sayılı yasayla birlikte büyükşehir belediyesinin yetkileri ve sorumlulukları çerçevesinde bu tür çalışmalar gerçekleştirildi.

Tablo 15. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 10 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Tüm ulaşım sistemleri tek bir elden büyükşehir belediyesine devredildi.	Merkezileşme	X	
İlçe belediyelerinin ulaşım ile ilgili yapmış olduğu çalışma dosyaları hakkında iletişim sorunu	Koordinasyon		X
Balıkesir ilinin yüzölçümünün geniş olması	Hizmetlere ulaşım		X
Türkiye’de toplu taşıma kanununun olmaması	Yasal eksiklikler		X
Kıyı sahil şeridi düzenlemeleri noktasında kalitenin arttığı	Kalite, verimlilik	X	
Toplu taşıma araçları engelli uyumlu, klimalı, teknolojik donanımlı hale dönüştürüldü	Kalite, verimlilik	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirilmiştir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 10 numaralı yöneticinin görüşleri incelendiğinde; toplu taşıma hizmetlerinin tek bir elden yapılması olumlu görülmektedir. Teknolojik imkanlara sahip toplu taşıma araçlarının artması nedeniyle yasa olumlu karşılanmaktadır. Yine toplu taşıma yasasının ülkemizde henüz olmaması olumsuz değerlendirilmektedir. Balıkesir’in yüzölçümünün geniş olması hizmetlerin ulaştırılmasında sıkıntı oluşturmaktadır. Yine yasa ile kıyı sahil düzenlemelerinin tek elden yapılması olumlu görülmektedir.

11 Numaralı Yönetici ile 12 Temmuz Cuma günü saat 14:30 ile 15:00 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce zabıta hizmetleri belediye mücavir alanı içerisindeki yerel yönetimlere aitti. Her belediye mücavir alanı içerisinde zabıta hizmetleri vermekteydi. Zabıta biriminin görev ve sorumluluğuna giren konularda ilçe belediyeleri ve il belediyesi çözüm üretmekteydi. Belediye mücavir alanı dışında bulunan ve il özel idaresinin görev ve sorumluluğundaki yerleşim yerlerinde zabıta hizmetleri verilmemekteydi. Özellikle kırsal mahallelerde yaşanan sorunlar valilik aracılığı ile çözüme kavuşturulmaktaydı. 6360 sayılı yasa ile birlikte zabıta hizmetleri il mülki sınırları içerisinde bulunan her yere verilmeye başlandı. Büyükşehir belediyesi sorumluluğuna il mülki sınırları içerisinde bulunan ana yollar, caddeler, meydanlar, bulvarlar verilmektedir. İlçe belediyelerinin sorumluluğuna ise; ilçe mülki sınırları içerisinde bulunan ara yollar, sokaklar verilmektedir. 6360 sayılı yasa ile birlikte kırsal mahallelere kadar zabıta hizmetleri götürülmektedir.

Balıkesir ili merkezde 2 yeni ilçeye ayrılmaktadır. Yeni kurulan ilçe belediyeleri Karesi ve Altı Eylül olarak belirlenmiştir. Yasa çıkarılmadan önce pilot bölge olarak Kocaeli ve İstanbul örnek gösterildi. Ancak Kocaeli'nde merkezde sadece bir yeni ilçe kurulmuştur. Balıkesir ilinde ise; 2 yeni ilçe kurulmuştur. 6360 sayılı yasa Balıkesir ili için uygun olmamaktadır. Çünkü Balıkesir ilinin ilçeleri arasındaki mesafe oldukça uzak konumdadır. Ancak Kocaeli için bu mesafenin daha kısa olduğu görülmektedir. Kocaeli ilinin bir ucundan diğer ucuna uzaklığı en fazla 90 kilometredir. Bu nedenle hizmetlerin ulaştırılmasında daha az zorluk yaşanmaktadır.

Zabıta hizmetleri bakımından incelendiğinde her belediyenin farklı yöntemlerle hizmet anlayışının olduğu bilinmektedir. Belediyeler, seçimle görev yapılan yerel yönetim alanlarıdır. Zabıta birimi, belediye başkanına güçlü olduğunu hissettiren önemli birimlerin başında gelmektedir. Siyasetin en fazla etkin olduğu kurumlar belediyelerdir. Bu nedenle yasaların tam manasıyla uyulması oldukça zordur. 6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce de bu konuda sıkıntılar yaşanmaktaydı. Çünkü zabıta birimi tarafından alınan bir karar, siyasi sebepler nedeniyle tekrar gözden geçirilmektedir.

Büyükşehir belediyesi olmakla birlikte zabıta birimine ait olan bazı görevler büyükşehir belediyesi sorumluluğuna verilmektedir. Yasadan önce her ilçe belediyesinin trafik hizmetlerine yönelik çalışmaları birbirinden farklı durumdaydı. Yasadan sonra büyükşehir belediyesine verilen bu görevler tek bir elden yürütülmeye başlandı. Yine il mülki sınırları içerisindeki toplu taşımanın sorumluluğu zabıta birimine verildi. Bununla birlikte ilçe belediyelerinin görev ve sorumluluğu azaltılırken büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı genişletilmiştir.

Zabıta hizmetleri ile ilgili düzenlenecek emir ve yasaklar halen 2007 yılında çıkarılan zabıta yönetmeliği ile yürütülmektedir. 6360 sayılı yasa ile 2014 yılından itibaren kurulmaya çalışılan sistem, 2007 yılında çıkarılan mevzuat ile yönetilmeye çalışılmaktadır. Öncelikle bu mevzuatın revize edilerek günümüz şartlarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bu yasal çalışmalar yapılırken saha da yaşanan sıkıntılar göz ardı edilmeden gerçekleştirilmelidir.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi arasında yaşanan koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası sorunu zaman zaman ortaya çıkmaktadır. Bunun sebebi ise; her belediyenin farklı yöntemlerle uygulamada bulunmasıdır. Özellikle büyükşehir belediyesi zabıta birimi olarak ana caddelerde seyyar satışa izin verilmezken, ilçe belediyesi ara sokaklarda seyyar satışa izni vermesi ile sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Bunun nedeni belediye başkanlarının siyasi olması nedeniyle seçim kaygısı ile seyyarları görmezden gelmesidir. Büyükşehir belediyesi zabıta biriminin ilçe belediyeleri üzerinde hiçbir şekilde yaptırım gücü bulunmamaktadır.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasında yetki karmaşasından dolayı yaşanan bir diğer sorun ise; görev alanlarının bitişik mesafelerde olmasından kaynaklanmaktadır. Edremit ilçesinin Akçay mahallesinde bulunan sahil bandının denizden caddeye kadarki 2 metrelik mesafedeki alan büyükşehir belediyesi sorumluluğu alanındadır. Bu sahil bandının bir yarısı ilçe belediyesinde diğer yarısı büyükşehir belediyesi sorumluluğunda bulunuyor. Büyükşehir'in sorumluluk alanına geçmesi gerektiğinde denizi aşması gerekiyor. İlçe belediyesi sorumluluğu alanından geçmek uygun olmaması nedeniyle zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır.

Büyükşehir belediye meclisi uygun gördüğünde görev ve yetki devretmeye yönelik yasal düzenleme yapabilmektedir. Bu nedenle bazı görev ve yetkiler özellikle büyükşehir tarafından gerçekleştirilmesi güç olduğunda ilçe belediyelerine

devredilmektedir. Ayvalık ilçesinin sadece bir caddesi bulunmaktadır. Bu tek caddenin yetki sorumluluğu büyükşehir belediyesi olduğundan dolayı ilçe belediyesinin önemli kaynağı azalmaktadır. Ana cadde üzerinde bulunan ticarethanelerden alınacak reklam ve pano gelir kaynağı azaltıldığında ise; ilçe belediyesinin mali kaynağı sıkıntı oluşturmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde; 6360 sayılı yasanın şehirlerin coğrafi, kültürel ve nüfus özelliklerinin iyi analiz edilerek yapıldığı söylenememektedir. Bu yasanın yeniden incelenerek eksik veya boşluk olan alanlarında düzenleme yapılması gerekmektedir. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyeleri arasındaki görev ve yetkilerin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Zabıta hizmetlerinin ilçelere ayrılması nedeniyle etkin ve verimlilik sağlanamamaktadır. Büyükşehir belediyesinin, koordinasyonun başı olması nedeniyle yetki karmaşasına imkan vermeden sorunların yasal olarak yeniden düzenlenmesi gerekir.

Tablo 16. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 11 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Zabıta hizmetleri il mülki sınırları içerisinde bulunan her yere verilmeye başladı.	Merkezileşme, Ölçek	X	
İlçe belediyelerinin görev ve sorumluluğu azaltılırken büyükşehir belediyesinin sorumluluk alanı genişletildi	Yetki dağılımı		X
Balıkesir ilinin yüzölçümünün geniş olması	Hizmetlere ulaşım		X
Her belediyenin farklı yöntemlerle uygulamada bulunması	Uygulamadaki eksiklikler		X
Görev alanlarının bitişik mesafelerde olması	Sorumluluk alanı		X
Zabıta hizmetlerinin ilçelere ayrılması nedeniyle etkin ve verimlilik sağlanamamaktadır	Kalite, verimlilik		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 11 numaralı yöneticinin görüşleri incelendiğinde; büyükşehir belediyesi zabıta biriminin görev ve sorumluluk alanlarının arttırılması olumsuz değerlendirilmektedir. Zabıta hizmetlerinin il mülki sınırları alanına kadar genişlemesi olumlu görülmektedir. Balıkesir'in yüzölçümünün geniş olması hizmetler açısından olumsuzdur. İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında farklı uygulamalar olması olumsuzluk oluşturmaktadır. Yine görev alanlarının yakın mesafelerde olması sorunları ortaya çıkarmaktadır.

4.2.3.2. Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular

12 Numaralı Yetkili ile 20 Haziran 2019 Perşembe günü saat 14:00 ile 14:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasayla birlikte su ve kanalizasyon hizmetlerinin yerine getirilmesi için BASKİ kuruldu. İnsan sağlığına ve teknik konulara hitap eden su ve kanalizasyon işleri BASKİ tarafından il genelinin tamamında gerçekleştirilmeye başlandı. Bunun neticesinde yer altı ve yer üstü su kaynakları içme suyu anlamında BASKİ'nin görev ve sorumluluğuna verildi. 6360 sayılı yasa ile birlikte kaynakların daha verimli kullanıldığı söylenebilir. 6360 sayılı yasadan önce mali anlamda kaynaklar köylere geliyordu. On hanelik bölgede yaşayan vatandaş ile şehir merkezinde yaşayan vatandaşa harcanan yatırımlar arası fark yüksekti. 6360 sayılı yasadan sonra kaynakların tek noktadan planlanması kırsal-merkez mahalleleri arasındaki yerel yönetimler arası harcamaların farkını azalttı. İl özel idareleri zamanında bir hizmetin ihtiyacının tespiti yapılmadan yatırım yapılıyordu. Büyükşehir ile birlikte daha bütüncül, daha verimli yatırımlar planlanarak gerçekleştiriliyor.

Kaynakların verimli kullanılmasına dair tespitlere değinmek gerekirse; il özel idaresi döneminde su ve kanalizasyon arızaları, bakım ve onarımı gerçekleştirilirken malzemeye bakılmadan geliş güzel kullanımı söz konusuydu. Asbest boru olarak bilinen sağlıksız ve dayanıksız borular kullanılıyordu. Ağaç kökleri, asbest borulara zarar vererek su hatlarının sık sık patlamasına neden oluyordu. Ancak 6360 sayılı yasadan sonra mali açıdan güçlendirilen yerel yönetimlerle birlikte teknolojik imkanlar daha iyi kullanılmaya başlandı. Kaliteli, verimli ve patlaması kolay kolay mümkün olmayan fondüktül borular son 5 yıldır tercih ediliyor. Bunun neticesinde su kesintileri en aza indiriliyor ve vatandaşın mağduriyet yaşamaması için çalışmalar yapılıyor. 6360 sayılı yasayla birlikte bu sistem il genelinin tamamında uygulanmaktadır. Kanalizasyon ve arıtma sistemlerinde farklı farklı yöntemler kullanılmıyor. Her ilçede farklı sistem uygulandığında işletme maliyetleri yüksek oluyordu. Bu durumda vatandaş açısından külfet oluşturuyordu. Yasayla birlikte maliyetler aşağıya çekilmiş oldu.

Su ve kanalizasyon idaresi olarak işin teknik boyutunun yanında insan sağlığını etkileyen boyutu da bulunuyor. 6360 sayılı yasadan önce özellikle köylerde suların insan sağlığı açısından analizleri düzenli olarak yapılmıyordu. Ancak yasadan sonra büyükşehir olmakla birlikte hem içme suyu depolarının tamamının bakımı, onarımı ve klorlanması sağlanıyor. Hem de şehrin tamamında suların analizleri gerçekleştiriliyor. Aynı zamanda ekonomik anlamda güçlü olan yerel yönetimler teknolojik imkanları kullanmada kolaylık sağlıyor. Bu nedenle BASKİ teknolojiyi en iyi şekilde kullanmaktadır. Suyun daha verimli kullanılması açısından başka kaynaklara yönlendirmesini sağlayan yöntemler geliştirilmektedir. Teknolojik aletlerle bütün şehrin su sistemini takip etme imkanı bulunmaktadır. Şehrin su kaynakları bütüncül olarak planlanarak, vatandaş odaklı hizmet anlayışı harekete geçirilmektedir. Kullanılan teknolojik cihazlarla kayıp/kaçak oranı en az seviyeye getirilmektedir. Böylelikle kaynakların daha verimli olmasına imkan sağlanmaktadır. Önümüzdeki yıllarda sistemin tam manasıyla çalışmasıyla birlikte daha verimli ve etkin hizmetler sağlanabilir.

6360 sayılı yasa yerel yönetimlere nitelikli personel çalıştırma imkanı sağlıyor. Bu da belediyelerin hizmetlerindeki kalite ve verimi arttırıyor. Nitelikli personelin çalışması kaynakların verimli kullanılmasını beraberinde getiriyor. Belde belediyeleri nitelikli personel çalıştırmak da hem mali hem de sosyal nedenlerden

dolayı yetersiz kalıyordu. Ancak büyükşehir olduktan sonra yerel yönetimlerin güçlü olmasıyla bu engeller ortadan kaldırıldı. BASKİ Genel Müdürlüğü olarak Balıkesir'in 20 ilçesine su ve kanalizasyon hizmeti ulaştırılmaktadır. Büyükşehir anlayışı ile birlikte ilçelerle alt yapı koordinasyonu sağlanmaya çalışılmaktadır. İlçelerden su faturaları ile ilgili her ilçenin farklı olduğuna dair görüşler belirtilmektedir. Özellikle her ilçenin su maliyetinin farklı olduğu ifade edilebilir. Marmara ilçesinde deniz suyu arıtılarak içme suyu elde ediliyor. Bu nedenle en maliyetli su elde etme yöntemi kullanılmak zorunda kalınıyor.

Tablo 17. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 12 Numaralı Yetkilinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Su ve kanalizasyon hizmetleri il genelinin tamamında gerçekleştirildi	Merkezileşme, Ölçek	X	
Kaynaklar daha verimli kullanılmaktadır	Kalite, verimlilik	X	
Teknolojik imkanlar daha iyi kullanılmaya başlandı	Kalite, verimlilik	X	
Vatandaş odaklı hizmet anlayışı harekete geçirildi	Yurttaş taleplerine duyarlılık	X	
Teknolojik cihazlarla kayıp/kaçak oranı en az seviyeye getirildi	Denetim mekanizması	X	
Nitelikli personel çalıştırma imkanı sağlıyor	Kalite, verimlilik	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 12 numaralı yetkilinin görüşleri incelendiğinde; su ve kanalizasyon hizmetlerinin il genelinde tek bir noktadan yapılması olumlu görülmektedir. 6360 sayılı yasayla kaynaklar tek bir noktadan verimli olarak kullanılmaktadır. Vatandaş odaklı hizmet anlayışı açısından olumlu karşılanmaktadır. Kaynakları arttırılan büyükşehir belediyesi ile nitelikli personel istihdam edilmesi sağlanmıştır. Teknolojik imkanlar daha iyi kullanılarak denetim mekanizması oluşturulmuştur.

13 Numaralı Yetkili ile 20 Haziran 2019 Perşembe günü saat 15:30 ile 16:00 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyeleri ve belde belediyeleri su ve kanalizasyon hizmetlerini kendi imkanlarıyla yerine getiriyorlardı. Belediye sınırları dışında olan köylerde ise; özel idareler tarafından bu hizmetler yerine getiriliyordu. İl özel idareleri sadece alt yapı hizmetlerini yerine getirmiyordu. Bunun yanında okul, sağlık ocağı, yollar ve köyün diğer ihtiyaçlarını da karşılamaya yönelik bir bütçe oluşturmaya çalışıyorlardı. Kırsal mahalleler, alt yapıyla alakalı destekleri bütçeden tam anlamıyla alamıyorlardı. Ayrıca suların bütün denetimleri, sorumluluğu muhtarların yetkisindeydi. Köyde arıza yaşandığında muhtar, kendi imkanlarıyla ya da para toplayarak arızayı gidermeye çalışırdı.

6360 sayılı yasa ile birlikte Balıkesir ili Büyükşehir Belediyesi oldu. Balıkesir, yüzölçümü olarak geniş coğrafi alana sahiptir. Turizm nedeniyle yaz nüfusu ve kış nüfusu arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Yasadan önce il özel idareleri yıllık çalışmalarını sabit nüfusa göre planlamaktaydı. Ancak sahil bölgesinde yaz nüfusu oldukça artmaktadır. Balıkesir, büyükşehir olduktan sonra BASKİ Genel Müdürlüğü kuruldu. Devir, tasfiye komisyonu il özel idarenin araç ve personelini BASKİ 'ye uygun olanlarını belirleyerek devretti. Hem kuruluş aşaması sağlanarak hizmet üretildi. Hem de borçlar finanse edilmeye çalışıldı. İl özel idarelerden devralınan 1200 içme su deposu ve içme suyu köy şebekeleri atıl durumdaydı. Hatlar ve şebekeler açısından imkanların neler olduğu bilinmeyen bir alt yapıya sahip olundu. 6360 sayılı yasadan önce köydeki su arızasını muhtar yaptırırsa çözüm üretilirdi. İlçe belediyesindeki su işleri birimi sadece işletme görevini yapar, yatırıma çok fazla ağırlık vermezdi. Belediyeler gelirlerine göre krediler kullanarak yatırım yapmaya çalışıyorlardı. 6360 sayılı yasadan sonra su ve

kanalizasyon hizmetlerini BASKİ devraldığında bütün bu yükü belediyelerin ve kırsal mahallelerin üzerinden aldı. Şu anda kurum olarak doğru zamanda, doğru planlamayla yatırım yapılmaya çalışılıyor.

Yine BASKİ kurulmadan öncesinde atık su ile ilgili sorunlar bulunmaktaydı. Körfez bölgesini kirleten 28-29 nokta mevcuttu. Şimdi körfez bölgesi, mavi bayraklarla donatılmaya başlandı. Alınan su paralarıyla yatırım yapan bir kuruluş haline gelindi. Kaynakların çok verimli kullanması gerekiyor. İl özel idaresi dönemine kıyaslandığında çok fazla mesafe kat edildiği söylenebilir. Büyükşehir olduktan sonra yatırımların doğru kaynaklarla ve doğru planlarla uygulanma imkanı bulunmaktadır. En büyük dezavantaj olarak nüfusun 20 ilçenin 18 bin kilometre karesinde oldukça yayık vaziyette olmasıdır. Türkiye nüfusunun kırsalda yaşayan vatandaşlarının oranı yüzde 10 civarındadır. Balıkesir, Türkiye ortalamasının üzerinde yüzde 30 kırsal nüfusa sahiptir. Balıkesir ili olarak bir metre içme suyu borusundan 5 aboneye su verilmektedir. Ancak Balıkesir ile aynı nüfusa sahip olan ve ağırlıklı nüfusu il merkezinde bulunan illerde bir metre içme suyu borusundan 5 bin aboneye su verilmektedir. Böyle olunca işletme maliyetleri daha fazla olmaktadır. 20 ilçenin her yerine aynı su ve kanalizasyon hizmeti verilmeye çalışılmaktadır. Çünkü her insanın, su ve kanalizasyon ihtiyacı 7 gün 24 saat olmaktadır.

Büyükşehir olmadan önce içme suyu depolarında otomatik klor cihazları bulunmuyordu. Halk sağlığı suların durumunu takip ederdi. Muhtarlara uyarı da bulunurlardı. Arıza olduğunda muhtarın inisiyatifine göre çözüm bulunurdu. Ancak şu anda sürekli içme suları takip ediliyor. Su ve kanalizasyon arızası olduğunda BASKİ personeli tarafından 7/24 hizmet veriliyor. Büyükşehir olmadan öncesi ile şu an ki durum kıyaslandığında oldukça farkın olduğu görülmektedir. Artık muhtarlar talepler yerine teşekkür ziyaretlerine geliyorlar. 6360 sayılı yasanın temel gerekçesi olarak vatandaş odaklı ve vatandaşa değer veren hizmet anlayışı yaygınlaştırıldı.

Balıkesir su ve kanalizasyon idaresi olarak yatırım ve sorun çözmek için yapılan kazıların sonrasında onarımı ile ilgili ilçelerde sorunlar yaşanmaktaydı. BASKİ çalışması esnasında bir yerin kazıldığı ve onarılmadığına dair şikayetler dile getiriliyordu. AYKOME, 2017 yılının ağustos ayında kazı çalışmalarını koordine etmek için kurul kararı aldı. BASKİ 'nin yapmış olduğu acil kazı ve yatırım

kazılarının kurul kararının belirlediği zemin-tahrip bedelleri üzerinden uygulamaya başlandı. BASKİ olarak yapılan kazı çalışmaları sonrası ilçe belediyelerine onarma yaptığı alanın ücreti ödenmektedir. Burada AYKOME sistemine, kazı yapmadan önce çalışmanın içeriği hakkında bilgi verilmektedir. Her ilçe belediyesinin AYKOME sorumlusu da bu çalışmalardan belediyesini haberdar etmektedir. Böylece koordinasyon sağlanmış oluyor.

6360 sayılı yasadan önce devralınan su fiyatlarıyla belediyeler su idarelerini işletselelerdi bugünkü su fiyatlarından daha pahalı maliyet olurdu. Yani BASKİ 'nin aldığı su fiyatlarından daha pahalı su fiyatı ortaya çıkardı. 6360 sayılı yasadan önceki sistemle devam edildiğinde suyun maliyeti artacaktı. Bu da vatandaşın daha fazla su faturası ödemesine sebep olacaktı. Ancak yasadan sonra suyun maliyeti bütüncül planlama anlayışı ile makul seviyelerdedir. Büyükşehir olmanın gücünün vatandaşın ekonomik yönden olumlu yansıdığı ifade edilebilir. 6360 sayılı yasadan sonra BASKİ olarak teknolojik imkanlar daha verimli kullanılmaktadır. Balıkesir il merkezinden Marmara adasına gitmeden arıtma tesisinin durumu teknolojik imkanlar sayesinde kontrol edilebilmektedir. Mobil uygulamalar ile Ayvalık ilçesinin su depolarındaki su miktarı ve pompaların harcadığı enerji kontrol edilebilmektedir.

6360 sayılı yasadan önce itfaiye biriminde çalışan personel zabıta biriminde veya başka birimde değerlendirilebiliyordu. Yasadan sonra her birimin kendine ait personeli bulunmaktadır. Nitelikli, eğitilmiş ve doğru personelle doğru işler yapılmaya imkan sağlandı. Yasal düzenlemeyle belediyelerin mali açıdan güçlendirilmesi nitelikli personel alımını kolaylaştırdı. Yine araç ve ekipman olarak il özel idarelerden devredilen hurda araçlar vardı. Ancak büyükşehir olduktan sonra araçlar yenilendi. Donanım bakımından daha kullanışlı hizmet edilir hale geldi.

Tablo 18. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 13 Numaralı Yetkilinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Balıkesir, yüzölçümü olarak geniş coğrafi alana sahiptir	Merkezileşme, Ölçek		X
Alınan su paralarıyla yatırım yapan bir kuruluş haline geldi	Mali Yönetim	X	

Kaynaklar daha verimli kullanılmaktadır	Kalite, verimlilik	X	
Teknolojik imkanlar daha iyi kullanılmaya başlandı	Kalite, verimlilik	X	
Vatandaş odaklı ve vatandaşa değer veren hizmet anlayışı yaygınlaştırıldı	Yurттаş taleplerine duyarlılık	X	
Kazıların sonrasında onarımı ile ilgili ilçelerde sorunlar yaşanmaktaydı	Koordinasyon Sorunu		X
AYKOME sistemine, kazı yapmadan önce çalışmanın içeriği hakkında bilgi verilmektedir	Koordinasyon	X	
Suyun maliyeti bütüncül planlama anlayışı ile makul seviyelerdedir	Planlama, Maliyet	X	
Nitelikli, eğitimli ve doğru personelle doğru işler yapılmaya imkan sağlandı	Nitelikli Personel, Planlama	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 13 numaralı yetkilinin görüşleri incelendiğinde; Balıkesir'in yüzölçümünün geniş olması hizmetler açısından olumsuz görülmektedir. Yapılanmasını tamamlayan bir kuruluşun yatırım yapmaya başladığı ifade edilmektedir. Mali yönden güçlendirilen büyükşehir belediyesi ile teknolojik imkanlar ve nitelik personel istihdamı kullanılarak kaliteli hizmetler üretilmeye başlandı. Bu nedenle yasa olumlu değerlendirilmektedir. Suyun maliyetinin bütüncül anlayış ve planlama ile azaldığı ifade edilmektedir. Kazı çalışmaları ile ilgili ilçe

belediyeleri koordinasyon sorunu yaşamaktadır. Bunun çözümü içinse; AYKOME biriminin aktif kullanımı sağlanmıştır.

4.2.3.3. Mahalle Muhtarları ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular

14 Numaralı Kırsal Mahalle Muhtarı ile 05 Temmuz, 2019 Cuma günü saat 16:00 ile 16:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa ile birlikte Köteyli Mahallesi yeni kurulan Karesi ilçe belediyesinin görev ve yetki alanına dahil oldu. Yasadan önce köy olarak bilinen yerleşim yeri yasadan sonra mahalle statüsüne dönüştürüldü. Büyükşehir olmadan önce Köteyli köy tüzel kişiliğinin bütçesi bulunmaktaydı. Köy arazileri kiraya verilerek elde edilen ücretler, tüketilen içme suyu ücretleri, köy hanesinden ihtiyaç halinde biriktirilen gelirler bu bütçede toplanmaktaydı. Köyler, dayanışmanın en fazla olduğu yerleşim yerleri olması nedeniyle en küçük sorun oluştuğunda bir araya gelinerek çözüm arayışına gidilmekteydi. Çözülmesi zor olan sorunlarla karşılaşıldığında ise; il özel idareden yardım istenmekteydi. Ancak talep edilen soruna karşı etkin ve verimli hizmet sunulamamaktaydı.

Büyükşehir olduktan sonra sorunlara karşı etkin, verimli ve hızlı müdahale etme imkanı sağlanmış oldu. 465 yıllık tarihi olan bir köyde 6360 sayılı yasa öncesine kadar asfaltlama çalışması gerçekleştirilmedi. Yasadan sonra köyün ara yolları taşla döşendi. Köy ile bağlantılı olan yollarına ise; asfaltlama çalışması gerçekleştirildi. 6360 sayılı yasadaki önce asfaltlama çalışması talebinde bulunulduğunda il özel idaresi köyde yaşayan vatandaşlardan yakıt karşılama yönünde isteklerde bulunmaktaydı. Çünkü il özel idarelerinin kısıtlı bütçesi olduğundan hizmetleri ulaştırmada sorun yaşamaktaydı. Büyükşehir olduktan sonra bütçesi arttırılan büyükşehir belediyesi ile sorunlara çözüm üretilmeye başlandı.

Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi arasında koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası sorunu yaşanmadı. Bir talep ile ilçe belediyesine gidildiğinde yetkisinde olmadığı konularda büyükşehir belediyesine yönlendirme yapmaktadır. Köteyli köyü, ilçe belediyesine mahalle olarak bağlandıktan sonra ilçe belediyesinin çalışma programına dahil edildi. Yasadan önce çöpler çevreye bırakılırken yasadaki

sonra ilçe belediyesinin araçları ile çöpler toplanmaya başladı. Bu yasayla birlikte köylere medeniyet getirildi. Köyler daha temiz ve bakımlı hizmet almaktadır. Mezarlık ve defin hizmetleri, yasadan önce vatandaşın imkanları dahilinde yapılırken yasadan sonra ilçe belediyesinin imkanları ile yapılmaktadır. Kırsal mahallelere 6360 sayılı yasadan sonra kaliteli, etkin ve verimli hizmet verilmektedir.

Yerel yönetimlerin mali açıdan güçlendirilmesiyle birlikte köy tüzel kişiliğinin bütçesi ile yapılamayacak birçok sorun belediyeler aracılığı ile çözüme kavuşturuldu. İçme suyu anlamında sağlıklı su tüketilmekteydi. 6360 sayılı yasadan önce yapılan içme suyu analizinde arsenik oranı yüzde 69,9 yüksek oranıyla sağlığa zarar verilmekteydi. Yasadan önce içme suyunu sağlıklı temin etmeye bütçe olarak köy tüzel kişiliklerin gücü yetmemekteydi. Yasadan sonra BASKİ tarafından 5 kilometre mesafeden içme suyu temin edilerek vatandaşın hizmetine sunuldu. Yine su faturaları açısından bakıldığında vatandaşa kolaylık sağlandı. Köylerde su sayaçları takılarak hayvanların içmesi için kullanılan su ücreti ile evde kullanılan su ücreti farklı ücretlendirildi. Yasadan önce köyde su ücreti için ton üzerinden 60 kuruş olarak hesaplanmaktaydı. Yasadan sonra evlerde kullanılan su ücretinin tonu 35 kuruştan, hayvanlar için kullanılan su ücreti ise; 20 kuruştan hesaplanmaktadır. Büyükşehir belediyesi olmadan önce su ücretlerine daha fazla miktar ödenmekteydi.

6360 sayılı yasayla birlikte köylere birçok hizmet geldiği ifade edilebilir. Köy tüzel kişiliği bulunduğu dönemlerde sondaj çalışması için teknolojik imkanları kullanmaya köylerin gücü yetmemekteydi. Ancak büyükşehir olduktan sonra belediyenin araç ve ekipmanları teknolojik yönden gelişmiş olması nedeniyle daha verimli hizmet sunulmaya başlandı. Su sondaj çalışmasında köylerin kaynaklarıyla 18 metreye kadar kazı çalışması yapılırken şu anda belediyenin imkanlarıyla 180 metre derinliğe kadar kazı çalışması yapılmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde 6360 sayılı yasadan önce muhtarların görev ve yetkileri daha geniş durumdaydı. Büyükşehir olduktan sonra birçok sorun belediyelerin görev ve yetki alanına dahil edilmekle birlikte muhtarların görevleri azalmaktadır. Yasadan sonra muhtarların görevleri sadece kırsal mahalleleri temsil etmektir. Yasadan önce her türlü sorunla ilgilenirken yasadan sonra sadece temsil etme görevi oluştu.

Tablo 19. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 14 Numaralı Kırsal Mahalle Muhtarının Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Bütçesi arttırılan büyükşehir belediyesi ile sorunlara çözüm üreilmeye başlandı	Mali Yönetim, Verimlilik	X	
Koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası sorunu yaşanılmadı	Koordinasyon	X	
İlçe belediyesinin araçları ile çöpler toplanmaya başladı	Hizmet Sunumu	X	
İçme suyu anlamında sağlıklı su tüketilmekteydi	Hizmetlerde Yetersizlik		X
Yasadan sonra muhtarların görevleri azaldı	Yerel Yönetimler, Yetki ve görev		X
Teknolojik donanımlı araçları olan belediye sorunları daha iyi çözdü	Kalite, verimlilik	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 14 numaralı mahalle muhtarının görüşleri incelendiğinde; mali açıdan güçlendirilen belediyeler, kaliteli ve verimli hizmet vermeye başladı. Kırsal mahallelerin çöplerinin toplanması çevre açısından olumlu karşılanmaktadır. Sağlıksız su temininin önüne geçilmesi açısından yasa önemlidir. İlçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorunu görülmemektedir. Teknolojik donanıma sahip belediyeleri köylere daha iyi hizmet sağladı. Köy muhtarlarının görev ve sorumluluklarının azaltılması olumsuz görülmektedir.

15 Numaralı Mahalle Muhtarı ile 05 Temmuz 2019 Cuma günü saat 18:00 ile 18:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasayla birlikte büyükşehir olan Balıkesir ili merkezde iki ilçeye ayrılmaktadır. Bu yeni ilçelerden biri de Ay gören mahallesinin de dahil olduğu Karesi ilçesi olmaktadır. Yasadan önce Balıkesir Belediyesi mücavir alanı içerisinde yer alan Ay gören mahallesi yasadan sonra ilçe belediyesi mücavir alanı içerisinde hizmet almaya başladı. Aynı zamanda büyük projelerin ve çalışmaların yapılması içinde büyükşehir belediyesi uhdesinde çalışmalar gerçekleştirilmektedir. 6360 sayılı yasadan önce ulaşım, fen işleri, zabıta, itfaiye, temizlik gibi belediyecilik hizmetleri il belediyesi tarafından gerçekleştirilmekteydi. Yasadan sonra ilçe belediyelerine daha az görev düşerken büyükşehir belediyelerine daha fazla görev yetkisi verilmektedir.

Büyükşehir olduktan sonra yapılan görev dağılımı ile ilçe belediyeleri mahallenin ara sokakları üzerinde yol çalışması, parklar, çevre düzenlemeleri, zabıta ve imar hizmetleri gibi belediyecilik hizmetleri vermeye başladı. Büyükşehir belediyesi ise; ana caddeler üzerindeki yol çalışmaları, ulaşım, itfaiye, fen işleri, imar, zabıta hizmetlerini vermeye başladı. Ancak bütüncül hizmet anlayışının uygulanması açısından itfaiye, ulaşım, imar düzenlemeleri büyükşehir belediyesi tarafından tek elden yapılmaktadır.

İl belediyesi iken mahalleye hizmet vermede yetersiz kaldığı ifade edilebilir. Çünkü teknik olarak yetişmiş personel sayısı bugüne kıyasla daha az durumdaydı. Araç ve ekipmanlar daha teknolojik ve modern imkanlara sahip değildi. Ancak 6360 sayılı yasa ile birlikte mali anlamda güçlü olan büyükşehir belediyesi hem personel hem de ekipman noktasında kaliteyi arttırmaktadır. Yasadan önce sınırlı imkanlar dahilinde dar bir alanda hizmet verilmekteydi. Yasadan sonra ise; imkanları arttırılan yerel yönetimlerle çok daha geniş alana hizmetler sunulmaktadır.

Balıkesir, büyükşehir olmakla birlikte daha yaşanabilir ve daha müreffeh imkanlara sahip olmaktadır. Sosyal alanda cazibe merkezlerinin kısıtlı olduğu Balıkesir, yasayla birlikte yapılan belediyecilik çalışmaları ile birçok kazanımlar elde etmektedir. Geçtiğimiz son 5 yıl içerisinde Balıkesir’de somut olarak yapılan değişiklikler göz önünde bulunmaktadır. Balıkesir; köprülülük kavşağına, ticari

merkezlere, alış veriş merkezlerine, yatırımlara geçtiğimiz son 5 yıl içerisinde şahitlik etmiştir.

Ay gören mahallesi, Balıkesir'in çarşı merkezine en yakın konumda bulunmaktadır. Ana caddeleri kısıtlı olan daha çok ara sokaklardan oluşan mahallenin çalışmalarıyla daha çok ilçe belediyesi ilgilenmektedir. Çünkü ilçe belediyesinin görev ve sorumluluğu alanı içerisinde bulunması nedeniyle muhatap olarak Karesi Belediyesi ile irtibat sağlanmaktadır. İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorunu çok az da olsa yaşanmaktadır. Özellikle BASKİ tarafından yapılan kazı çalışmaları sonrasında onarımın yapılmaması ciddi sorunlar oluşturmaktadır. Görev ve yetki karmaşasının yaşandığı en önemli sorunlar bu çalışmaların aksaklığından oluşmaktadır.

Büyükşehir olmakla birlikte hem şehir hem de mahalleler kazanım elde etmektedir. Her açıdan büyükşehir olmanın avantajlarının olduğu ifade edilebilir. Kırsal mahalle ve merkez mahalle ayrımı ortadan kaldırılmış oldu. Merkez mahalleye hangi çalışma yapılıyorsa kırsal mahalleye de aynı doğrultuda çalışmalar yapılmaktadır. Yasadan önce bu yerleşim yerlerinde hizmet noktasında ciddi farklılıklar bulunmaktaydı. Ancak yasadan sonra merkez mahallere ne tür hizmet gidiyorsa kırsal mahallelere de aynı hizmet gitmektedir.

Ulaşım hizmetleri alanında tamamen yaygınlaşmasa bile kırsal mahallelere dahi toplu taşıma seferleri başlatılmaktadır. Balıkesir'in çarşı merkezine yakın mesafede bulunan Ay gören mahallesinde toplu taşıma aracı il belediyesi yetkisindeyken bulunmamaktaydı. Yasadan sonra mahalleye toplu taşıma araçları hizmet vermeye başlamaktadır. Genel olarak yasanın değerlendirmesi yapıldığında özellikle Balıkesir ili açısından kazanım sağladığı söylenebilir. Şehrin gelişmesi ve kalkınması açısından yasa önemli bir projedir.

Tablo 20. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 15 Numaralı Mahalle Muhtarının Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
İmkanları arttırılan yerel yönetimlerle çok daha geniş alana hizmetler sunulmaktadır	Ölçek	X	

Koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası yaşanmaktadır	Koordinasyon		X
Merkez mahallere ne tür hizmet gidiyorsa kırsal mahallelere de aynı hizmet gitmektedir	Eşitlik, Hizmet Sunumu	X	
Nitelik personel istihdam etmeye başladı	Nitelikli Personel	X	
Kırsal mahallelere dahi toplu taşıma seferleri başlatıldı	Hizmette Eşitlik	X	
Teknolojik donanımlı araçları olan belediye sorunları daha iyi çözdü	Kalite, verimlilik	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirilmiştir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 15 numaralı mahalle muhtarının görüşleri incelendiğinde; kaynakları ve imkanları artırılan büyükşehir belediyesinin hizmet alanı da genişledi. Bu açıdan hizmetlerde bütünlük sağlaması olumlu görülmektedir. İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında kazı çalışmalarından dolayı koordinasyon sorunları yaşanmıştır. Kırsal-merkez ayırımı yapmadan her yere eşit hizmet gitmesi olumlu görülmektedir. Teknolojik donanımın ve nitelikli personelin artması olumlu değerlendirilmektedir.

4.2.3.4. Mahalli İdareler Müdürlüğü ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında

Elde Edilen Bulgular

16 Numaralı Yönetici ile 18 Haziran 2019 Salı günü saat 15:00 ile 15:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasadaki önce belediye mücavir alanı dışındaki yerleşim yerlerinde il özel idareler hizmet vermekteydi. İl özel idarelerin imkanları çok sağlıklı bir

şekilde yönetilmemekteydi. Ancak halka daha fazla dokunarak hizmet edilmekteydi. İl özel idarelerin başında bulunan Vali, yetki ve sorumluluğa sahipti. Vali, düzeltilmesi gerektiği hususlarda öneri ve talimatlarıyla il genel meclisine katkıda bulunabiliyordu. 6360 sayılı yasadan önce Vali, Edremit'in Kızıl keçili mahallesindeki su ihtiyacının karşılanması için talimat verebiliyordu. Ancak yasadan sonra Vali'nin yetkisi bulunmamaktadır. Yani; vatandaş Vali'den bir mahalle yolunun yapımı için talepte bulunduğu idari anlamda yaptırım gücü bulamamaktadır.

6360 sayılı yasadan önce köylere hizmet götürme birlikleri bulunuyordu. Özellikle vatandaş odaklı hizmet anlayışını köyde yaşayan vatandaşlara yaptığı çalışmalarla hissettirmekteydi. Devletin varlığı vatandaşlara en iyi şekilde tanıtılmaktaydı. 6360 sayılı yasadan önce en ücra köşedeki vatandaşlara hizmet götürülebiliyordu. Örnek verecek olursak Dursunbey'in en ücra köşesinde bulunan kırsal mahalleye de hizmet gidiyordu. Şehir merkezine yakın olan mahallelere de aynı anlayış ile hizmet gidiyordu. 6360 sayılı yasadan sonra bu anlayışın değiştiği ifade edilebilir. Su kanalizasyon işleri ile sorumlu olan BASKİ için en ücra köşedeki kırsal mahallelere hizmet götürmek öncelik olmayabiliyor. BASKİ için hizmet önceliği göz önüne daha çok çıkan mahalleler oluyor. Yaz aylarında Altınoluk, Ayvalık, Burhaniye gibi ilçelerin su sıkıntısı olduğunda kırsal mahallelerin sorunları ötelenebilmektedir. 6360 sayılı yasanın yürürlüğe girmesine müteakip kaldırılan il özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri devam edebilirdi. Başında Vali'nin olduğu bir sistemde sorun çıkmayabilirdi. Valiler, belediye ile uyumlu çalışabilmektedir.

6360 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden sonra en fazla sıkıntı yaşayan illerden biri Balıkesir olmaktadır. Çünkü Balıkesir'in kırsal nüfusu çok fazla olduğu için hizmet ulaştırma da sıkıntı olabilmektedir. Bu yasa çıkarılmadan önce Kocaeli ve İstanbul model alındı. Ancak bu illerin kırsal nüfusu Balıkesir'e göre daha azdır. Balıkesir'de 1130 mahalle bulunmaktadır. Bu mahallelerin 900'ü kırsal mahallelerden oluşuyor. Bazı ilçelerdeki kırsal mahallenin ilçe merkezine uzaklığı 70-80 kilometreye kadar artmaktadır. Balıkesir'in yüzölçümünün Kocaeli ve İstanbul'a göre daha büyük ve nüfusunun dağınık olması sıkıntı oluşturmaktadır. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin bu dağınık alanda hizmet götürmesi oldukça güçtür. Balıkesir'in bir tarafı Ege ve Marmara denizlerine, diğer tarafı Anadolu'ya

yakın bir konumdadır. Dağlık bölgeleri, sahil bölgeleri bulunuyor. Her bölgesinin kültürü farklı, beklentileri değişken özellikler içeriyor.

6360 sayılı yasayla il özel idarelerinin kaldırılmasıyla hizmetlerin verimli, etkin olmasında olumlu gelişme yaşanmadı. Ancak yasanın faydalı taraflarının olduğu ifade edilebilir. Özellikle bütçe noktasında mali yönden yerel yönetimler güçlendirildi. Köy muhtarlıkları, belde belediyeleri yasadan önce hem borçlanıyorlardı hem de kaynaklarını verimli kullanamıyorlardı. Mesela belde belediyelerinde 40-50 çalışan bulunuyordu. Haftada bir beldenin çöpünü topluyorlardı. Çöp kamyonu yerine traktörle toplama işlemini gerçekleştiriyorlardı. Personel giderlerini gelirleri karşılayamıyordu. Küçük belde belediyelerinin milyonlarca TL borçları bulunmaktadır. Bu nedenle belde belediyelerinin kaldırılması isabetli bir karar oldu.

6360 sayılı yasanın meclisten onaylanması ile birlikte 2013 yılında Balıkesir Valiliğinde devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonu kuruldu. Vali yardımcısı başkanlığında kurulan komisyonda şahsım İl Mahalli İdareler Müdürü olarak görev aldı. Defterdar, Çevre ve Şehircilik Müdürü, Kadastro Müdürü, İl Özel İdare Yatırım ve İnşaat Müdürü ve ilgili Belediye Başkanları katıldılar. Büyükşehir görev ve sorumluluğunda olan birimlerde görev yapan belde belediyesi ve il özel idare personelinin tamamı büyükşehir belediyesine verildi. Altınoluk beldesinde çalışan itfaiye personelinin Edremit Belediyesine verilmesi uygun olmayabilir. Çünkü itfaiye birimi büyükşehir belediyesi sorumluluğunda bulunuyor. Araçların paylaşırılması da aynı şekilde devredildi. Vidanjör araçları BASKİ 'ye devredildi. Çünkü alt yapı ve kanalizasyon büyükşehir uhdesinde bulunmaktadır. Yine aynı şekilde ilgili birimlere hem alacaklar ve borçlar hem de personel ve araçlar devredildi. Bu işlemler devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonunun kararlarıyla yapıldı.

Devir, tasfiye ve paylaşırma komisyonu olarak personel dağılımı ortak kararlarla gerçekleştirildi. Köy tüzel kişiliklerine bağlı olarak çalışan 119 köy personelinin 38'i Balıkesir Büyükşehir Belediyesine, 71 personeli ilçe belediyelerine ve 10 personeli BASKİ 'ye verildi. Personel devri işlemleri için 1188 işçi, 1104 memur ve 166 geçici işçi olmak üzere toplamda 3158 personelin dağıtımı sağlandı. Bu personellerin 1454'ünü Balıkesir Büyükşehir Belediyesine, 716'sını BASKİ 'ye, 31'ini Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığına ve 957 personel diğer

belediyelere verildi. Yine kapatılan beldelerin ve il özel idarelerin borç ve alacaklarını yapılan komisyon ile dağıtımını gerçekleştirildi. Köy ve belde belediyelerinin borçlarından yarısından fazlası ilçe belediyelerine kalanları ise; BASKİ ve Büyükşehir Belediyesine devredildi. Balıkesir’de belde belediyelerin ve köylerin toplam borcu 225 milyon 852 Bin TL idi. İlçe belediyeleri tarafından Büyükşehir Belediyesine ve BASKİ ’ye devredilen borç 197 milyon 185 Bin TL idi. Özel idare tarafından Büyükşehir Belediyesine devredilen borç 26 milyon TL idi. Yeni kurulan belediyeler kapatılan belediyelerin borçlarıyla birlikte göreve başladı. Bu nedenle mali yönden durumun değerlendirmesi yapılırken göz önüne alınması gerekir.

Tablo 21. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 16 Numaralı Yöneticinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
İl özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri devam edebilirdi	Yerel Yönetim		X
Kırsal nüfusun çok fazla olması hizmetin ulaşmasında sıkıntı oluyor	Planlama, Ölçek		X
Mali yönden yerel yönetimler güçlendirildi	Mali Yönetim	X	
Belde belediyeleri personel giderlerini karşılayamıyordu.	Mali Yetersizlik	X	
Yeni kurulan belediyeler kapatılan belediyelerin borçlarıyla birlikte göreve başladı	Yeni Yapılanma		X
İl özel idarelerinin kaldırılmasıyla hizmetler verimli ve etkin olmadı	Kalite, verimlilik		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata

katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görölmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 16 numaralı yöneticinin görüşleri incelendiğinde; İl özel idarelerin ve köylere hizmet götürme birliklerinin kaldırılması olumsuz karşılanmaktadır. Belde belediyelerinin kapatılması mali açıdan olumlu görölmektedir. Belediyelerin mali açıdan güçlendirilmesi olumlu görülürken hizmetlerde etkinlik ve verimlilik sağlanmadığı düşünölmektedir. Belediyelere, kapatılan beldelerin borçlarının devredilmesi olumsuz görölmektedir. Kırsal nüfusun fazla olması büyükşehir yönetimi açısından olumsuzluk oluşturmaktadır.

4.2.3.5. Belediye Meclis Üyeleri ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular

17 Numaralı Meclis Üyesi ile 26 Haziran Çarşamba günü saat 15:30 ile 16:00 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce il özel idareleri bulunuyordu. Karar alma organı olarak il genel meclisleri vardı. 2009-2014 yılları arasında il genel meclis üyeliği ve 1. Başkan vekilliği görevlerinde şahsım aktif görev aldı. Büyükşehir uygulamasına geçilmeden önce belediyelerin mücavir alanları içerisinde görev ve sorumlulukları bulunuyordu. Belediye sınırları dışındaki alanlarda görev ve sorumluluk il özel idarelerine aitti. İl özel idarelerinin karar organı olan il genel meclisleri halkın oyu ile seçilmiş kişilerden oluşuyordu. Meclis oturumlarını yönetmek göreviyle sorumlu il genel meclisi başkanı vardı. Ancak il genel meclisinin kararları Valilik tarafından incelenmekteydi. Yani Vali istediğinde kararları tekrar meclise gönderme yetkisine sahipti. Atanmış bir Valinin, seçilmişleri denetleme yetkisi bulunuyordu. 6360 sayılı yasadan önceki yönetim anlayışında çift başlılık ortadaydı. Vali ve il genel meclisi başkanı arasında sistemden kaynaklı olarak yönetim karmaşası yaşanmaktaydı.

İl özel idarenin organizasyon şeması incelendiğinde; Vali organizasyon şemasının en üst karar merciinde bulunmaktadır. İl genel meclisi ve il encümenliği bir alt grupta yer almaktadır. Yine büyükşehir belediyesi organizasyon şemasında olduğu gibi genel sekreter vardı. Genel sekreterliğin alt birimi olan genel sekreter

yardımcılıklarına bağlı birim müdürlükleri bulunuyordu. Büyükşehir yönetimi organizasyon şemasına bakıldığında en üst yönetimde Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı bulunmaktadır. Genel sekreterlik ve genel sekreterliğe bağlı daire başkanlıkları yer almaktadır. Seçilmişler seçimle geldiği için vatandaş odaklı hizmet anlayışı daha hakim olmaktadır. Büyükşehir olduktan sonra görev ve sorumluluk alanları net bir şekilde ayrıldı. 6360 sayılı yasadan sonra katılımcı belediyeçilik anlayışı ve vatandaş odaklı hizmet daha iyi uygulanmaktadır.

İl özel idarelerinin, büyükşehir belediyesi ile kıyaslandığında bütçeleri daha kısıtlıydı. 2011 yılının il özel idare bütçesi sadece 58,5 Milyon TL idi. 2013 yılına gelindiğinde il özel idare bütçesi 73 Milyon TL oldu. Büyükşehir ile birlikte bütçe arttırılarak iyileştirilmeye gidilmektedir. Seçilmişlerin halka hesap vermesi açısından 6360 sayılı yasa avantaj sağlamaktadır. Hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından büyükşehir uygulaması daha geliştirilmiş. Çünkü seçilmişler seçime gitme kaygısı ile daha iyi çalışmalar yapabilmektedir. Yerel yönetimlerin mali yönden güçlendirilmesi hizmetlerin ulaştırılması açısından etkili ve verimli olabilmektedir.

İl özel idareleri yönetsel açıdan incelendiğinde hızlı karar alınıp uygulamaya geçildiği ifade edilebilir. Kaynakların kullanımı açısından bakıldığında il özel idareleri döneminde de kaynaklar verimli kullanılmaktaydı. Her bölgeye yakın araç parkları bulunuyordu. Sorun oluştuğunda anında müdahale edilmesi için bölgeye yakın yerlerden araçlar yönlendirilmekteydi. İş makineleri, teçhizatları, ekipmanları bakımından imkanlar bulunmaktaydı. Sorunların çözülmesi yönünde süre bakımından ivedilikle hareket ediliyordu.

6360 sayılı yasadan önce yapılacak çalışmalar daha küçük çaplıydı ve daha kolaydı. 6360 sayılı yasadan sonra daha kapsamlı ve daha geniş düşünmek gerekmektedir. Çünkü il mülki sınırları içerisinde her alanda görev ve sorumluluk büyükşehir belediyelerine verilmektedir. İl özel idareleri döneminde Balıkesir'in bir bölgesine rüzgâr enerjisi kurulacağı zaman imar izinleri merkezi hükümetten geliyordu. Şimdi artık büyükşehir belediyesi imar konularında bütüncül planlama yaparak yetkili ve sorumlu hareket etmektedir. Belediye mücavir alanı dışında bulunan alanlarda sanayi yatırımları, hayvan damları gibi mevzular imar planları yapılarak gönderilmekteydi. Şu anda hem imar planlarını büyükşehir belediyesi yapıyor hem de uygulama kısmını kontrol edebiliyor. 6360 sayılı yasadan önce çevre

düzeni planlarımız bulunmuyordu. Çevre ve şehircilik bakanlığı öncülüğünde belediye sınırları dışındaki alanların imar planları yapılırdı. 6360 sayılı yasayla birlikte 1/100000’lik çevre düzenleme planları çevre ve şehircilik bakanlığı tarafından yapıldı. 1/25000 ve 1/5000 nazım imar planları büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştiriliyor. 1/1000 uygulamalı imar planı yetkisi ilçe belediyelerinde bulunmaktadır. Değişimin tek şartı olarak büyümenin gerçekleştirilmesi gerekiyor. Bu nedenle 6360 sayılı yasa şehirler açısından olumlu olmaktadır.

Tablo 22. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 17 Numaralı Meclis Üyesinin Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Vatandaş odaklı hizmet daha iyi uygulanmaktadır	Yurttaş taleplerine duyarlılık	X	
Hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından büyükşehir uygulaması daha gelişmiştir	Hesap verme, denetleme	X	
Mali yönden yerel yönetimler güçlendirildi	Mali Yönetim	X	
İmar konularında bütüncül planlama yapılmaktadır	Planlama, ölçek	X	
Yasa ile birlikte daha kapsamlı düşünmek gerekiyor	Planlama	X	

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 17 numaralı meclis üyesinin görüşleri incelendiğinde; vatandaş odaklı hizmet anlayışı açısından olumlu görülmektedir. Hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından yasa olumlu değerlendirilmektedir. Yerel yönetimlerin mali açıdan güçlendirilmesi hizmetlerde etkinlik ve verimlilik sağlamaktadır. İl genelinde yapılacak imar planlarının tek elden yapılması olumlu

karşılanmaktadır. Yasa ile birlikte il mülki sınırları içerisinde bütüncül bakış açısının olması gerektiği ifade edilmektedir.

4.2.3.6. İlçe Belediye Başkanları ile Yapılan Görüşmeler Bağlamında Elde Edilen Bulgular

18 Numaralı Belediye Başkanı ile 28 Haziran 2019 Cuma günü saat 19:00 ile 19:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasa çıkarılmadan önce 2012 yılında yerel yönetim çalışmaları ile ilgili Bolu’da kamp gerçekleştirildi. AK Parti Yerel Yönetimlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Abdülhamit Gül’ün başkanlığında il özel idare genel sekreterleri katılım sağladı. Balıkesir ilini temsilen il genel meclis başkanı olarak şahsım temsilci olarak katılmıştı. 6360 sayılı yasanın taslağına dair bu kampta bilgilendirme yapıldı. Büyükşehir ile birlikte bütün şehir olacağına yönelik bilgiler verildi. Yeni büyükşehirler arasında Balıkesir’in olacağına dair fikir beyan edildiğinde Balıkesir’i büyükşehir yapmayalım fikri tarafımda öne sürüldü. Bunun yerine Balıkesir’den 3 vilayet çıkaralım diye şahsım tarafımdan öneri de bulunuldu. Bandırma, Edremit ve merkezi içerisine alan 3 vilayet olabilirdi. Çünkü Balıkesir’in coğrafyası oldukça geniş alana sahiptir. Yerel hizmetlerin sevk ve idaresinde sorunlar yaşanabileceği tarafımda dile getirildi. Tahmin edilen sıkıntılar ilk etapta yaşanıldı. Yerel yöneticilere örnek olarak Kocaeli ve İstanbul modeli sunuldu. Ancak Balıkesir ili kırsal nüfusu oldukça fazla olan bir yapıda bulunmaktadır. İki şehir modeline kıyaslandığında hem kırsal nüfusu fazla hem de yüz ölçümü daha geniş olduğu için Balıkesir’de sorunlar oluşmaktadır. Örnek vermek gerekirse; Dursunbey’in Hasanlar kırsal mahallesinde yaşlı nüfustan dolayı sürekli ölüm haberleri gelmekteydi. Belediye olarak sık sık mezar kazımı için merkezden araç gönderilmekteydi. Bu da maliyetin artmasına sebep olmaktaydı. Çözüm yolu olarak kırsal mahallede yaşayan yaşlı nüfusa göre 15 mezar kazdırılarak vefat ettiklerinde mezarları hazır hale getirildi. Çünkü sürekli mezar kazımı için araç gönderildiğinde maliyet yüksek oluyordu. Böylece kaynaklar daha verimli hale dönüştürüldü.

6360 sayılı yasa ile birlikte imece usulü denilen genelde kırsal mahallelerde yaygın görülen anlayış azalmaya başladı. Kırsal bölgelerde yaygın bir uygulama olan imece usulü bulunmaktadır. Bu bölgede yaşayan vatandaşlar yaşadıkları sorunla ilgili

çözüm bulmak için bir araya gelirlerdi. Maddi manevi dayanak oluşturarak birçok sorunu yönetime yansıtmadan hallederlerdi. Ancak 6360 sayılı yasayla birlikte imece usulü ortadan kalkmış oldu. Bolu’da gerçekleştirilen kampta buna atıfta bulunularak köylüyü çalıştırma döneminin bittiğine yönelik beyanlarda bulunuldu. Dursunbey ilçesinde 102 kırsal mahalle bulunmaktadır. İmece usulünün devam etmesi gerekmektedir. Çünkü hizmet götürmede sıkıntı ve aksaklıklar oluşabiliyor. Bu bir medeniyet projesi denilerek yasa günlük hayatta etkisini oldukça hissettirmektedir. Yasanın uygulanabilirliği olduğu sürece verimliliği artabilir. Yapılan yasal çalışmalardan geri adım atılamayacağı gibi bu sistemle nasıl daha iyi hizmet etmenin yollarını aramak gerekir.

6360 sayılı yasa ile birlikte en önemli ihtiyaçların karşılanması için görev ve sorumlulukların yüzde 70’den fazlası büyükşehir belediyelerine verildi. İlçe belediyelerinin yapabileceği işler daha kısıtlı kaldı. Ancak büyükşehir belediyesi hizmetlerini ulaştırmada yetersiz kalabileceği durumlarda yetkilerini ilçe belediyelerine devredebilmektedir. Bunun yanında büyükşehir yetkisindeki çalışmaları ilçe belediyelerine yaptırarak bedelini ödeyebiliyor. Her yapılacak çalışma Ankara’dan beklenmeyeceği için yerel yönetimlere büyük sorumluluk düşmektedir. Yine yasada birtakım eksiklikler bulunmaktadır. Bunların giderilmesi ise; yeni yönetmeliklerle gerçekleştiriliyor. Vergilerle beslenen bir yerel yönetim sistemi içerisinde bulunmaktadır. Ekonomik anlamda önemli sıkıntılar yaşanıyor. Çünkü nüfus yoğunluğuna göre; yerel yönetimlere maddi destek olunmamaktadır. Belediyeler için ayrılan bütçe hesaplamalarında yüzölçümü hesap edilmediği için ekonomik anlamda sıkıntılar yaşanmaktadır. Balıkesir iline yılda kişi başına belediye hizmetleri olarak 300 TL gönderilirken, Kocaeli Büyükşehir Belediyesine 800 TL gönderilmektedir. İlçe belediyelerine Türkiye’de toplanan vergilerin belli bir kısmı gönderiliyor. Bu hususta hükümetten düzenleme yapılması gerektiğine yönelik talepler bulunmaktadır.

Ekonomik anlamda düzenleme yapılması gereken konulara örnek verilmesi gerekirse; Balıkesir’in en uzak ilçelerinden olan Marmara ilçesinde 9 Bin nüfus bulunmaktadır. Ancak bu nüfus oranı yazın turizmden dolayı 500 Bine ulaşmaktadır. Yerel yönetimlere yatırım yapması için gönderilen bedelin nüfusun yanında coğrafi yoğunluğunda çarpan olarak eklenmesi gerekmektedir. Bu husus hem büyükşehir belediyeleri hem de ilçe belediyeleri için geçerli olmalıdır. Ayvalık Belediyesi ve

Dursunbey Belediyesi yaklaşık 35 Bin nüfusa hizmet vermektedir. Ancak Ayvalık Belediyesinin nüfusu yazın turizm nedeniyle fazlasıyla artış göstermektedir. Yani hizmet vereceği kişi sayısında oldukça artış oluyor. Dolayısıyla nüfus yoğunluğunun ve coğrafi yoğunluğun birer çarpan olarak eklenmesi gerekmektedir.

Büyükşehir belediyesi ile aynı dünya görüşüne sahip olunması nedeniyle koordinasyon ve yetki karmaşasında çok fazla sorun yaşanılmadı. Ancak zaman zaman sıkıntıların yaşandığı ifade edilebilir. Örnek vermek gerekirse; kırsal mahallelerin bağlantı yolları büyükşehir belediyesi sorumluluğunda bulunuyor. İlçe belediyelerinin sorumluluğunda ise; mahalle içi ara yollar bulunuyor. Kırsal mahalle içinden geçen bağlantı yollarını büyükşehir belediyesi yapıyor ancak ilçe belediyesi sorumluluğundaki ara yolları yapmadığında sorun ortaya çıkıyor. Vatandaş hizmetlerin yapılmasında ilçe belediyesi veya büyükşehir belediyesi diye ayırım yapmamaktadır. Dursunbey ilçesi az nüfusa sahip olduğu için her çalışma ilçe belediyesinden beklenmektedir.

Kırsal mahallelerin fazlalığından dolayı yaşanan sıkıntıların temel nedeni kırsalın dağınık yerleşmesinden kaynaklanıyor. Buna çözüm olarak ise; kırsal mahallerin grup halinde bir bölgeye toplanması gerekiyor. Çünkü en az 500 metre en fazla 5 kilometre mesafe aralığında kırsal mahalleler bulunuyor. Köy yaşantısının devam etmesi talep ediliyorsa; mutlaka toplulaştırma yapılması gerekiyor. Hem köy toplulaştırmaları yapılmalı hem de arazi toplulaştırmaları yapılmalı. Miras nedeniyle küçük araziler bir araya getirilerek toplulaştırılmalı. Bunun sonucunda hem kaliteli hem de etkin hizmet anlayışı hayata geçmiş olabilir.

Tablo 23. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 18 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Balıkesir'in coğrafyası oldukça geniş alana sahiptir.	Ölçek		X
Kırsal mahallelerde imece usulü ortadan kalktı	Dayanışma		X
İlçe belediyelerinin yapabileceği işler daha kısıtlı	Görev ve yetki		X

Belediyeye ayrılan bütçe hesaplamalarında yüzölçümü hesap edilmiyor	Mali Yönetim, Ölçek		X
Koordinasyon ve yetki karmaşasında çok az sorun yaşandı	Koordinasyon		X
Köy ve arazi toplulaştırmaları yapılmalı	Yerel Yönetim		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 18 numaralı belediye başkanının görüşleri incelendiğinde; Balıkesir'in yüzölçümünün geniş ve kırsal ağırlıklı olması olumsuz görülmektedir. Belediyelere gönderilen bütçe hesaplamaları yüzölçümüne göre yapılması gerekmektedir. İlçe belediyelerinin görevlerinin kısıtlı olması olumsuz görülmektedir. Köylerin tüzel kişiliklerinin ortadan kaldırılması imece usulünü ortadan kaldırmıştır. En çok eleştirilen konular arasındadır. Köylerin nüfuslarının azalması nedeniyle köy ve arazilerin bir araya getirilmesi gerekmektedir. Yine ilçe belediyeleri ve büyükşehir arasında koordinasyon sorunu yaşanmıştır.

19 Numaralı Belediye Başkanı ile 01 Temmuz 2019 Pazartesi günü saat 12:00 ile 12:30 arasında mülakat yapılmıştır.

6360 sayılı yasadan önce Kepsut Belediyesi olarak 7000 nüfuslu hizmet alanı içerisinde çalışmalar gerçekleştiriliyordu. Memnun edilecek vatandaş sayısı 7000 bireyden oluşmaktaydı. Ancak 6360 sayılı yasadan sonra 35 Bin vatandaşa hizmet vermeye başlandı. Hizmet alanı 57 kilometre uzaklıktaki mahalleye kadar genişletildi. Köyler mahalleye dönüştürülerek ilçe belediyeleri hizmet alanına dahil edildi. İlçe belediyesi olarak 63 kırsal mahalleye hizmet vermeye başlandı. Bunun yanında gelir kaynakları arttırılmadı. İlçe belediyesi olarak mali alanda sıkıntılar yaşanmaya başladı. Bunun sebebi ise; Balıkesir'in coğrafi anlamda çok geniş bir yapıya sahip olmasıdır. Balıkesir ilinin kırsal nüfusu 400 Bin vatandaştan

oluşmaktadır. Bu kırsal mahallelerin bütün bağlantı yolları, içme suyu şebekeleri, alt yapı ve kanalizasyon çalışmaları büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştirilmeye çalışıldı. Üst yapı çalışmaları ilçe belediyeleri tarafından yapılmaktadır.

6360 sayılı yasanın uygulama kısmında pilot bölge olarak İstanbul ve Kocaeli illeri tercih edildi. Ancak bu pilot bölge uygulaması kırsal nüfus yoğunluğu ve yüzölçümü geniş olan Balıkesir gibi illerde sorunlar oluşturdu. İlçe belediyeleri üst yapı hizmetleri yaparken ciddi enerji sarf etti. Çünkü ilçe merkezlerine ya da şehir merkezlerine hizmet etmek kırsal mahallelere kıyasla daha az maliyetli olmaktadır. Böylece Balıkesir’de kırsal mahalle fazla olması nedeniyle kaynak kullanımını daha maliyetli olmaktadır.

Balıkesir olarak il genelinde 6000 kilometre ulaşım ağına sahip geniş bir coğrafya bulunmaktadır. 6360 sayılı yasanın öncesine kadar 3000 kilometre asfaltı olmayan veya asfaltı bozuk olan bir yol durumu söz konusuydu. Büyükşehir belediyesi bu yolların yapımı için önemli çalışmalar gerçekleştirdi. Ancak gelirler noktasında artış olmadı. Büyükşehir belediyesi içme suyu sorununu en aza indirdi. 6360 sayılı yasadan önce Kepsut ilçesi olarak içme suyu olmayan 30-35 köy bulunmaktaydı. Şu anda içme suyu sorunu olan 7-8 kırsal mahalle bulunmaktadır. Büyükşehir alt yapı yatırımları ve yol yapımları için ciddi kaynaklar harcadı. Bu nedenle maddi anlamda sıkıntılar yaşanmaya başlandı. 6360 sayılı yasadan önceki gelirlerle yetki alanı genişletilen yerlere hizmet götürmeye çalışıldı. Bu da sorunların oluşmasına sebep olmaktadır.

6360 sayılı yasanın yeniden ele alınarak revize edilmesi gerekmektedir. Yerel yöneticilerin fikir ve görüşleri doğrultusunda yapılandırma yapılmalıdır. Yine hizmetlerin tek elden yürütülmesi noktasında önemli bir yasa tasarısı olarak değerlendirilebilir. 6360 sayılı yasadan önce il özel idareleri döneminde aksaklıkların olduğu söylenilebilir. Kepsut ilçesi olarak 63 kırsal mahallenin 300 kilometre yol ağı bulunmaktadır. Bu ulaşım ağının 200 kilometresinde hiçbir asfalt çalışması yapılmamıştı. Şu anda geçen 5 yıllık büyükşehir dönemi ile birlikte 37 kilometre asfalt yapılmayan yol ağı bulunmaktadır. İl özel idareleri döneminde Kepsut ilçesinde yapılan yol çalışması 100 kilometre iken 5 yıllık büyükşehir döneminde 163 kilometre yolda asfalt çalışması yapıldı.

Büyükşehir belediyesi olduktan sonra yapılması gereken düzenleme çalışmalarından biri de mali konular olmaktadır. Büyükşehir belediyesi ile ilçe belediyesi mali açıdan güçlendirilmesi gerekmektedir. Vergilerden alınan paylar ile iller bankasından alınan paylarda düzenleme yapılmalıdır. İlçe belediyelerine bazı büyükşehir belediyesinin görev ve yetkileri devredilmesi gerekmektedir. Örnek vermek gerekirse; mezarlık temizlikleri ilçe belediyelerine devredilirken kaynağı ile birlikte devir edilmelidir. İlaçlama ile ilgili çalışmalar büyükşehir yetkisinden ilçe belediyelerine devredilirken kaynak noktasında aktarmalar yapılmalıdır. Bu tür çalışmaların devri büyükşehir belediyesini rahatlatarak ilçe belediyelerine hizmet etme imkanını artırmaktadır. Bu yetki devirleri ile yapılan işlerin merkezden kontrolünün sağlanması zor olmaktadır. Kaynakların verimli kullanılması için bazı yetkilerin ilçe belediyelerine devri gerekmektedir.

Büyükşehir olan ve merkez nüfusu daha kalabalık olan şehirler için 6360 sayılı yasa avantaj sağlamaktadır. Ancak Balıkesir gibi kırsal nüfus yoğunluğu daha fazla olan iller için kaynaklar arttırılmadığı müddetçe avantaj olduğu ifade edilememektedir. Örnek vermek gerekirse; Kepsut ilçesi olarak 700 metre uzunluğundaki cadde için merkez mahallede 50 adet sokak lambası kullanılmaktadır. Bu cadde uzunluğu üzerinde 2000 kişi ikamet etmektedir. Ancak 80 nüfuslu kırsal mahalle için ise; 45 aydınlatma lambası kullanılmaktadır. Kırsal nüfusta yaşayan bireylerin oturduğu konutlar geniş arazide bulunduğu için merkezdeki cadde ile aynı elektrik ihtiyacı karşılanmaktadır. Bu da kaynakların israfına yol açmaktadır. Yasa tasarısı çıkarılmadan öncesinde şehirlerin coğrafi durumu, kırsal mahalle sayısı, kırsalda yaşayan nüfus oranı, kırsal mahallelerin merkeze olan uzaklığı incelenmesi gerekmektedir. Yine büyükşehir olma yolunda adım adım geçişler yapılabilirdi. Hızlı geçişin olması önemli sorunların ortaya çıkmasına neden oldu. Geçişler adım adım olsaydı sıkıntı düzeyi en aza indirilebilirdi.

İl özel idarelerin 6360 sayılı yasa tasarısıyla kapatılarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları kuruldu. 31 Mart 2019 yerel seçimlerinden önce Balıkesir Valiliğine merkezi hükümet tarafından 30 Milyon TL gönderildi. Kepsut ilçesine bu gelen maddi destekleme ile Valilik tarafından 2 adet su deposu yaptırıldı. Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı başka ilçelerde halı saha, parklar v.b. yapımını gerçekleştirdi. Yani yerel yönetimlerin yapacağı çalışmaları valilikler ile yapılması sağlandı. Büyükşehir veya Baski bu çalışmaları yapma da yetersiz kalarak

mı valilikler aracılığıyla yaptırıldı? Yerel yönetimlere güvenilmeyerek valiliklere mi yaptırılmak istendi? Muhalefet belediyelere bu kaynakların aktarılması mı istenmedi? Bu sorularla aslında yaşanan sorunlar ortaya çıkmış oldu. Belediyelere aktarılarak bu çalışmalar gerçekleştirilebilirdi. Valilikler aracılığı ile yerel yönetimler çalışmalarının yapılması seçilmiş belediye başkanlarının vatandaş nezdinde itibarını da zedelemektedir. Vatandaş seçtiği belediye başkanına “sorunu belediye halledemedi ama valilik halletti.” demesinin çok uygun bir durum olduğu söylenememektedir.

Geçtiğimiz 5 yıl içerisinde büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasında koordinasyon sağlandığı ifade edilememektedir. Büyükşehir belediyesi “Balıkesir Büyük Aile Oluyor” projesi ile ilçelerde çalışmalar gerçekleştirdi. Kepsut ilçesinin de dahil olduğu birçok ilçede bu çalışmalar yapıldı. Mahallelerde sağlık taramaları, okullarda etkinlikler, stantların kurulması gibi çalışmalar düzenlendi. Ancak bu çalışmaların olduğu tarafımıza son günlerde bildirildi. Bunun temel sebebi ise; iletişimsizlik ve koordinasyonsuzluktur. Hizmetlerin üretilmesinde ilçe belediyeleri ile hareket etme noktasında bir araya gelinmedi. Büyükşehir belediyesi bürokratlarını, daire başkanlarını daha üstün görerek muhatap aldı. İlçe için öncelik olmayan birçok konu büyükşehir belediyesinin öncelik sıralamasında yer aldı. İlçe ile ilgili hafızası olanlar dinlenmeyerek cevabı verilemeyen sorularla karşılaşıldı. Önümüzdeki bu dönem için bu tür koordinasyonsuzlukların olmayacağı yönünde olumlu adımlar atılmaktadır. Her ilçe için yapılacak çalışmalar büyükşehir yetkilileri ile ilçe belediyesi yetkilileri bir araya getirilerek stratejik plan toplantıları gerçekleştirilmektedir. Bu son yaşanan sorun için kişisel tutumdan kaynaklı yaşanan sıkıntılar olduğu ifade edilebilir.

Yine büyükşehir ile birlikte vatandaş açısından külfet oluşturan alanların olduğu söylenebilir. 6360 sayılı yasa ile büyükşehir olan iller ilk kez büyükşehir kültürü ile karşılaştı. Birçok kırsal mahallede su parası alınmaya başladı. Yasanın çıkarılmasının öncesine kadar su parası ödemeyen doğal su ile geçimini sağlayan mahalleler vardı. Ancak artık her mahalledeki haneye su sayacı verildi. Hayvanlarına içirdikleri su için bile vatandaş bedel ödemek zorunda kalındı. Yine su parası içerisinde katı atık su bedeli, çevre tüketim vergisi, atık su bedelleri alınmaya başladı. Arıtmadan faydalanmayan bazı kırsal mahallelerde katı atık bedeli

alınmaktadır. Aynı zamanda emlak vergilerinde ciddi artışlar yaşandı. Gider kalemleri olumsuz yönde artarken gelir kalemleri olumlu yönde arttırılmalıdır.

Tablo 24. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 19 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Balıkesir'in coğrafyası oldukça geniş alana sahiptir.	Ölçek		X
Yasadan önceki gelirlerle yetki alanı genişletilen yerlere hizmet götürmeye çalışıldı	Yetki, Ölçek		X
İlçe belediyesi olarak mali alanda sıkıntılar yaşanmaya başladı.	Mali Yetersizlik		X
Belediyeye ayrılan bütçe hesaplamalarında yüzölçümü hesap edilmiyor	Mali Yönetim, Ölçek		X
Koordinasyon ve yetki karmaşasında sorunlar yaşandı	Koordinasyon		X
Kırsal mahalle fazla olması nedeniyle kaynak kullanımını daha maliyetli	Mali Yönetim, Hizmet Alanı		X
Emlak vergilerinde artış yaşandı	Mali Sorumluluk		X

Yukarıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun ne olduğu görülmektedir.

6360 sayılı yasaya yönelik 19 numaralı belediye başkanının görüşleri incelendiğinde; görev ve sorumluluk alanı genişletilip kaynakların kısıtlı bırakılması eleştirilmektedir. Balıkesir'in geniş ve dağınık yapıya sahip olması hizmetleri olumsuz etkilemektedir. Belediye kaynaklarının arttırılması gerektiği ve

yüzölçümünün hesaba katılması gerektiği düşünülmektedir. Koordinasyon ve iletişimsizlik sorunu yaşanması açısından olumsuz görülmektedir. Emlak vergilerinde artış yaşanmasından dolayı olumsuz karşılanmaktadır.

20 Numaralı Belediye Başkanı ile 11 Temmuz 2019 Perşembe günü saat 16:30 ile 17:00 arasında mülakat yapılmıştır.

Balıkesir ilinin geniş yüz ölçüme sahip olması 6360 sayılı yasanın uygulanabilirliği açısından sorun oluşturmaktadır. Yasa ile birlikte merkezde 2 yeni ilçe kuruldu. Ancak bu ilçelerin merkezle iç içe olması çok fazla sorun oluşturmuyor. Bu merkez ilçelerin dışında diğer 18 ilçe, büyükşehir belediyesinin bulunduğu konuma uzak mesafede yer almaktadır. Bandırma ilçesinin merkeze uzaklığı 100 kilometredir. Bandırma, bölge olarak incelendiğinde nüfusu, sanayisi, limanı, üniversite kenti olması nedeniyle diğer ilçelerden çok farklı özelliklere sahip bulunmaktadır. Nüfus bakımından 160.000 vatandaşın yaşadığı Balıkesir'in en büyük 4. İlçesi konumundadır. Gelişmişlik düzeyi açısından incelendiğinde diğer ilçelere kıyasla daha iyi durumdadır. Bandırma ilçesi yüzde 40 vergi ödeme oranıyla diğer ilçelerin en önünde bulunmaktadır. Kalan yüzde 60'lık dilim diğer 19 ilçeden toplanmaktadır. Bu nedenle Bandırma ilçesi ülke ekonomisine ciddi gelir getirici unsurları barındırmaktadır. Bandırma limanından yıllık 800 milyon dolar ihracat gerçekleştirilmektedir. Bandırma bölgesine sanayi alanında ciddi yatırımlar yapılmaktadır.

Bandırma ilçesi, belediyecilik hizmetleri açısından bakıldığında 6360 sayılı yasa çıkarılmadan öncesine kadar belli bir düzeye gelmiş durumdaydı. Kendi öz kaynaklarıyla kanalizasyon, yağmur suyu, alt yapı ve üst yapı çalışmalarını ileri düzeyde gerçekleştirmekteydi. Yine yasadan önce köy statüsünde olup kırsal mahalleye dönüşen yerler kendi dinamikleriyle, arazileriyle, kaynaklarıyla ihtiyaçlarını karşılayabilmekteydi. Bandırma ilçesinin köyleri yasadan önce kendi arsalarıyla, arazi gelirleriyle bütçe elde edip köyün ihtiyaçlarını karşılayabiliyordu. Yollarını, taşlarını, mezarlık bakımlarını v.b. ihtiyaçlarını gideriyorlardı. Büyükşehir ile birlikte Aksakal ve Edincik belde belediyeleri kapatılarak mahalleye dönüştürüldü. Belediyecilik gelirleri kaldırılan bu belde belediyeleri hizmete ulaşmada zorluk yaşamaya başladı.

6360 sayılı yasayla birlikte Bandırma Belediyesinin gelir kaynaklarını oluşturan birçok görev ve sorumluluk büyükşehir belediyesi yetkisine verildi. Su ve kanalizasyon hizmetleri, otogar, ulaşım hizmetleri gibi gelir getirici hizmetler ilçe belediyeleri sorumluluğundan çıkarıldı. Bandırma belediyesi olarak büyükşehir olmadan öncesine kadar birçok alt yapı çalışmaları tamamlandığı için maliyet oluşturacak çalışmaların yerine gelir getirecek kaynakların devri gerçekleştirildi. Büyükşehir Belediyesi olarak Bandırma ilçesine yatırım yapmadan gelir elde etmeye başladığı ifade edilebilir. Bandırma ilçesinden 5 yıl içerisinde BASKİ 'ye ortalama 150 Milyon TL kaynak sağlandı. Ancak ihtiyacın karşılanmasına yönelik hizmet verilmemektedir. Merkez mahallelerinin sorunları kalmadığı için kırsal mahallelerin alt yapı ve kanalizasyon sorunlarına yönelik çözüm üretilmeye çalışıldı. Bu da tam anlamıyla yeterli olmadı.

Bandırma ilçesine ait olup bu yasa ile birlikte birçok hususa büyükşehir belediyesi ortak olmaya başladı. Sahil bandı, dolgu alanları üzerinde büyükşehir belediyesinin yaptığı çalışmalar, ilçe belediyesine haber verilmeden gerçekleştirildi. Büyükşehir belediyesinin bu bölgede yapmış olduğu Ramazan etkinliklerinden hiçbir şekilde ilçe belediyesine haber verilmeden yapıldı. Geçtiğimiz dönem sahil bandında gerçekleştirilen kuş cenneti festivali etkinliklerinde yetki karmaşası yaşanarak ilçe belediye başkanı ile büyükşehir belediye başkanı arasında ciddi sorunlar yaşanmaktaydı. Böyle bir durumda çift başlılık ortaya çıkmaktadır. Sahil bandının genel kurallara göre hazineye ait olduğu bilinmektedir. Ancak büyükşehir belediyesi iktidara yakın olması nedeniyle kullanım hakkı elde edebilmektedir.

Yerel yönetimlerde hizmetin yerinden yönetim anlayışına uygun hale getirilmesi gerekiyor. Ancak büyükşehir belediyesinin bulunduğu 100 kilometrelik mesafeden Bandırma'ya hizmet getirilmeye çalışılıyor. Yasanın öncesinde her türlü ekipman ve aracı bulunan bir belediye iken yasayla birlikte uzak mesafelerden hizmet beklenmeye başlandı. Yine büyükşehir ile koordinasyonsuzluk sorunu yaşanmaktadır. Büyükşehir belediyesinin çalışma yaptığı alanların onarımı ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Özellikle yağmur suyu sorununa yönelik sıkıntı yaşandığı ifade edilebilir. Çünkü bu sorunun çözümü büyükşehir ve ilçe belediyesi arasında yetki karmaşasına neden olmaktadır. Son 10 yılda 3 kez sel felaketi yaşanan bu bölgede, yağmur suyu sorunu önem teşkil etmektedir. Eğer yetki

alanına girilmeyen çalışmalar gerçekleştirildiğinde hukuki olarak zimmet çıkarılması söz konusu olabilmektedir.

İlçe belediyesi olarak yaşanan sıkıntılardan biri de sahil bandının parkını, bahçesini, çevre düzenlemesini, temizliğini ilçe belediyesi gerçekleştirmektedir. Ancak bu bölgedeki esnaftan elde edilen kira gelirleri büyükşehir belediyesi tarafından alınmaktadır. Yine itfaiye hizmetlerinin ilçe belediyesinde olmaması sebebiyle büyükşehirden rica ile su desteği almak mecburiyetinde kalınmaktadır. Bu türden yaşanan sorunlar geçtiğimiz dönemi kapsamaktadır. Ancak bu önümüzdeki dönemin farklı olacağı düşüncesi ilçe belediyelerinde hakimdir. Çünkü büyükşehir belediye başkanı ile aynı perspektiften olaylara bakılmaktadır. Büyükşehir belediyesinin daire başkanları, genel müdürleri ile bir araya gelerek ortak hareket etme imkanı bulunmaktadır.

Ulaşım ile ilgili yapılacak çalışmalar büyükşehir belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak geçtiğimiz dönem birçok sorunların yaşandığı bilinmektedir. Bunun sebebi ise; kurumsal yapının henüz tamamlanmamasından kaynaklıydı. Büyükşehir belediyesi kurulduktan sonraki ilk 3 sene ulaşım daire başkanlığı tam manasıyla verimli çalışmamaktaydı. İlçe belediyesi olarak muhatap bulmada sıkıntılar yaşanmıştı. Bandırma ilçesinin en temel problemi ulaşım, trafik ve otopark konularıdır. Bu sorun, Bandırma ilçesinin kırsal ve merkez mahalleler olmak üzere %50'lik sorununa teşkil etmektedir. Yasadan önce bandırma belediyesi olarak trafik komisyonlarında ulaşım sorunlarına çözüm üretebilirken şu anda büyükşehir belediyesinin çözüm üretmesi beklenmektedir. 2014 yılında Bandırma için ulaşım master planı yapılmıştı ancak hayata geçirilememişti. Bu dönem her ilçe belediyesinin ulaşım planlarını bizzat yapmasına yönelik öneri getirildi.

6360 sayılı yasanın, Balıkesir ilinin fiziki ve coğrafi yapısına uygun olmadığına yönelik şahsi kanaatim bulunmaktadır. Büyükşehir belediyesinin ana hizmet binası Bandırma'ya 100 kilometre, Edremit ilçesine 110 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır. Bu ilçeler, Türkiye'deki 40 kentten daha büyük ilçeler konumundadır. Edremit ve Bandırma hem sosyal hem de siyasi açıdan hareketli, kendi dinamikleri olan kentlerdir. Balıkesir'e bağlı kalmak bu ilçelerin hareket kabiliyetini azaltmaktadır. Vatandaş, 6360 sayılı yasanın çıkarılmasının üzerinden 5 yıl geçmesine rağmen hangi görev ilçe belediyesinde veya büyükşehir belediyesinde

bunun ayrımını bilmemektedir. Her çalışmanın, Bandırma belediye meclisinin görev ve sorumluluğu içerisinde olduğu vatandaşların kanaatleri arasında bulunmaktadır.

6360 sayılı yasayla kaynaklarda ve gelirlere ciddi azalmalar yaşandı. Su gelirleri bizim için önemli gelir kaynağıydı. Bandırma ilçesinin su geliri yılda 30 Milyon TL tutarındaydı. Bu gelir ile Bandırma ilçesinde ciddi yatırımlar yapılabilirdi. Bandırma ilçesinin suya yönelik harcama yapmadan elde ettiği bu gelir doğrudan tam bir kaynak oluşturuyordu. Ancak şu anda bu gelir BASKİ'nin havuzunda birikmektedir. Tüm ilçelerden gelen su gelirleri burada toplanmaktadır. BASKİ ihtiyaç önceliğine göre ilçelere yatırım yapmaktadır. Bandırma ilçesi en fazla gelir getiren bir ilçe iken en az yatırım alan ilçe durumundadır. Çünkü Bandırma su ve kanalizasyon hizmetleri açısından birçok sorununu daha önceden halletmiş ilçeler arasında bulunmaktadır. Gelişmişlik noktasında birçok eksikliği olan ilçelere daha fazla yatırım gitmektedir. Burada Bandırma ilçesinden elde edilen gelirlerle yatırımlar yapılmaktadır. Çünkü en fazla yatırım yapılan bölgede en az gelir kaynağı olması nedeniyle hizmetler bu bölgelere yönlendirilmektedir.

Siyasi erkin tutumu bu anlamda ciddi önem arz etmektedir. İşbirliği ve ortak akıl ile hareket edildiği müddetçe çözülmeyecek sorunun olmayacağı kanaatindeyim. Önümüzdeki dönemin Bandırma ilçesi ve Balıkesir ili açısından şans olacağı şahsi düşüncem arasında bulunmaktadır. Yasada boşluklar bulursa dahi bu eksiklikleri belediye başkanlarının tutum ve davranışları tamamlayabilir. Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz'ın ve şahsımın ılımlı siyaset tarzı şehir açısından güzel çalışmalar yapılacağına işaret etmektedir. Yerinden yönetim anlayışıyla hareket ederek uyum içerisinde çalışmalar yapılabilir. Bazı alanlarda yetki devirleri ilçe belediyesine verilerek etkin ve kaliteli hizmet sunulmaya çalışılmalıdır.

6360 sayılı yasanın öncesinde Bandırma Belediyesinin mülkiyetinde çok fazla arazi bulunmamaktaydı. Yasayla birlikte köylerinde Bandırma Belediyesine dahil olmasıyla tapulu mallar da ilçe belediyesine devredildi. İller bankasından gelen paylarda hiçbir şekilde artış yaşanmadı. Bu nedenle aynı gelirle daha büyük hizmet alanında çalışmalar yapmak durumunda kalındı. Yasadan önce Bandırma'nın merkezinde çöp toplama, taş döşeme gibi hizmetleri yaparken şu anda 40 kilometre uzaklıktaki kırsal mahallelere de hizmet götürmek gerekmektedir. Bu nedenle gelirlerin arttırılmaması nedeniyle arazi satışları yapılarak gelir elde edilmeye

çalışılmaktadır. Bu tür kaynak bulma yollarını hemen hemen her belediye yapmaktadır.

İmar planları açısından incelendiğinde bütüncül bir bakış açısı sağlanması oldukça güç durumdadır. Coğrafi açıdan birbirinden farklı ilçeler olması nedeniyle bütüncül bakış açısıyla planlama yapılması güçtür. Çünkü Edremit ilçesi düz bir yapıya sahip iken Bandırma çanak şeklinde bir yapıya sahiptir. Tip imar yönetmelikleri yapılarak bazı sorunlar aşılmaya çalışılmaktadır. Büyükşehir belediyesi tarafından imar planları hazırlanma sürecinde bölge bölge analizler iyi yapılmalıdır. Yöresel özelliklerin muhakkak göz önüne alınarak bu tür çalışmaların yapılması gerekmektedir. Genel olarak bakıldığında 6360 sayılı yasanın kaldırılarak eski haline dönüştürülmesi gerekmektedir. Balıkesir ili açısından 6360 sayılı yasa uygun olmamaktadır.

Tablo 25. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik 20 Numaralı Belediye Başkanının Değerlendirmeleri

TEMA	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
Balıkesir'in coğrafyası oldukça geniş alana sahiptir.	Ölçek		X
Yasadan önceki gelirlerle yetki alanı genişletilen yerlere hizmet götürmeye çalışıldı	Yetki, Ölçek		X
İlçe belediyesi olarak mali alanda sıkıntılar yaşanmaya başladı.	Mali Yetersizlik		X
İmar planlarında bütüncül anlayış sağlanamadı	Planlama, Bütüncül Anlayış		X
Koordinasyon ve yetki karmaşasında sorunlar yaşandı	Koordinasyon		X
Kaynaklarda ve gelirlerde ciddi azalmalar yaşandı	Mali Yönetim, Hizmet Alanı		X
Kapatılan belde belediyeleri hizmete ulaşmada zorluk yaşamaya başladı	Hizmetlere Erişim		X
Yetki devirleri ilçe	Yetki Paylaşımı	X	

belediyesine verilerek etkin ve kaliteli hizmet sunulmaya çalışılmalıdır			
--	--	--	--

6360 sayılı yasaya yönelik 20 numaralı belediye başkanının görüşleri incelendiğinde; Balıkesir'in yüzölçümünün geniş olması nedeniyle hizmetlerin ulaştırılması olumsuz görülmektedir. Yasadan önceki yetkilerle daha geniş alana hizmet verilmesi olumsuz karşılanmaktadır. Bu nedenle kaynaklar ve gelirlerde azalmalar yaşanmaktadır. İlçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorunu yaşanmaktadır. İmar planlarında bütüncül sağlanması oldukça imkansız görülmektedir. Etkili ve verimli hizmet açısından yetki devirlerinin yapılması gerekmektedir.

Aşağıdaki tabloda yapılan görüşmelerde ortaya çıkan temalar, bu temaların kaç defa dile getirildiği, temalara ilişkin yönetim bilimi literatüründe yer alan kavramlar ve her bir temasının nasıl değerlendirildiği yer almaktadır. Değerlendirme yazar tarafından değil mülakata katılan ilgili tarafından yapılan değerlendirmedir. Tabloya bakıldığında 6360 sayılı yasanın neden olduğu ve en önemli sorunun neler olduğu görülmektedir.

Tablo 26. 6360 Sayılı Yasaya Yönelik Mülakat Katılımcılarının Genel Değerlendirmeleri

TEMA	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	YÖNETSEL KAVRAM	OLUMLU	OLUMSUZ
1. Tahsilat bürolarının büyükşehir belediyesine geçmesi	1	Hizmetlere Erişim		X
2. Ana caddelerin ve meydanların bakım, onarım, temizliği v.s. büyükşehir belediyelerine verilmesi	1, 2, 6, 8, 9	Görev ve Yetki Karmaşası		X
3. Her ilçenin kendine	1	Hizmetlere Erişim		X

özgü sorunları vardır ve bunların merkezden yönetilmesi zordur.				
4. 6360 sayılı yasadan önce ilçe belediyelerinin borç yükü daha azdır.	1	Finansal yeterlilik		X
5. 6360 sayılı yasadan sonra hizmetlerde artış olmuştur.	1	Hizmetlerde artış	X	
6. Büyükşehir belediyesi personel giderlerindeki artış	1	Personel Yönetimi		X
7. İlçe belediyelerin tahsil ettiği emlak vergisinde artış	1, 9,19	Mali Yönetim		X
8. Kaynak geliştirme daire başkanlığı kuruldu ama kısa süre kapatıldı	1	Yeniden yapılanma		X
9. 2014 yılının Nisan ayında sağlık ve sosyal işler daire başkanlığı kurulmuştu. Ancak 8 ay sonra Aralık 2014 yılında kapatıldı.	1	Yeniden yapılanma		X
10. İl özel idareleri kapatılarak yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı kuruldu.	1	Yeniden yapılanma		X
11. Belde belediyeleri kapatılması	1.3, 6, 8, 9	Yerel yönetimler, nitelikli personel	X	
12. Akaryakıt	2	Mali Yönetim		X

giderleri, iş gücü kaybı ve zaman israfı yaşanmaya başladı.				
14. Alt yapı yatırımları	3	Merkezileşme	X	
15. Su ve kanalizasyon idaresi kuruldu, suların merkezden yönetimi kalitenin artmasını ve su kesintilerinin azalmasını sağladı	3, 8, 9,12	Merkezileşme, ölçek ekonomisi	X	
16. Planlamacı bulma sıkıntısı ortadan kalktı	3	Personel Yönetimi	X	
17. İl özel idaresinin kaldırılması	3	Yeniden yapılanma	X	
18. Köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması	8	Yeniden yapılanma		X
19. Susurluk Buzağılık köprüsünün yapılabilmesi	4	Yetki karmaşıklığı, finansman	X	
20. Bandırma ilçesinde toptancı hali Erdek, Manyas ve Gönen'in de hizmetine açıldı	4	Hizmetlere Erişim	X	
21. Belediyelerin her birinin ayrı ayrı çöp toplama, kanalizasyon ve arıtma tesisleri kurma zorunluluğu ortadan kalktı	4	Ölçek, Merkezileşme	X	
22. Köylerde muhtarlıkların kendi imkanları ile çöpler	4	Hizmet sunumu	X	

vahşi şekilde doğaya atılmaktaydı. Bu önlendi.				
23. Ulaşımın merkezi olarak planlanması	4,10	Planlama	X	
24. Kırsal mahallelerde daha fazla yol yapım çalışması yapılmaya başlandı.	6	Eşitlik, yurttaş taleplerine duyarlılık	X	
25. Gereksiz hizmet (israf)	6	Seçim		X
26. Araç gereç ve donanımda artış	6	Kalite, verimlilik	X	
27. AYKOME biriminin kurulması	6	Koordinasyon	X	
28. Stratejik planda olmayan projelerin yürütülmesi devam etti	7	Planlama		X
29. Büyükşehir belediyeleri bir önceki yılın bilançosunun 1,5 katı oranında borçlanabilir.	7	Mali yönetim, Ulusal kalkınma		X
31. Çöplerin bertaraf edilmesi görevi büyükşehir belediyelerine bırakılıyor.	8	Ölçek, uzmanlaşma	X	
32. Kırsal alana ulaşım aracı tahsis etme	8	Hizmette eşitlik	X	
33. İlin ortak hizmetlerinde il düzeyi	9	İl düzeyi merkezileşme	X	

merkezileşme				
34. Daha önce valiye verilmiş olan yetkilerin belediyeye geçmesi	9	Koordinasyon	X	
35. Büyükşehir belediye meclisinde ilçeler il genel meclisine göre daha aktif	9	Demokratik katılım	X	
36. İlçe belediyeleri ile koordinasyon sorunu	2	Koordinasyon		X
37. Büyükşehir belediyesinin kaynakları arttırıldı	5	Hizmet Kaynağı	X	
38. İl genelinin tamamına itfaiye hizmetleri tek elden ulaştırıldı	5	Ölçek, Merkezileşme	X	
39. Tüm ulaşım sistemleri tek bir elden büyükşehir belediyesine devredildi.	10	Merkezileşme	X	
40. İlçe belediyelerinin ulaşım ile ilgili yapmış olduğu çalışma dosyaları hakkında iletişim sorunu	10	Koordinasyon		X
41. Balıkesir ilinin yüzölçümünün geniş olması	10,11.13,18,19,20	Hizmetlere Erişim		X
42. Türkiye’de toplu taşıma kanununun	10	Yasal eksiklikler		X

olmaması				
43. Kıyı sahil şeridi düzenlemeleri noktasında kalitenin arttığı	10	Kalite, verimlilik	X	
44. Toplu taşıma araçları engelli uyumlu, klimalı, teknolojik donanımlı hale dönüştürüldü	10	Eşitlik	X	
45. Zabıta hizmetleri il mülki sınırları içerisinde bulunan her yere verilmeye başladı.	2,3,11	Merkezileşme, Ölçek	X	
46. Görev alanlarının bitişik mesafelerde olması	11	Yetki ve sorumluluk alanı		X
47. Zabıta hizmetlerinin ilçelere ayrılması nedeniyle etkin ve verimlilik sağlanamamaktadır	11	Kalite, verimlilik		X
48. Vatandaş odaklı hizmet anlayışı harekete geçirildi	12,13,17	Yurttaş taleplerine duyarlılık	X	
49. Teknolojik cihazlarla kayıp/kaçak oranı en az seviyeye getirildi	12	Denetim mekanizması	X	
50. Nitelikli personel çalıştırma imkanı sağlıyor	12,13,15	Kalite, verimlilik	X	
51. Alınan su paralarıyla yatırım	13	Mali Yönetim	X	

yapan bir kuruluş haline gelindi				
52. Kazıların sonrasında onarımı ile ilgili ilçelerde sorunlar yaşanmaktaydı	13	Koordinasyon		X
53. AYKOME'ye kazı yapmadan önce çalışma hakkında bilgi verilmektedir	13	Koordinasyon	X	
54. Suyun maliyeti bütüncül planlama anlayışı ile makul seviyelerdedir	13	Planlama, Maliyet	X	
55. Bütçesi arttırılan büyükşehir belediyesi ile sorunlara çözüm üreilmeye başlandı	14	Mali Yönetim, Verimlilik	X	
56. Koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası sorunu yaşanılmadı	14	Koordinasyon	X	
57. İlçe belediyesinin araçları ile çöpler toplanmaya başladı	14	Hizmet Sunumu	X	
58. İçme suyu anlamında sağlıklı su tüketilmekteydi	14	Hizmetlerde Yetersizlik		X
59. Yasadan sonra muhtarların görevleri azaldı	14	Yerel Yönetimler, Yetki ve görev		X
60. Teknolojik donanımlı araçları olan belediye sorunları daha	14	Kalite, verimlilik	X	

iyi çözdü				
61. İmkanları arttırılan yerel yönetimlerle çok daha geniş alana hizmetler sunulmaktadır	15	Ölçek	X	
62. Koordinasyon sorunu veya yetki karmaşası yaşanmaktadır	15	Koordinasyon		X
63. Merkez mahallere ne tür hizmet gidiyorsa kırsal mahallelere de aynı hizmet gitmektedir	15	Eşitlik, Hizmet Sunum	X	
64. Kırsal mahallelere dahi toplu taşıma seferleri başlatıldı	15	Hizmette Eşitlik	X	
65. İl özel idareleri ve köylere hizmet götürme birlikleri devam edebilirdi	16	Yerel Yönetim		X
66. Kırsal nüfusun çok fazla olması hizmetin ulaşmasında sıkıntı oluyor	16,19	Planlama, Ölçek		X
67. Mali yönden yerel yönetimler güçlendirildi	16,17	Mali Yönetim	X	
68. Belde belediyeleri personel giderlerini karşılayamıyordu.	16	Mali Yönetim	X	
69. Yeni kurulan belediyeler kapatılan	16	Yeniden Yapılanma		X

belediyelerin borçlarıyla birlikte göreve başladı				
70. İl özel idarelerinin kaldırılmasıyla hizmetler verimli ve etkin olmadı	16	Kalite, verimlilik		X
71. Hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından büyükşehir uygulaması daha gelişmiştir	17	Hesap verme, denetleme	X	
72. İmar konularında bütüncül planlama yapılmaktadır	17	Planlama, ölçek	X	
73. Yasa ile birlikte daha kapsamlı düşünmek gerekiyor	17	Planlama	X	
74. Kırsal mahallelerde imece usulü ortadan kalktı	18	Dayanışma		X
75. İlçe belediyelerinin yapabileceği işler daha kısıtlı	18	Görev ve yetki		X
76. Belediyeye ayrılan bütçe hesaplamalarının dengeli yapılması	18,19	Mali Yönetim, Ölçek		X
77. Koordinasyon ve yetki karmaşasında sorun yaşandı	18,19,20	Koordinasyon		X
78. Köy ve arazi toplulaştırmaları yapılmalı	18	Yerel Yönetim		X

79. Yasadan önceki gelirlerle yetki alanı genişletilen yerlere hizmet götürmeye çalışıldı	19,20	Yetki, Ölçek		X
80. İlçe belediyesi olarak mali alanda sıkıntılar yaşanmaya başladı.	19,20	Mali Yönetim		X
81. İmar planlarında bütüncül anlayış sağlanamadı	20	Planlama, Bütüncül Anlayış		X
82. Kaynaklarda ve gelirlerde ciddi azalmalar yaşandı	20	Mali Yönetim, Hizmet Alanı		X
83. Kapatılan belde belediyeleri hizmete ulaşmada zorluk yaşamaya başladı	20	Hizmetlere Erişim		X
84. Yetki devirleri ilçe belediyesine verilerek etkin ve kaliteli hizmet sunulmaya çalışılmalıdır	20	Yetki Devri	X	

Tablo 26’da mülakat yöntemi ile görüşülen katılımcıların, 6360 sayılı yasaya yönelik genel değerlendirmeleri tablo halinde verilmektedir. Balıkesir ili açısından 6360 sayılı yasa incelenmiştir. Katılımcıların genel değerlendirmeleri, Balıkesir’in yüzölçümünün çok fazla geniş olmasının yasa açısından uygulanabilirliğinin zor olmasıdır. Yine kırsal mahalle sayısının fazla olması hizmetlerdeki kaliteyi ve maliyeti olumsuz etkilemektedir. 6360 sayılı yasanın, pilot uygulamadan geçmeden yürürlüğe girmesi katılımcılar tarafından olumsuz değerlendirilmektedir.

6360 sayılı yasa ile birlikte yeni kurulan büyükşehir belediyelerinde görev tanım ve sınırlarının net bir şekilde belirlenmediği ifade edilmektedir. Bu da yetki ve

görev karmaşasının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bunun sonucunda ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyesi arasında yaşanan koordinasyon sorunu bundan kaynaklıdır. 6360 sayılı yasa ile birlikte belde belediyelerinin kapatılması tabloya bakıldığında genel olarak olumlu görülmektedir. Bunun sebebi belde belediyelerinin nitelikli personel ve donanımlı araçları çalıştırmakta mali yönden zorluk yaşamasıdır. 6360 sayılı yasa ile birlikte mali yönden güçlendirilen yerel yönetimler hem donanımlı ekipmanlarla hem de nitelikli personellerle çalışmaya imkan bulmuştur.

Alt yapı hizmetlerinin özellikle su ve kanalizasyon hizmetlerinin belediyeye bağlı ayrı bir kurum tarafından ele alınması olumlu karşılanmaktadır. Su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek elden tüm şehirde planlanması maliyetlerin azalmasını sağlamaktadır. Yine yasayla birlikte köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması köylere hizmet sağlanmasında olumsuz görülmektedir. Özellikle Balıkesir gibi kırsal nüfusu fazla olan yerleşim yerlerinde hizmetlerin ulaştırılması oldukça güçtür. Köy tüzel kişiliklerinin ortadan kaldırılmasıyla birlikte imece usulünün azaldığına dair önemli eleştiriler bulunmaktadır. Bunun yanında kırsal - merkez ayrımı yapılmadan hizmetlerin ulaştırıldığı dile getirilmektedir. Genel olarak tabloya bakıldığında bu tür değerlendirmeler ön plana çıkmaktadır. Ancak sonuç ve öneriler kısmında çalışmaya yönelik geniş çaplı değerlendirmeler bulunmaktadır.

Tablo 27’de mülakat katılımcılarının genel değerlendirmeleri yönetsel kavram açısından incelenmektedir. Katılımcıların en fazla dile getirdiği konular, yönetsel kavram açısından listelenerek tablo haline getirilmiştir. Tablo 27 incelendiğinde; en fazla dile getirilen yönetsel kavram ölçek, merkezileştirme olmuştur. Katılımcıların ölçeğe dayalı yapılan düzenlemelerden genel olarak memnun oldukları görülmektedir. Yine mali yönetim açısından katılımcıların genel olarak memnun olmadıkları dile getirilmiştir. Görev ve yetki paylaşımı en fazla sorun yaşanan yönetsel kavramlar arasındadır. Koordinasyon açısından sorunların yaşandığı dile getirilirken zaman zaman koordinasyonun sağlandığına dair görüşlerde bulunmaktadır. Hizmetlere erişimin sağlanmasında sorunların olduğu en fazla dile getirilen konular arasındadır. Hizmetlerde kalite ve verimliliğin arttığına dair genel olarak olumlu görüş bulunmaktadır. Yeniden yapılanmanın sağlanmasında sorunların olduğu az da olsa dile getirilmiştir.

Tablo 27. YönetSEL Kavram Açısından Mülakat Katılımcılarının Genel Değerlendirmeleri

YÖNETSEL KAVRAM	YÖNETSEL KAVRAM ÜZERİNE GÖRÜŞ BİLDİREN KİŞİLER	OLUMLU	OLUMSUZ
Ölçek, Merkezileşme	2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20	2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 15, 17	16, 19, 20
Mali Yönetim	1, 2, 7, 9, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20	13, 14, 16, 17	1, 2, 7, 9, 18, 19, 20
Görev ve Yetki Paylaşımı	1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 14, 18, 19, 20	4	1, 2, 6, 8, 9, 11, 14, 18, 19, 20
Koordinasyon	2, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 18, 19, 20	6, 9, 13, 14	2, 10, 15, 18, 19, 20
Planlama, Bütüncül Anlayış	4, 7, 10, 13, 16, 17, 19, 20	4, 10, 13, 17	7, 16, 19, 20
Hizmetlere Erişim	1, 4, 10, 11, 13, 18, 19, 20	4	1, 10, 11, 13, 18, 19, 20
Kalite, Verimlilik	6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	6, 10, 12, 13, 14, 15	11, 16
Yeniden Yapılanma	1, 3, 8, 16	3	1, 8, 16

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Yerel yönetimlerin çalışmalarında aktif görev ve sorumlulukları bulunan belediye başkanları, meclis üyeleri, daire müdürleri, kurum müdürleri ve muhtarlar çalışmaya önemli katkı sağlamışlardır. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olan iller arasında Balıkesir ili de bulunmaktadır. Balıkesir ilinin büyükşehir olmadan öncesindeki yerel kamusal hizmetler üzerine araştırma yapılmıştır. 6360 sayılı yasanın onaylanması ile birlikte Balıkesir ilinde yaşanan süreç değerlendirilmiştir. Yine 6360 sayılı yasanın gerekçeleri maddeler halinde verilerek Balıkesir ilinde yaşanan değişim ve gelişimler incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular en az 5 yıllık yerel yönetim tecrübesine sahip Balıkesir ilinde görev yapan 20 yerel yönetici ile sınırlıdır. 6360 sayılı yasa ile ilgili görüş ve önerilerine dair bilgi edinilen yerel yöneticilere yapılandırılmamış mülakat tekniği uygulanmıştır. Bu araştırmada elde edilen verilerin çözümünde nitel veri analiz yöntemi uygulanmıştır. Farklı bireylerin farklı düşünceleri doğrultusunda elde edilen veriler yorumlanarak çalışmaya katkı sağlamıştır. Yine yasa ile ilgili meclis görüşmelerinden ve yerel basına çıkan haberlerden elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Çalışmada katılımcıların yerel yönetim deneyimleri esas alınarak 6360 sayılı yasa öncesi ve sonrası yaşanan süreç değerlendirilmektedir. Bu çalışmada; yerel yöneticilerin deneyimlerinin farklılaştığı ve benzeştiği yönleri ele alınarak incelenmektedir. Çalışmanın bu yönde literatüre katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Çalışmada 6360 sayılı yasanın gerekçeleri, 6360 sayılı yasa öncesi yerel yönetimlerde hizmet anlayışı, 6360 sayılı yasa sonrası yaşanan süreç, büyükşehir ile ilçe belediyeleri arasındaki ilişkinin yasanın gerekçeleri bağlamında değerlendirilmesi, büyükşehir yönetimi ile ilgili yaşanan olayların yerel medyaya yansımaları, mecliste yaşanan olaylarla değerlendirilmesi sağlanmıştır. 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirmenin yapıldığı bu araştırmada, belirlenen amaçlar çerçevesinde ana bulgularıyla hedefe ulaştığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre; deneyimlerin bazılarının gerekçelerle uyumlu olduğu görülmektedir.

Belediye yöneticileri, il mahalli hizmetler müdürü, meclis üyesi, mahalle muhtarları, ilçe belediye başkanları ile yapılan mülakatlardan elde edilen bulgulara

göre her meslek grubu aynı sınıf içerisinde değerlendirilebilir. Belediye yöneticilerinden elde edilen bulguların sonucunda 6360 sayılı yasanın Balıkesir’de yeni uygulanmaya başlaması ile birlikte bir takım sıkıntıların olduğu görülmektedir. Bu sıkıntıların temelinde yeni bir yasa ile yönetim şeması kurulmasıdır. 6360 sayılı yasa ile yeni kurulan büyükşehir belediyeleri ile ilçe belediyeleri kurumsal yapılanma çalışmalarına devam etmişlerdir. Bunun yanında yeni kurulan belediyeler vatandaşların hizmet beklentilerini de karşılamaya çalışmışlardır. Yasadan önce hizmet veren il özel idarelerinin ve belde belediyelerinin yasadan sonra kaldırılması belediye yöneticileri tarafından olumlu karşılanmaktadır. Çünkü yasadan önce mali imkanların kısıtlı olması nedeniyle hizmetlerde etkililik ve kalite bulunmamaktaydı. Yine nitelikli personel istihdam edecek mali güç yeterli değildi. 6360 sayılı yasadan sonra büyükşehir belediyeleri mali yönden güçlendirilmiştir. Böylece büyükşehir belediyeleri nitelikli personel istihdamını ve teknolojik donanımına sahip ekipmanını artırma fırsatı elde etmiştir. Bunun neticesinde hizmetlerde kalitenin artış göstermesi sağlanmıştır. Belediye yöneticileri, yasa ile köy tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına eleştirel yaklaşmaktadır. Bunun en temel sebebi; yasadan önce köyler, bütçesi ile sorunlarının çözümünü gerçekleştiriyordu. Yasadan sonra ise; en küçük sorununun çözümü için uzak mesafede bulunan belediyelerden talepte bulunmaktadırlar. Bu nedenle köy tüzel kişiliklerinin tekrardan geri verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Belediye yöneticileri ile yapılan görüşmeler neticesinde ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında yetki ve koordinasyon sorunu yaşandığına dair genel bir görüş bulunmaktadır. Bunun sebebi ise; 6360 sayılı yasadaki belediyelerin görev tanımlamasının net bir şekilde yapılmamış olmasıdır. Yetki karmaşası ve koordinasyon sorunu 6360 sayılı yasadan sonra daha fazla görülmektedir. İl mülki sınırları genişletilerek büyükşehir belediyesi sorumluluğuna verilen bazı hizmetlere erişim oldukça zor olmaktadır. Erişim ve koordinasyon açısından düzenleme yapılarak etkin ve kaliteli hizmet sağlanabilir.

Belediye yöneticilerine göre özellikle itfaiye alanında hizmetlerin tek elden sağlanması verimliliği arttırmaktadır. Çünkü itfaiye hizmetinin ilçe belediyelerine verilmeden yapılması koordinasyonu daha iyi sağlamaktadır. Bunun yanında itfaiye hizmetlerinin kalite standartları ilin tamamında aynı olmaktadır. Ancak, ulaşımın tek elden yapılması sıkıntı yaratmaktadır. Bunun sebebi Balıkesir ili iç içe geçmiş yerleşim yerlerine sahip değildir. Yüzölçümü geniş olan illerde ulaşım hizmetlerine

erişim ve denetim oldukça zor olmaktadır. İmar planlarının bütüncül bakış açısıyla yapılması belediye yöneticileri açısından olumlu görülmektedir. Yol ve alt yapı hizmetleri açısından bakıldığında kalitenin arttırıldığı ifade edilmiştir. Bunun sebebi ise; mali yönden imkanların genişletilmesidir. Bir diğer sebebi ise teknolojik imkanların daha fazla kullanılmaya başlanmasıdır. Su ve kanalizasyon hizmetleri açısından bakıldığında, il genelinin tamamına temiz su hizmeti çalışmaları arttırılmıştır.

Belediye yöneticilerine göre Balıkesir ilinin coğrafi yönden geniş ve yerleşim yerlerinin dağınık olması dezavantaj olarak görülmektedir. Balıkesir ilinin, İstanbul ve Kocaeli pilot illeri ile aynı yasa çerçevesinde yönetilmesi uygun görülmemektedir. Yüzölçümünün büyük ve nüfusunun dağınık olması hizmetlerin maliyetini arttırmaktadır. Bunun yanında ulaşılabilirlik açısından da sıkıntı oluşturmaktadır. 6360 sayılı yasanın avantajları bakımından değerlendirildiğinde birçok hizmetin şehrin tamamına kazandırıldığı ifade edilmektedir. Özellikle içme suyunun kaliteli ve temiz olması için çalışmalar hızlandırılmıştır. En ücra mahalleye dahi çöp kamyonu aracı gönderilerek çevrenin korunması amaçlanmıştır. 6360 sayılı yasanın avantajlarının yanında dezavantajlarının da yeniden değerlendirilerek revize edilmesine yönelik ortak bir anlayış hakimdir.

6360 sayılı yasayla birlikte kurulan BASKİ tarafından alt yapı ve kanalizasyon çalışmalarına hız kazandırılmıştır. BASKİ Genel Müdürlüğünün yöneticileri ile yapılan görüşmeler neticesinde su ve kanalizasyon hizmetlerinde bütüncül bir anlayış hakim olmaktadır. İl özel idareleri döneminde, su ve kanalizasyon hizmetlerinin belediye mücavir alanı dışındaki alanlarda yeterli olmadığına dair görüş bulunmaktadır. İl özel idarelerinin mali kaynakları vatandaşın taleplerini karşılamada yetersiz kalmaktadır. Yine belediye mücavir alanı içerisinde alt yapı ve kanalizasyon hizmetlerini yerine getiren belediyelerin insan kaynağı ve mali kaynağı yeterli görülmemektedir. Bu nedenle su, alt yapı ve kanalizasyon sorunu oldukça fazla olan bir şehir algısı hakimdir. 6360 sayılı yasayla birlikte il genelinin tamamında su ve kanalizasyon kalite standartları arttırılmaya çalışılmaktadır. Çünkü; gelir getirici unsurlar tek çatı altında toplanmaktadır. Mali açıdan güçlendirilen ve daha fazla borçlanma kredisi olan büyükşehir belediyeleri kurulmuştur. Böyle olunca hem nitelikli personel istihdamı hem de teknik bakımdan donanım imkanı elde edilmektedir. Yine 6360 sayılı yasayla birlikte bütüncül

planlamayla suyun maliyeti azaltılarak kaliteli hizmet sunulduğuna dair görüş bulunmaktadır. Yine görüşülen yöneticilerin ortak sorunu olarak Balıkesir'in yüzölçümünün geniş ve nüfusunun dağınık olması maliyetleri arttırmaktadır. Burada verilen örnek önem arz etmektedir. Çünkü merkez nüfusu fazla olan şehirlerde maliyet daha az iken kırsal nüfusu fazla olan şehirlerde suyun maliyeti daha fazla olmaktadır. Bu da maliyetlerin artmasına neden olmaktadır. Sağlıklı içme suyu hizmetinin il genelinin tamamına sunulması açısından yasanın verimli olduğu düşünülmektedir. Çünkü kırsal mahalleler ve belde belediyeleri büyükşehir olmadan önce sağlıklı su teminini sağlayacak güçlü bütçeye sahip değillerdi.

Yine çalışma esnasında kırsal ve merkez mahalle muhtarları ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Kırsal mahalle muhtarı, il özel idareleri döneminde yaşanan aksaklıklara değinmektedir. Bunun neticesinde kırsalda hizmet anlamında eksiklerin olduğu ifade edilmiştir. Geçmiş dönemlerde yapılmayıp büyükşehir ile çözüm getirilen sorunlara örnekler verilmiştir. Kırsal mahalle muhtarının ifadelerine göre; bu yasayla birlikte köylere hizmetin arttırıldığı düşünülmektedir. Kırsal mahallelerin kendi öz imkanlarıyla çözüme kavuşturulamayan sorunları yasayla birlikte çözüme kavuşmuştur. Her sorunun çözümü belediyelerden beklenmektedir. Belediye, nitelikli personel ve teknolojik ekipmanlara daha fazla sahip olmuştur. İl özel idareleri döneminde sorunlar hızlı çözülmezken yasayla birlikte hızlı çözüm sağlanmıştır.

Yine merkez mahalle muhtarı ile yapılan görüşme neticesinde elde edilen sonuca göre 6360 sayılı yasanın şehir için kazanım olduğuna yönelik düşünce bulunmaktadır. Yetkileri arttırılan büyükşehir belediyesi ile birlikte hizmetlerde artış olmuştur. İl özel idareleri döneminde hizmetlerin karşılanmasında yetersiz kalınıyordu. 6360 sayılı yasayla birlikte kırsal ve merkez mahalle ayrımı ortadan kalkarak her yere aynı standartta hizmet götürülmektedir. Mali açıdan güçlendirilen büyükşehir belediyesi ile birlikte şehrin sosyal donatı imkanları arttırıldı. Belediyenin ekipman ve personel bakımından gelişmiş olması mahallenin sorunlarının çözümünde etkili olmuştur. Yasanın gerekçelerinde olmasına rağmen koordinasyon noktasında ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesi arasında sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle BASKİ'nin mahallede yapmış olduğu kazı çalışmaları sonrasında yolların onarımında yetki sorunu yaşanmaktadır.

6360 sayılı yasanın uygulamasının öncesi ve sonrasındaki sürecin içerisinde aktif görev alan il mahalli idareler müdürü ile yapılan görüşme sonucunda; yasanın Balıkesir ilinin nüfusu ve yüzölçümü özellikleri bakımından uygun olmadığı düşünülmektedir. İl özel idarelerinin kaldırılmasının etkin ve verimli hizmet sağlamadığına dair görüş bulunmaktadır. 6360 sayılı yasadaki önce belde belediyelerinin nitelikli personel ve teknolojik ekipman bakımından yetersiz kalması kaliteli hizmet verilmesini olumsuz etkiliyordu. Bu nedenle belde belediyelerinin kapatılmasının doğru bir adım olduğu düşünülmektedir. 6360 sayılı yasa ile birlikte Vali'nin şehir ile ilgili yaptırım gücü azaltılmış oldu. Vali'nin bu sistem içerisinde yaptırım gücünün olması gerekirdi. Yerel yönetimler alanında vatandaşın yaşadığı sorunlara dair Vali'nin rica ile belediyelere iş yaptırması ortaya çıkmaktadır. Çünkü geçmişte var olan yaptırım gücünün yasayla ortadan kaldırıldığı öne sürülmektedir. Yine bu mülakat esnasında devir, komisyon işlemleri hakkında yaşanan süreç anlatılmıştır. Burada yeni kurulan belediyelere, kapatılan beldelerin ve il özel idarenin alacak ve borçları devredilmiştir. Bu örnekler, sayısal veriler üzerinden çalışmanın içerisine dahil edilmiştir. Yaşanan geçiş sürecinin en önemli şahitlerinden olan katılımcı ile 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirme yapılmıştır.

İl genel meclis başkanvekilliği görevlerinde bulunan büyükşehir meclis üyesinin görüşleri sonucunda; il özel idare döneminde çift başlılığın olduğundan bahsedilmiştir. Atama ile görevlendirilen bir Vali'nin, seçilmişleri denetleme yetkisinin bulunması uygun görülmemiştir. 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir yönetiminde şehre dair karar alındığında meclisin en başında sadece büyükşehir belediye başkanının olması önemli görülmektedir. Çünkü çift başlılık ortadan kaldırıldığı düşünülmektedir. Mali açıdan il özel idarelerinin imkanları kısıtlıydı. Büyükşehir ile birlikte mali yönden imkanları arttırıldı. Buna yönelik geçmiş dönemde yapılan bütçe görüşmelerine yönelik haberler örneklendirilmiştir. Seçilmişlerin seçimlerde vatandaşlara hesap vermesi açısından yasanın avantaj sağladığı düşünülmektedir. Bu nedenle yasayla etkin, verimli hizmet götürülmeye başlanmıştır. 6360 sayılı yasayla birlikte yerel yönetimler alanında daha kapsamlı ve geniş düşünme imkanı ortaya çıkmaktadır.

Belediye başkanlarının görüşleri doğrultusunda 6360 sayılı yasaya yönelik farklı siyasi görüşe sahip olursa bile ortak kaygılar dile getirilmiştir. Özellikle Balıkesir ilinin nüfusunun dağınık yerleşmesi ve yüzölçümünün büyük olması

hizmetlerin ulaştırılmasında sorunlar oluşturmaktadır. Bunun neticesinde dezavantaj olarak hizmetlerde maliyet artmaktadır. İlçe belediyelerinin hizmet götürecekleri alan genişlerken gelirlerinin sabit kalması etkin ve verimli hizmet sunumuna engel olmaktadır. Bu nedenle ilçe belediyelerinin mali kaynaklarının arttırılması ortak talepler arasında yer almaktadır. Bütçesi arttırılan ilçe belediyeleri ile genişletilmiş görev alanlarında verimli hizmetler yapılmasına imkan sağlanabilir.

18 numaralı belediye başkanı ile yapılan görüşmeler sonucunda; belediye gelirlerinin hesaplamalarında nüfusun yanında yüzölçümünün de çarpan olarak eklenmesi gerekmektedir. İlçe Belediyesi ile Büyükşehir Belediyesi arasında geçtiğimiz dönem zaman zaman koordinasyon sorunu yaşanmıştır. Özellikle büyükşehir belediyesinin ana yolların yapımını gerçekleştirdiğinde ilçe belediyelerin ara yolları yapmamasında ciddi sıkıntılar ortaya çıkmıştır. Köy tüzel kişiliklerinin kaldırılması uygun görülmemiştir. Çünkü vatandaş yasadan önce en küçük sorununu dahi kendi imkanlarıyla çözerken yasadan sonra belediyeden beklentiler artmıştır. Özellikle kırsal mahalle sayısı fazla olan ilçelerde, köy tüzel kişiliklerinin kaldırılmasıyla sorumlulukları daha çok artmıştır. Bu nedenle sorunlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Uzak mesafelerde bulunan kırsal mahallelere hizmetin ulaştırılması coğrafi nedenlerden dolayı zor olmaktadır. 18 numaralı belediye başkanı, 6360 sayılı yasanın Balıkesir için uygun olmadığını bunun yerine 2 ilçenin daha il yapılması gerektiğini düşünmektedir. Balıkesir'in şartlarının ve imkanlarının yasaya yönelik uygunluğu tartışılmalıdır.

19 numaralı belediye başkanı ile yapılan görüşmeler sonucunda; 6360 sayılı yasadan sonra kurulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığının yerel yönetimlerin sorunlarına yönelik girişimlerde bulunması uygun görülmemiştir. Yerel yönetimler alanında çift başlılığın ortaya çıkması belediye başkanlarının itibarının zedelenmesine sebep olmaktadır. Hizmet alanı genişleyen ancak gelirleri sabit kalan ilçe belediyelerinin mali anlamda güçlendirilmesi gerekir. Balıkesir ilinin kırsal nüfusunun fazla olması ve yüzölçümünün geniş olması en temel sorun kaynağı olarak görülmüştür. Balıkesir ilinin yüz ölçümünün geniş olması hizmetlerdeki maliyeti arttırmaktadır. Kırsal nüfusu merkez nüfustan fazla olan illerde hizmetlerin maliyeti daha pahalıya mal olmaktadır. Bu nedenle, Balıkesir ilinin merkez nüfusu daha fazla olan iller ile kıyaslanmasının doğru olmadığı düşünülmektedir. Yine yasayla birlikte içme suyu, kanalizasyon ve alt yapı hizmetleri noktasında ciddi

yatırımlar gerçekleştirilmiştir. İl özel idareleri döneminde yapılamayan birçok çalışma 6360 sayılı yasa ile birlikte hayata geçirilmiştir. Bu bakımdan yasanın olumlu yönleri olmuştur. Ancak bu konuda, analizler iyi yapılarak daha iyi sonuçlar elde edilmesine imkan sağlanabilir. Geçtiğimiz dönem ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorunları yaşanmıştır. Siyasi görüş açısından aynı grup içerisinde bile olursa zaman zaman sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunun kaynağının, yerel yöneticilerin bakış açısı ile ilgili olduğu ifade edilmiştir. Önümüzdeki dönem için böyle bir sorunun olmayacağı düşünülmektedir. Bunun sebebi ise; ortak stratejik plan toplantılarının gerçekleştirilmeye başlamasıdır.

20 numaralı belediye başkanı ile yapılan görüşmeler sonucunda; 6360 sayılı yasanın Balıkesir iline uygun bir çalışma olmadığı ifade edilmiştir. Bunun sebebi ise; nüfus ve yüzölçümünün getirdiği dezavantajdır. Belediye başkanları ile yapılan görüşmelerden elde edilen ortak sonuç, gelirlerin sabit kalarak hizmet alanlarının genişlemesidir. Aynı zamanda ilçe belediyelerine gelir getirici ulaşım, su, otogar gibi kaynakların büyükşehir belediyesine verilmesi sorun oluşturmaktadır. Belediyelerin hizmet etmesinde en önemli gelir kaynaklarının yasayla birlikte devredilmesi uygun görülmemiştir. Bunun yanında kırsal mahallelerde bulunan arazilerin satışlarına imkan tanınmasının doğru bir adım olduğu düşünülmektedir. Çünkü belediyelerin gelirlerini arttırıcı adımların atılması gerekmektedir. Bandırma belediyesi açısından gelişmiş ilçelerden elde edilen gelirlerle gelişmekte olan ilçelere yatırım yapıldığı dile getirilmiştir. Buna yönelik çok fazla serzeniş yaşanmaktadır. Balıkesir açısından ilçenin önde gelen yerleşim yerleri arasında olması bazı sorunları ortaya çıkarmaktadır. Çünkü sorunları az olan bir belediyenin kaynaklarının başka ilçelere yönlendirilmesi doğru bulunmamıştır. İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında yetki karmaşası ve koordinasyon sorunlarının olduğu örneklerle anlatılmıştır. Yerinden yönetim anlayışının doğru olduğu ifade edilerek uygulamaya geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Siyasi görüşleri farklı da olsa belediyeler arası iletişimin sağlanması açısından belediye başkanlarının vizyonları önemlidir. Yine 6360 sayılı yasadaki kaynaklı boşlukların olduğu ifade edilmiştir. Ancak belediye başkanlarının tutum ve davranışları bu boşluğu kapatabilir. Yasanın ortadan kaldırılarak eski sisteme geri dönülmesi gerektiği düşünülmektedir.

Çalışma ile ilgili farklı bir bakış açısını ortaya koyan büyükşehir belediye başkan danışmanı ile yapılan görüşmeler sonucunda; 6360 sayılı yasaya yönelik

değerlendirme yapılmadan önce bu yasanın bihakkın uygulandığının incelenmesi gerekmektedir. Sistemlerde veya yasalarda hatalar aramak yerine uygulamadan kaynaklı sıkıntılar incelenmelidir. Kamu mali disiplinine uygun hareket edilmeden yasanın değerlendirilmesinin mümkün olmayacağı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle stratejik plana ve kamu mali disiplinine uygun yönetim anlayışı incelenmeden yasaya yönelik görüş belirtilmemiştir. Belediyelerin, stratejik plana uymadığı takdirde sıkıntılarının olacağı düşünülmektedir. Stratejik yönetim yerine karmaşık yönetimi tercih eden bir anlayışın başarılı olacağı düşünülmeyebilir. Çünkü plan doğrultusunda hareket edilmeyen bir anlayışın neticesi başarılı sonuçlanmamaktadır. Planla hareket edilmediğinden dolayı belediyelerin ihtiyacının dışında işlere yönelmesi karmaşık yönetimi ortaya çıkarmaktadır. Bu da belediyelerin daha fazla borçlanmasına yol açabiliyor. Bunun neticesinde ülke ekonomisine yük olunmaktadır. Görüşülen katılımcı, ülkemizdeki enflasyonun yüksek olmasının belediyelerin borçlanmasıyla bağlantılı olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle yasa ne kadar doğru olursa olsun uygulayıcıların yönetim anlayışı en önemli faktördür.

Stratejik yönetimin uygulamaya geçilmesi yasanın değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Çünkü stratejik yönetimde beşeri faktörlerle potansiyelin aktif kullanılması ve hedeflerin doğrultusunda hareket etmek için uygulanabilir bir toplum atmosferinin tesisi, inşası ve bunun sürdürülebilir özelliğe kavuşturulması gerekir. İş döngüsünün başarılı ve esnek bir kriz yönetimini sağlayabilmesi açısından bireysel ve kurumsal psikolojinin farkındalığı ve kuşatıcılığı ortaya koyması gerekmektedir. Stratejik yönetim, sorun alanlarını isabetli tahminde bulunarak toplum psikolojisinin süreç içerisindeki uyumunun tesis edilmesine hassasiyet gösterilmesi daha net netice elde edilmesini sağlayabilir (Korkusuz ve Kutluk, 2015: 24).

Yerel basında çıkan haberlerin son 5 yıllık arşiv incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucunda Ayvalık ve Bandırma ilçe belediyeleri ile yaşanan koordinasyon sorunu ortaya çıkmaktadır. Büyükşehir ile siyasi yönden ortaklığı olmayan bu ilçe belediyeleri yasaya yönelik eleştirilerini açıkça dile getirmişlerdir. Bandırma belediyesi açısından özellikle kazı çalışmalarından ve sahil bandının kullanımından dolayı koordinasyon sorunu yaşanmıştır. Yine 6360 sayılı yasayla birlikte kaynakların kısıtlandığına yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Ayvalık belediyesinin yerel basına yansıyan haberleri sonucunda; Balıkesir ilinin coğrafi

olarak geniş olması hizmetlerin ulaştırılmasında sorunların yaşandığına yönelik sıkıntılar olmuştur. İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında plajlardaki şezlong kullanımını hakkında koordinasyon sorununun yaşandığı görülmektedir. Yine kazı çalışmaları ile yaşanan aksaklıklar Ayvalık belediyesi açısından da dile getirilmektedir. Yerel medyaya yansıyan haberlerden elde edilen bulgulara bakıldığında büyükşehir belediyesi ile siyasi yönden ayrılan belediyeler arasında koordinasyon sorununun yaşandığı görülmektedir.

Yasa tasarısının görüşüldüğü TBMM tutanaklarının incelenmesi sonucunda; 6360 sayılı yasa fayda - maliyet analizi yapılmadan ve pilot uygulamalardan sonuç alınmadan yürürlüğe girmiştir. Yasanın halkın onayına sunulmadan yürürlüğe girmesi eleştiri konusu olmuştur. Bunun yanında; Kocaeli ve İstanbul'un Balıkesir gibi kırsal nüfusu fazla olan illerle aynı yasa çerçevesinde değerlendirilmesinin uygun olmadığı ifade edilmiştir. Kış nüfusu ve yaz nüfusu arasında ciddi farklar olan belde belediyelerinin kapatılmasıyla yerel yönetimlerde sorunlar ortaya çıkacağı belirtilmiştir. Federal sisteme gidildiğine yönelik eleştiriler de bulunmaktadır. Yine belediyelerin güçlendirilmesiyle doğu bölgelerinde sorunların olacağı dile getirilmiştir. Şüphesiz bu eleştirilerin tamamı yasa, gündeme geldiğinden beri ortadadır. Türkiye gündemini, öne çıkan haberlerle meşgul eden ve ortak yaşam alanlarını etkileyen 6360 sayılı yasaya yönelik halkın olumlu ve olumsuz tepkilerinin olduğu bilinmektedir. Bu yasanın federal sistemin alt yapısı olduğunu ya da iktidar partisinin mülki sınırları geniş tutarak kırsal kesimin oylarını alacağına yönelik stratejik bir adım olduğunu düşünenler olmuştur. Dolayısıyla yapılan eleştirileri ve nedenlerini incelemek konunun daha iyi anlaşılması açısından önemlidir.

Kocaeli ve İstanbul örnek alınarak çıkarılan bu yasa her şehir için aynı manayı ifade etmemektedir. Kocaeli ve Balıkesir farklı özelliklere ve dinamiklere sahiptir. Balıkesir'in yüzölçümü geniş ve kırsal mahalle sayısı fazla iken Kocaeli veya İstanbul'da böyle bir durum söz konusu değildir. Bu nedenle eleştiriler göz önüne alınarak yasa üzerinde yenileme çalışmaları yapılmalıdır. Katılımcı belediyecilik anlayışı doğrultusunda yapılacak yeni çalışma şehirde yaşayan vatandaşları memnun edebilir. Bu nedenle yasaya yönelik her türlü eleştiri göz önünde tutularak yeniden düzenlemeye gidilebilir.

5.2. Öneriler

Araştırma, Balıkesir ilinde sınırlı bir örneklem grubu ile gerçekleştirilmiştir. Balıkesir ilinde yaşayıp en az 5 yıllık yerel yönetim deneyimi olan yerel yöneticilere mülakat yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada seçilen örneklem ile çalışmaya sınırlılık getirilmiştir. Ülkemizde bu konuda yapılacak araştırmaların içerisine 30 büyükşehir belediyesi dahil edilmelidir. 6360 sayılı yasanın değerlendirilmesine yönelik geniş kapsamda araştırma gerçekleştirilmesi daha yararlı olabilir. Balıkesir ili açısından yasayı değerlendirmenin yanında diğer büyükşehir belediyelerinde de çalışmaların yapılması literatüre faydalı sonuçlar sağlayacaktır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlarla yasaya yönelik değerlendirmede bulunmanın yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle şehirler nüfus özellikleri, nüfus dağılımları, yüzölçümü v.b. özellikleri bakımından analiz edilerek geniş ölçekte araştırma yapılabilir. 6360 sayılı yasa hakkında katılımcıların değerlendirmeleri çalışmaya aktarılmıştır. Aynı zamanda yerel basına yansıyan haberler ve meclis görüşme tutanakları da çalışmaya katkı sağlamaktadır. 6360 sayılı yasaya yönelik değerlendirme yapılırken mülakat ile elde edilen bulguların yanında yerel haberler ve meclis görüşmeleri de çalışmaya katkı sağlamıştır.

6360 sayılı yasanın yerel yönetimler açısından şehirlerin geleceğinde çok önemli bir etkene sahip olması nedeniyle yaşanan olaylar ekseninde düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Büyükşehir belediyelerinin yönetiminde nüfus ve yüzölçümü büyük önem arz etmektedir. Kırsal nüfus yoğunluğu fazla olan illerde hizmetlerdeki maliyetin artması göz önüne alınarak ilçe belediyelerinin gelirleri yeniden hesap edilmelidir. Yasa ile birlikte görev tanımlamalarının yerel yönetimler açısından net bir şekilde yapılması gerekmektedir. Siyasi görüş gözetmeksizin her yerel yönetimin yasaya yönelik eleştirileri değerlendirilerek vatandaşın yasayla ilgili bilgilendirilmesi sağlıklı bir şekilde yapılmalıdır. Yetki ve görev dağılımının dengeli bir şekilde yapılması ilçe belediyesi ve büyükşehir belediyesi arasındaki koordinasyonun sağlanması açısından önemlidir. Yasa onaylandığından itibaren paydaş kurum ve kuruluşlar arasında çift başlılığın oluşmamasına yönelik önlem alınmalıdır. 6360 sayılı yasa sonrası yaşanan sürece yönelik araştırmalara gerekli önem verilerek bu konu ile ilgili daha geniş bilgi ve anlayış geliştirilebilir.

6360 sayılı yasa, şehirlerde ön hazırlık yapılmadan uygulamaya konulmuştur. Bu çalışma, yapılmadan önce şehirlerin yönetsel açıdan uyum sağlayabilecekleri en iyi model ortaya konulması gerekirdi. Her şehri aynı yasa içerisinde yönetmek son tahlilde yaşanan sıkıntıları ortaya çıkarmıştır. Şehirler birbirinden bağımsız özelliklere sahiptir. Her şehrin yöresel özellikleri kendi kaynakları doğrultusunda şekillenmektedir. Nüfusu, yüzölçümü, fiziki ve sosyal yapısı analiz edilmeden yapılan her çalışma, belli zaman sonra sıkıntılara sebep olabilir. Farklı özellikleri bulunan şehirleri aynı yasa istikametinde yön vermek doğru görülmemektedir. Kocaeli ve İstanbul illerinin örnek gösterilmesinden ziyade farklı özelliklere sahip iller model gösterilebilirdi. Kocaeli ve İstanbul illeri kırsal nüfusu az ve iç içe geçmiş büyükşehirlerdir. İstanbul'un bir ilçesinden diğer ilçesine geçerken anlamak zor olabilir. Ancak Balıkesir'in bir ilçesinden diğerine geçmek hissedilebilirdir. Bu nedenle 6360 sayılı yasa çıkartılırken Balıkesir'e model olarak Konya Büyükşehir Belediyesi örnek gösterilebilirdi. Çünkü Konya ilinin hem yüzölçümü geniş hem de kırsal nüfusu fazladır.

6360 sayılı yasa ile birlikte köy tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Bunun sonucunda kırsal mahalleler, en küçük sorununun çözümünü dahi ilçe belediyesi tarafından karşılanmasını beklemektedir. İlçe belediyeleri, kırsal yerleşim yerlerine hizmetleri ulaştırmada zorluk yaşamaktadır. Bunun sebebi ise hizmet ulaştıracakları yerleşim yerlerinin genişlemesidir. Aynı gelirlerle daha fazla sorumluluğa cevap vermeye çalışan ilçe belediyeleri zaman zaman sorunlar yaşamaktadırlar. Vatandaş, en küçük sorununda dahi belediyeyi aramaktadır. Köyde yaşayan vatandaş, 6360 sayılı yasadan önce sorunlarını imkanları dahilinde çözmekteydi. Ancak vatandaşlar, yasadan sonra belediyelerin sorunlarını çözmesi için adım atmasını beklemektedirler. Bunun sonucunda hizmetlerde aksaklıklar meydana gelmektedir. Kırsal mahallede yaşayan vatandaşların sorunlarını imkanları dahilinde çözmesi için desteklemeler yapılmalıdır.

Yine kırsal mahallelerin fazla olması ve kırsal nüfusun dağınık yerleşmesi önemli sorunların başında gelmektedir. Çünkü şehir merkezinde aynı masraf ile birçok haneye hizmet edilirken kırsal mahallelerde aynı masraf ile daha az haneye hizmet götürülmektedir. Bu da hizmetlerin üretilmesindeki maliyetleri arttırmaktadır. Bu maliyetlere yönelik yapılması önerilen uygulama olarak toplulaştırma projesi

öngörülmektedir. Köylerin birbirine yakın mesafede olması nedeniyle bir araya getirilerek toplu alanlara yerleşmelerinin önünün açılması gerekmektedir. Bunun yanında miras nedeniyle ortaya çıkan anlaşmazlıklarda ortada kalan arazilerinde toplulaştırma yapılarak sorunlarının çözülmesi gerekmektedir. Çünkü miras yoluyla parçalara ayrılan tarım arazileri üretimdeki azalmanın önünü de açmaktadır. Bu nedenle önlem alınması gerekmektedir.

6360 sayılı yasa ile birlikte il olabilme potansiyeli olan birçok ilçenin planları ortadan kaldırılmıştır. Bu nedenle il olarak gelişme sağlayacağına inanan büyük ilçelerin sakinleri yasayı olumsuz değerlendirmektedir. Çünkü büyükşehir olmak birçok ilden daha büyük olan ilçelerin gelişmesine olumsuz etki etmektedir. Bu nedenle özellikle Balıkesir ili açısından bakıldığında Bandırma, Edremit gibi ilçelerin en büyük beklentisi il olmak iken ilçe olarak devam etmektedirler. İl olmanın kendine ait zorlukları veya uyum sürecinin sıkıntıları olabilir. Ancak şehirler büyürken ilçeleri ile birlikte büyümesi gerekmektedir. Yerel yönetimler açısından birçok sorununu halleden ve il olmayı bekleyen ilçeler için bu yasa uygun görülmemektedir. Ülkemizdeki birçok ilden büyük olan ilçelerin, büyükşehir anlayışı ile yeniden değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Yine 6360 sayılı yasaya yönelik yapılması gereken önerilerden biri de mali açıdan ilçe belediyelerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. Büyükşehir olmakla birlikte görev ve sorumluluk sınırları genişleyen ilçe belediyeleri, yasadan önceki bütçelerle hizmet etmekte sıkıntılar yaşamaktadırlar. Özellikle yatırımların temel kaynağı olan maddi konuların çözülmesi önem arz etmektedir. Yine belediyeçilik hizmetlerinin vergilerden elde edilen gelirlerle devam etmesi oldukça zor gözükmektedir. Bu nedenle öz kaynaklarıyla üretim yapabilen kurumlar haline getirilmeleri gereklidir. Bunun yanında merkezi yönetimden gelen maddi desteklerin hesaplaması yapılırken nüfus oranının yanında yüzölçümü oranının da dengeli olması gerekmektedir.

Büyükşehir yönetimine geçiş ile birlikte ilçe belediyelerine gelir kaynağı olan birçok unsur büyükşehir belediyesine devredilmiştir. Özellikle ulaşım ve su ücretlerinin büyükşehir belediyesine devredilmesi ilçe belediyelerinin önemli kaynağını azaltmıştır. Bunun yanında yasadan sonra köylerin mahalleye dönüştürülmesi ile birlikte kırsal bölgelerin arazi gelirleri ilçe belediyelerine

verilmektedir. Bu da ilçe belediyelerinin gelirlerine bir nebze de olsa katkı sağlamaktadır. Ancak ilçe belediyelerinin kaynaklarını arttırmaya yönelik adımlar atılmalıdır. Vatandaş açısından bakıldığında 6360 sayılı yasa ile birlikte emlak vergilerinde ciddi artışlar yaşanmıştır. Köylerden 5 yıl ertelemeli olan vergi gelirleri önümüzdeki yıllar içerisinde sorun teşkil edebilir. Bu nedenle vergi sistemi ile yürütülen bir yerel yönetim anlayışından ziyade kaynak üretebilen ve kaynaklarını verimli kullanabilen yönetim anlayışına geçilmesi gerekmektedir. Yani; yerel yönetimler vergi toplama mekanizmalarından ziyade yatırımların önünü açan, yatırım yapan bir konuma ulaşmalıdır.

Büyükşehir yönetimi ile birlikte yerinden yönetim ilkesinin uygulanması gerekmektedir. Özellikle kırsal nüfusu fazla olan illerde yerinden yönetim ilkesine önem verilmelidir. Coğrafi alanın geniş olması hizmetlerin erişimine engel olmamalıdır. Nüfusun yaygın ve yüzölçümünün geniş olduğu büyükşehirlerde yetki devirlerinin yapılması gerekmektedir. Hem büyükşehir belediyesi hem de ilçe belediyeleri arasında yerinden yönetim ilkesi hedeflenmeli ve yetki devirleri yapılmalıdır. Dolayısıyla ilçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında sorun teşkil edecek koordinasyonsuzluğa imkan tanınmamalıdır. Bu nedenle yetki devirleri yapılırken çalışmanın bütçesi ile devredilmelidir. Yapılacak işin maliyeti hesap edilerek yetki ile birlikte mali kaynak da devredilmelidir.

Balıkesir ilinde ve diğer büyükşehir illerinde 2014 yılında yaşanan aksaklıklar ele alınarak revize çalışmalarına önem verilmelidir. Tüm kurum ve kuruluşların paydaşları bir araya gelerek çalıştaylar düzenlenmelidir. Yerel yönetimlerde etkililik, verimlilik ve kaliteyi arttırıcı çalışmalara önem verilmelidir. Vatandaşlar, büyükşehir anlayışındaki görevleri bilmemesinden ve kurumsallaşmanın sağlanamamasından dolayı birçok konuda sıkıntılar yaşamaktadır. Bu nedenle yasa ile ilgili kamuoyu sağlıklı bir şekilde bilgilendirilmelidir.

Genel olarak değerlendirildiğinde 6360 sayılı yasaya yönelik şu türden önerilerde bulunulabilir:

- 6360 sayılı yasa ile birlikte büyükşehir olan tüm illerin yaşadıkları sorunlar araştırılmalıdır.
- 6360 sayılı yasaya yönelik çalıştay, sempozyum, panel v.b. düzenlenerek büyükşehir olan iller arasında bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılmalıdır.

- Şehrin yönetiminde toplumun tüm paydaşları ile görüşerek karar alınmalıdır.
- Yerelde demokrasinin güçlendirilmesi açısından toplumun tüm kesimi ile birlikte hareket edilmelidir.
- Kent konseyleri, tüm ilçe ve illerde aktif hale getirilmelidir.
- 6360 sayılı yasanın Balıkesir ili açısından uygulanabilirliğini arttırmak için belediyeler arasında yetki ve sorumluluk devirleri yapılmalıdır.
- Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerinin mali sorunlarının önüne geçmek için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Kırsal mahallelerin hizmete erişiminin kolaylaştırılması açısından tüzel kişilikleri geri verilmelidir.
- Yüzölçümü büyük ve kırsal nüfusu fazla olan büyükşehirlerde mali yönden imkanlar arttırılmalıdır.
- İmar planları yapılırken yöresel özelliklerin ön plana alınması bütüncül anlayış açısından önemlidir.
- Her şehrin dinamikleri, kaynakları, avantajları ve dezavantajları ayrı ayrı hesap edilerek yasaya yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yetki ve görev karmaşasının oluşmaması açısından yasanın yaptırım gücü arttırılmalıdır.
- İlçe belediyesi ile büyükşehir belediyesi arasında koordinasyon sorununu çözüme ulaştırmada yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- İlçe belediyelerine gelir getirici kaynakların oluşturulması gerekmektedir.
- Yerel yönetimlerin kaynaklarının arttırılması için üretime dayalı ekonomi uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adalet ve Kalkınma Partisi Yerel Yönetimler Başkanlığı, (2012). “*Sorular ve Cevaplarla Yeni Büyükşehir Belediye Yasası*”, Ankara.
- Adıgüzel, Ş. (2012). 6360 Sayılı Yasa’nın Türkiye’nin Yerel Yönetim Dizgesi Üzerine Etkileri: Eleştirel Bir Değerlendirme. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 6(1), 165-170.
- Akyol, İ. T. (2012). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Ortaya Çıkış Sürecinin Günümüz Yerel Yönetim Sistemi Üzerine Etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat.
- Arıkboğa, E. (2012). Büyükşehir Belediye Modeli ve Reformu. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4-9.
- Aydın, Y. (2011). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Gelişim Süreci. *Dış Denetim E-Dergi*, 9-13.
- Balıkesir Haberci Gazetesi*, “Bütçe 58,5 Milyon Lira”, 03 Kasım 2010.
- Balıkesir Haberci Gazetesi*, “Büyükşehre Büyük Bütçe”, 20 Kasım 2015.
- Balıkesir Politika Gazetesi*, “Büyükşehir’in 2018 Bütçesi Oybirliğiyle Kabul Edildi”, 22 Kasım 2017.
- Balıkesir Politika Gazetesi*, “Bandırma’da Stant Krizi”, 05 Nisan 2017.
- Balıkesir Politika Gazetesi*, “O Çukurları Bandırma Belediyesi Kapatsın”, 03 Mart 2017.
- Bilgiç, V., (2003). Yerelleşme Politikası, Ed.: Turkut Göksu, Hasan Hüseyin Çevik, Abdülkadir Baharççek, Ali Şen, 1980-2003 Türkiye’nin Dış, Ekonomik, Sosyal ve İdari Politikaları, Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Çalış, Y. (2012). *Türkiye’de Merkezi ve Yerel Yönetimin Yapılanması Almanya ve Fransa Modeli ile Karşılaştırmalı Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelikyay, H. (2014). Yeni Büyükşehir Yasası Perspektifinde 2014 Yerel Seçimleri. *Seta Perspektif*, 3-5.
- Çınar, T., Çiner, C. U., & Zengin O. (2009). *Büyükşehir Yönetimi Bütünleştirme Süreci*. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 50-54.
- Çukurçayır, A. (2008). *Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset*, İstanbul: Yerel Yönetimler ve Siyaset Sempozyumu Bildiriler Kitabı.
- Daşçı, S. (2016). *6360 Sayılı Yasanın Kamu Hizmetlerinin Sunumuna Etkisi: Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Demiral B. (2007). *Türkiye’de Anakent Yönetimleri: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-II: Uygulama, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Efe, S., & Gül, H. (2015). *Değişen Kentleşme Dinamikleri Karşısında 6360 Sayılı Yasanın İdari, Siyasi, Mali ve İktisadi Değerlendirilmesi*, Aydın: 12. Kamu Yönetimi Forumu (KAYFOR) Bildiriler Kitabı.
- Erdoğan, C. (2016). *Türkiye’de Yerel Yönetimlerde Yönetim Yapısı ve Teşkilatlanma*. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Erkan, V. (2008). *Kamu Kuruluşlarında Stratejik Planlama, Türkiye Uygulaması*.

- Eryılmaz, B. (2016). *UCLG-MEWA Yerel Yönetim Söyleşileri*, İstanbul: Gafa Yayıncılık.
- Görgün, M. (2006). Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerine Bir Araştırma, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 2006, 159-164.
- Gözüaçık, H. (2014). *5393 ve 6360 Sayılı Kanunların Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Kapsamında Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gül, H., & Batman, S. (2013). Dünya ve Türkiye Örneklerinde Metropolitan Alan Yönetim Modelleri ve 6360 Sayılı Kanun. *Yerel Politikalar Dergisi*, 17-22.
- Gül, H. Kiriş, M. Negiz, N. & Gökdayı, İ. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Güler, B. A. (2009). *Türkiye’nin Yönetimi: Yapı*, Ankara: İmge Kitapevi.
- Güngör, H. (2012). Yeni Büyükşehir Yönetimi ve Geçiş Nedenleri. *TBB İller ve Belediyeler Dergisi*, 18-23.
- İzci, F., & Turan M. (2013). Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa ile Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 119-122.
- Kalpaklıoğlu, G. (2017). *6360 Sayılı Büyükşehir Yasasının Kırsal Kesime Etkilerinin Değerlendirilmesi (Ordu Büyükşehir Belediyesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Karabulut, K., Polat D., & Bakkal H. (2007). Özel İdarelerin İl Ekonomilerindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Uygulama. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(2), 68-69.

- Karakılçık, Y. (2013). *Yeni Yerel-Bölgesel Gelişmeler Işığında Yerel Yönetimler*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kavruk, H. (2004). *Köy Ve Mahalle: Yerleşim ve Yönetim Birimi*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kaya, E. (2017). *Kentleşme ve Kentlileşme*, İstanbul: İşaret Yayıncılık.
- Kayan, K. (2015). *Türkiye'nin Avrupa Birliği Adaylık Sürecinde Mevzuat Uyumu ve Yerel Yönetimlere Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Keleş, R. (2012). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Koç, M. (2018). *6360 Sayılı Kanununun Mahalleye Dönüşen Köylerde Muhtarlığa Etkisi (Muğla Deneyimi)*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koçak, Y., & Kavsara, V. (2012). 5302 Sayılı Kanun Sonrasında İl Özel İdarelerinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(20), 64-65.
- Korkusuz, M. H., & Kutluk, E. (2015). Stratejik Yönetim Sürecinde Krizler ve Örgüt Üzerindeki Psikolojik Etkileri. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 23-24.
- Köse, Ö. (2004). Yerel Yönetim Olgusu ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselme. *Sayıştay Dergisi*, 13-15.
- Kösecik, M., & Özgür, H. (2005). *Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Köseoğlu, Ö. (2013). *Dünyada Yerel Yönetimler: Örnekler-Uygulamalar*, Ankara: Seçkin Yayınları.

- Küçük, H. (2014). İtalya ve Türkiye’de Yerel Özerklik: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 937-939.
- Mazı, F. (2014). *Kent ve Kalkınma*, Kahramanmaraş: Akbaba Yayıncılık.
- Nadaroğlu, H. (2001). *Mahalli İdareler Teorisi*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Narinoğlu, A. (2006). *Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama ve Uygulama*, İstanbul: Mart Matbaacılık.
- Ökmen, M., & Parlak, Ö. (2010). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler İlkeler Yaklaşımlar ve Mevzuatlar*, Bursa: Alfa Akademi Yayınları.
- Öner, Ş. (2006). *Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özden, K. (2013). *Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar ve Tartışmalar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Özgür, H. (2008). Yerel Siyaset Perspektifinden Bakışla Büyükşehir Belediyelerinde Kentsel Alan Yönetimi Uygulamaları. *Yerel Siyaset Dergisi*, 146-147.
- Şenel, A. (1995). *Çağdaş Siyasal Akımlar*, Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Şengül, R. (2014). *Yerel Yönetimler*, Kocaeli: Umuttepe Yayıncılık.
- Tekel, A. (2009). Türkiye’de Metropoliten Alan Yönetiminden Metropoliten Yönetişime Geçiş: Ankara Örneğinde Bir Değerlendirme. *Selçuk Üniversitesi İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(18), 194-196.
- Toksöz, F. (2014). Yerel Yönetimler: Yönetimsel Yapı. *Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Dergisi*, 33-35.

Topcu, D. (2015). *Türkiye 'de Yeni Büyükşehir Belediye Sistemi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tortop, N., Aykaç, B., Yayman H., & Özer, M.A. (2008). *Mahalli İdareler*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Tosun, E. (2014). 6360 Sayılı Kanunun Büyükşehir Sistemine Getirdiği Yenilikler Ve Sorunlar. *Celal Bayar Üniversitesi Kamu Yönetimi Dergisi*, 3-5.

Ulusoy, A., & Akdemir, T. (2014). *Mahalli İdareler*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Ulusoy, A., & Akdemir, T. (2009). Yerel Yönetimler Ve Mali Özerklik: Türkiye ve OECD Ülkelerinin Karşılaştırmalı Analizi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 260-263.

Varcan, N., & Nadaroğlu, H. (2005). *Yerel Yönetimler*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.

Web:<https://www.bandirma.bel.tr/haber/haberler/yeni-yerlesim-yerlerinin-yollari-yapiliyor> Erişim Tarihi: 25.06.2019.

Web:<https://www.birgun.net/haber-detay/iste-61-hukumet-programi-59233.html> Erişim Tarihi: 10.03.2018.

Web:<http://www.gercekbandirma.com/dursun-mirza-buyuksehire-gectikten-sonra-hizmetlerde-sorun-yasiyoruz> Erişim Tarihi: 25.06.2019.

Web:<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf> Erişim Tarihi: 16.03.2019.

Web:<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf> Erişim Tarihi: 15.03.2019.

Web:<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> Erişim Tarihi: 10.03.2019.

Web:<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/03/20130322-2.htm> Erişim Tarihi: 20.03.2019.

Web:<https://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem24/yil3/bas/b019m.htm> Erişim Tarihi: 09.06.2019.

Web:<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> Erişim Tarihi: 18.03.2019.

Web:<http://www.yenierdekgazetesi.com/haber/baskan-gencer-buyuksehir-yasasiyla-hicbir-yer-iyi-yonetilemiyor-33528.html> Erişim Tarihi: 26.06.2019.

Web:<https://www2.tbmm.gov.tr/d24/1/1-0690.pdf> Erişim Tarihi: 18.06.2019.